

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
เรื่อง ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
จังหวัดศรีสะเกษ

นางสาวสุภาวดี กลั่นประโคน

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2561

**Construction of a Supplementary Reading in The Thai Language Learning
Area Entitled Si Sa Ket Local Legends for Mathayom Suksa V Students
in Si Sa Ket Province**

Miss Supawadee Klanprakhon

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction
School of Educational Studies
Sukhothai Thammathirat Open University

2018

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
เรื่อง ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ

ชื่อและนามสกุล นางสาวสุภาวดี กลั่นประโคน

แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณณี ยะหะกร

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2562

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณณี ยะหะกร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ อนุมาน)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
เรื่อง ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
จังหวัดศรีสะเกษ

ผู้ศึกษา นางสาวสุภาวดี กลั่นประโคน รหัสนักศึกษา 2582100166 **ปริญญา**ศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต (หลักสูตรการสอน) **อาจารย์ที่ปรึกษา** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณณี ยะหะกร
ปีการศึกษา 2561

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ และ (2) ตรวจสอบคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน และนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนร่วมโพธิ์วิทยา จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ (1) หนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ เรื่องตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษที่สร้างขึ้น (2) แบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม และ (3) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษามีดังนี้ (1) หนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษประกอบด้วย ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ จำนวน 10 เรื่อง แต่ละเรื่องมีภาพประกอบ กิจกรรมวัดผลประเมินผลท้ายเรื่อง และกิจกรรมเสนอแนะ และ (2) ผลการตรวจคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ในภาพรวมหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมมากที่สุด และนักเรียนมีความคิดเห็นว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ หนังสืออ่านเพิ่มเติม ภาษาไทย ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ มัธยมศึกษา

Independent Study title: Construction of a Spplementary Reading in The Thai Language Learning Area Entitled Si Sa Ket Local Legends for Mathayom Suksa V Students in Si Sa Ket Province

Author: Miss Supawadee Klanprakhon; **ID:** 2582100166;

Degree: Master of Education (Curriculum and Instruction);

Independent Study advisor: Dr. Suwannee Yahakorn, Assistant Professor;

Academic year: 2018

Abstract

The objectives of this study were (1) to construct a supplementary reading in the Thai Language Learning Area entitled Si Sa Ket Local Legends for Mathayom Suksa V students in Si Sa Ket province; and (2) to verify quality of the constructed supplementary reading.

The research sample consisted of three experts and 10 Mathayom Suksa V students of Rom Pho Witthaya School. The employed instruments for this study were (1) the constructed supplementary reading entitled Si Sa Ket Local Legends; (2) a quality evaluation form for the supplementary reading; and (3) a questionnaire on opinions toward the supplementary reading. Statistics employed for data analysis were the frequency, percentage, mean, and standard deviation.

Research results were as follows: (1) the constructed supplementary reading entitled Si Sa Ket Local Legends for Mathayom Suksa V students in Si Sa Ket province comprised 10 Si Sa Ket local legends; each story was completed with illustrations, end-of-story measurement and evaluation activities, and suggested activities; and (2) results of quality evaluation of the constructed supplementary reading by the experts revealed that the overall quality of the constructed supplementary reading was appropriate at the highest level, and the students had opinions that the supplementary reading was appropriate at the highest level.

Keywords: Supplementary Reading, Thai Language, Si Sa Ket Local Legend, Mathayom Suksa

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากท่านอาจารย์ที่ปรึกษาผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณิ ยะหะกร ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องของการศึกษาครั้งนี้ ตลอดจนได้ติดตามการทำงานของนักศึกษาอย่างใกล้ชิดด้วยดีตลอดมา ผู้ศึกษามีความซาบซึ้ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งในความกรุณาของท่าน

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง ๓ ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกิจ จันตะเดียน นางกัญญาภักดิ์ ศรีดีและ ว่าที่ร้อยตรีณัฐนัน วรณสุข ที่ให้ความอนุเคราะห์แนะนำและให้ข้อเสนอแนะในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม จนทำให้การศึกษาครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู และ นักเรียน โรงเรียนร่วมโพธิ์วิทยา อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการศึกษาครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนักศึกษาร่วมรุ่นทุกคน ที่ได้สนับสนุนและให้กำลังใจเสมอมา และขอขอบคุณผู้เขียนตำรา เอกสาร บทความ รูปภาพต่าง ๆ ที่ศึกษานำมาศึกษา ค้นคว้า และอ้างอิงในการศึกษาครั้งนี้ จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ท้ายที่สุดขอขอบพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ ที่สนับสนุนและเป็นกำลังใจที่ดียิ่งทำให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สุภาวดี กลั่นประโคน

พฤษภาคม 2562

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	2
ขอบเขตการศึกษา	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดในการสร้างหนังสือ	4
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตำนานจังหวัดศรีสะเกษ	10
งานวิจัยที่เกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม	14
แนวทางการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม	15
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	21
บทที่ 2 หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานท้องถิ่น จังหวัดศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	22
บทที่ 3 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	81
สรุปผลการศึกษา	81
อภิปรายผล	87
ข้อเสนอแนะ	88
บรรณานุกรม	90
ภาคผนวก	94
ก รายชื่อผู้ให้ข้อมูลตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ	95
ข สำเนาหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ	97
ค รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	101
ง ตัวอย่างแบบประเมินคุณค่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ	103
จ ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ	107

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
จ รายชื่อนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง.....	114
ช ตัวอย่างแบบประเมินคุณค่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับนักเรียน.....	116
ซ ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยนักเรียน.....	119
ประวัติผู้ศึกษา.....	126

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญ

การอ่านเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคน เป็นทักษะที่มีความสำคัญในการเรียนรู้ และแสวงหาความรู้ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต ดังนั้น การอ่านจึงเป็นทักษะที่ทุกคนควรพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มระดับความสามารถในการอ่าน และเพื่อให้เกิดนิสัยรักการอ่าน ดังนั้นการที่จะให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านนั้น จำเป็นจะต้องมีหนังสือที่เหมาะสมให้ผู้เรียนได้อ่าน จึงจะสามารถพัฒนาทักษะการอ่านได้อย่างแท้จริง กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวจึงได้กำหนดให้มีหนังสืออ่านเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้เรียนได้อ่านหนังสือนอกเหนือจากหนังสือเรียน สมพร จารุณี (2541, น.13) ได้อธิบายความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้สรุปได้ว่า เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาอิงหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนได้อ่านและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ตามความเหมาะสมกับวัย และความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล เพื่อเพิ่มความรู้ ใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ และมีนิสัยรักการอ่าน

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นหนังสือที่ส่งเสริมความรู้เพิ่มเติมให้แก่ผู้เรียน ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องตระหนักและให้ความสำคัญในด้านเนื้อหาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ของผู้เรียนให้กว้างขวางขึ้น นอกเหนือจากหนังสือเรียนในหลักสูตร และมีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจเหมาะสมกับวัยและความสามารถในการอ่านของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กำหนดสาระการเรียนรู้ 5 สาระ ได้แก่ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งในสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ที่ 5.1 คือ เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, น.1-2) ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้สื่อและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545, น. 149) ที่อธิบายว่า สื่อที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และประเพณีของแต่ละท้องถิ่น เป็นสื่อที่เร้าความสนใจผู้คนทุกวัย

การที่นักเรียนที่อยู่ในท้องถิ่นนั้นจึงมักได้ยินและได้ฟังมาก่อน การเรียนรู้ในเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่นจึงเป็นเรื่องที่ง่ายสำหรับผู้เรียน

เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ได้แก่ ตำนาน ซึ่ง ศรีศักดิ์ วัลลิโกดม และคณะ (2550, น.18-19) ได้ให้ความหมายว่าหมายถึง ประวัติศาสตร์ที่คนในท้องถิ่นสร้างขึ้นหรือจินตนาการหรือสมมติขึ้น เพื่อสร้างให้เกิดสำนึกร่วมของคนในกลุ่มชาติพันธุ์ของคนที่อยู่ในพื้นที่วัฒนธรรมหรือท้องถิ่นเดียวกันเป็นสำคัญ ตำนานทำให้เกิดชุมชนทางจินตนาการ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติต่อไป

ผู้ศึกษาเห็นความสำคัญของตำนานจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นตำนานที่น่าสนใจ และยังไม่ปรากฏว่ามีการรวบรวมเพื่อสร้างเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมมาก่อน ดังนั้นจึงสนใจนำตำนานดังกล่าวมาสร้างเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

“ศรีสะเกษ แดนปราสาทขอม” คำขวัญจังหวัดศรีสะเกษตอนหนึ่งบ่งบอกอัตลักษณ์ของจังหวัดได้เป็นอย่างดี เพราะดินแดนแห่งนี้ในอดีตมีความเกี่ยวข้องกับอาณาจักรเขมรโบราณ ซึ่งได้ทิ้งมรดกทางวัฒนธรรมหลายประการไว้ เช่น ปราสาทหินและปราสาทคู่มือศิลปะขอมตั้งกระจายอยู่หลายแห่งในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ และ จังหวัดศรีสะเกษ ได้ชื่อว่าเป็นเมืองแห่งเทพนิยาย มีตำนานอยู่มากมาย เพื่อประกอบความเป็นมาของหมู่บ้าน ชุมชน และบุคคลสำคัญ นอกจากนี้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2550, น.12) อ้างถึง จักรพันธ์ โสมะเกษตริน (2552, น.29) ได้อธิบายไว้ว่าจังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายของชนเผ่าต่างๆ จึงถูกเรียกขานกันอีกชื่อหนึ่งว่า “ดินแดนสี่เผ่าไทย” ได้แก่ เขมร ลาว เยอ แต่ละชนเผ่าก็มีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของแต่ละท้องถิ่น

จะเห็นได้ว่าการนำตำนานมาใช้เป็นเนื้อหาของหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีความเหมาะสมอย่างยิ่ง จังหวัดศรีสะเกษ ก็เป็นอีกจังหวัดหนึ่งในภาคอีสานตอนล่าง ซึ่งมีประวัติศาสตร์มายาวนาน ทั้งยังมีเสน่ห์ที่หลากหลาย ตามคำขวัญที่ว่า แดนปราสาทขอม หอมกระเทียมดี มีสวนสมเด็จ เขตดงลำดวน หลากล้วนวัฒนธรรม เลิศล้ำสามัคคี นอกจากนี้ยังมีภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำนานเกี่ยวกับเรื่องเล่าต่าง ๆ ที่มีคุณค่าของจังหวัด เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบต่อไป

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

2.1 เพื่อสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ

2.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ

3. ขอบเขตการศึกษา

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เนื้อหาประกอบด้วยตำนาน 10 เรื่อง ได้แก่

เรื่องที่ 1 ตำนานพระนางศรีสระหม

เรื่องที่ 2 ตำนานเมืองศรีสะเกษ

เรื่องที่ 3 ตำนานปราสาทโดนตวล

เรื่องที่ 4 ตำนานปราสาทคำหนักไพร

เรื่องที่ 5 ตำนานหาดนางเหงา

เรื่องที่ 6 ตำนานขุนหาญปราบนาครเจ็ดเศียร

เรื่องที่ 7 ตำนานของชาวกูยหรือชาวส่วย

เรื่องที่ 8 ตำนานชาวเขมรท้องถิ่นศรีสะเกษ

เรื่องที่ 9 ตำนานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในท้องถิ่นศรีสะเกษ

เรื่องที่ 10 ตำนานบุคคลสำคัญในท้องถิ่นศรีสะเกษเนื้อเรื่องเรียบเรียงเป็นความเรียง

มีภาพประกอบ มีคำศัพท์ และกิจกรรมวัดผลประเมินผลท้ายเรื่อง

3.2 ขอบเขตด้านการตรวจสอบคุณภาพหนังสือ ได้แก่

3.2.1 ตรวจสอบคุณภาพหนังสือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ด้านการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม ด้านตำนานในท้องถิ่นศรีสะเกษ และด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย จำนวน 3 คน โดยใช้แบบประเมินมาตรฐานค่า

3.2.2 ตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม จำนวน 10 คน โดยใช้แบบประเมินมาตรฐานค่า

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 **หนังสืออ่านเพิ่มเติม** หมายถึง หนังสือที่มีเนื้อหาสาระอิงหลักสูตรสำหรับให้นักเรียนอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองตามความเหมาะสมของวัยและความสามารถในการอ่านในแต่ละบุคคล หนังสือประเภทนี้เคยเรียกว่าหนังสืออ่านประกอบ

4.2 **ตำนาน** หมายถึง เรื่องเล่าเกี่ยวกับความเป็นมาของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มักเป็นเรื่องเล่าที่สืบทอดต่อ ๆ กันมา แล้วมีผู้นำมาบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร มักเกี่ยวข้องกับความเชื่อหรือพิธีกรรมบางอย่าง อาจมีรูปแบบเป็น ร้อยแก้วร้อยกรอง

4.3 **ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ** หมายถึง เรื่องเล่าที่สืบต่อกันมาปากต่อปาก โดยคนในท้องถิ่นศรีสะเกษ เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับการตั้งชื่อเมือง โบราณสถาน โบราณวัตถุ สถานที่ เป็นต้น

5. กรอบแนวคิดในการสร้างหนังสือ

ผู้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ ดังต่อไปนี้

5.1 ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมได้มีหลายท่านได้ให้คำจำกัดความของหนังสือเพิ่มเติมไว้ดังนี้

จินตนา ไบกาชุย (2542, น.6) ได้อธิบายว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาสาระอิงหลักสูตรสำหรับให้นักเรียนอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองตามความเหมาะสมของวัยและความสามารถในการอ่านในแต่ละบุคคล หนังสือประเภทนี้เคยเรียกว่าหนังสืออ่านประกอบ

สมพร จารุณัฐ (2544, น.13) ได้อธิบายความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้สรุปได้ว่า เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาอิงหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนได้อ่านและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ตามความเหมาะสมกับวัย และความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล เพื่อเพิ่มความรู้ ใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ และมีนิสัยรักการอ่าน

อรทัย ศิลป์ประกอบ (2543, น.32) ให้ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมว่า คือ หนังสือที่มีเนื้อหาสาระอิงหลักสูตร แต่มีรูปแบบในการนำเสนอเป็นสารคดีหรือบันเทิงคดีที่มีความ

เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านแตกฉานและมีความรู้ควบคู่กับบันเทิงคดีอีกด้วย จึงสามารถนำมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีประโยชน์ได้เป็นอย่างดี

ดังนั้นหนังสืออ่านเพิ่มเติมจึงหมายถึงหนังสือที่มีสาระอิงหลักสูตรจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นหนังสือส่งเสริมการอ่านและการค้นคว้าด้วยตนเองสำหรับผู้เรียนหรือใช้เป็นหนังสือประกอบการเรียนการสอนได้ตามความเหมาะสมของวัยและความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และมีนิสัยรักการอ่าน

5.2 ความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

สมพร จารุณัฐ (2541, น. 136) ได้อธิบายความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติมว่าเป็นหนังสือที่เสริมความสนใจในการอ่าน สร้างประสบการณ์ ขยายประสบการณ์เฉพาะเรื่องได้กว้างขวางลึกซึ้ง ช่วยส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ตลอดจนสนองความต้องการของเด็กที่ต้องการความเป็นอิสระในบางขณะ และช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

จินตนา ไบกาชุย (2542 ก, น. 141-142) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติมซึ่งมีใจความสำคัญว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการเรียนการสอนทั้งของครูและนักเรียน การใช้หนังสือเรียนที่กำหนดให้เรียนในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียว เพียงหนึ่งหรือสองเล่ม ไม่เพียงพอสำหรับการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้อ่านอย่างต่อเนื่อง และไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้ ในเนื้อหาสาระที่จำเป็นของหลักสูตร ดังนั้น ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย นอกเหนือจากที่หนังสือเรียนกำหนดไว้ เพื่อให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านและบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรได้

สรุปได้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และการจัดการเรียนการสอนของครู หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นสื่อการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และมีนิสัยรักการอ่าน ตลอดจนช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และประสบการณ์ที่กว้างขวางลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

5.3 จุดมุ่งหมายของการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

หนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับให้นักเรียนอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง มีนักศึกษาได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ดังนี้

กัญญาพร นิตยะประภา (2534, น.2) ได้อธิบายจุดมุ่งหมายของการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มการรับรู้ของเด็ก เพราะผู้สร้างหนังสือเด็กย่อมต้องการให้เด็กได้เรียนรู้หรือเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัย ซึ่งจะเป็นหนทางที่让孩子ได้รับความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2. เพื่อให้ความบันเทิง เมื่อเด็กได้อ่านหนังสือก็จะได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลินเป็นการพักผ่อนทางจิตใจอย่างหนึ่ง ช่วยให้มีอารมณ์เบิกบานแจ่มใส

3. เพื่อส่งเสริมการอ่านและความเข้าใจภาษา หมายความว่าถ้ามีหนังสือใหม่ๆ ที่มีเนื้อเรื่องสนุกสนานเด็กจะสนใจทำให้เกิดความชำนาญ อ่านหนังสือได้คล่องแคล่วเป็นวิธีหนึ่งที่สนับสนุนการเรียนภาษาของเด็ก ทั้งทางด้านการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน

4. เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก การที่มีหนังสือสนุก ๆ ให้เด็กอ่านเด็กจะอ่านหนังสือทุกวันจนเป็นนิสัย ทำให้เด็กรักการอ่านหนังสือ อันจะยังมีผลให้เด็กเป็นคนรอบรู้

5. เพื่อส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เด็กชอบวาดภาพให้สัตว์หรือของเล่นพูดได้ และมีบทบาททำอะไรต่างๆ หนังสือเด็กจะมีเนื้อหาที่ใช้เวทมนตร์คาถาบันดาลสิ่งต่าง ๆ เป็นการช่วยให้เด็กเกิดความคิด สามารถคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาได้

6. เพื่อปลูกฝังทัศนคติและแนวทางคตินิยม ปลูกฝังให้เด็กเกิดความคิดที่สอดคล้องกับระบบการปกครองและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งคุณธรรมและค่านิยมที่จะยังประโยชน์ให้เขาอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

7. เพื่อช่วยพัฒนาด้านสติปัญญา อารมณ์ จิตใจ เมื่อเด็กได้อ่านหนังสือดี ๆ ที่เหมาะสมกับวัยจะช่วยให้เด็กรอบรู้ในสิ่งต่าง ๆ

ฉวีวรรณ กุหาภินันท์ (2545, น.3) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน สนุก ผ่อนคลายอารมณ์
2. เพื่อให้อ่านหนังสือได้คล่องแคล่ว แดกฉาน
3. เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น
4. เพื่อเป็นการลับสมองส่งเสริมจินตนาการให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
5. ให้ความรู้ สนองความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก ให้เข้าใจสิ่งแวดล้อม
6. ปลูกฝังคุณธรรม
7. เพื่อให้เด็กรักการอ่าน
8. เพื่อให้เด็กรู้จักค้นคว้าเพิ่มเติมจากการเรียนในชั้น
9. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดความมั่นใจ
10. เพื่อแก้ปัญหาให้กับเด็ก เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ทั้งปัญหาการเรียนและสังคม
11. ให้เด็กรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการอ่านหนังสือ

ดังนั้นการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมจึงมีจุดมุ่งหมายหลายประการ ซึ่งสามารถสรุปเป็นแนวทางได้ดังนี้คือ หนังสืออ่านเพิ่มเติมช่วยให้เด็กได้รับความรู้ ความบันเทิง ทำให้เด็กเกิด

จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กมีหนังสืออ่านที่เหมาะสมกับวัยเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และมีนิสัยรักการอ่าน

5.4 ลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ได้มีผู้เชี่ยวชาญอธิบายถึงลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ดังนี้

สมพร จารุณัฐ (2554, น. 5-8) ได้เสนอลักษณะที่สำคัญของการอ่านหนังสือเพิ่มเติมดังนี้

1. ส่งเสริมความรู้ หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับความรู้หรือทักษะ ส่งเสริมสติปัญญา ส่งเสริมหรือเปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้พัฒนาทักษะในการสังเกต ตีความ เปรียบเทียบ ใช้เหตุและผล จำแนกแจกแจงวิเคราะห์ ประเมินค่า ตลอดจนสามารถนำความรู้ และทักษะเหล่านั้น ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

2. ส่งเสริมเจตคติที่เหมาะสม หนังสืออ่านเพิ่มเติมนอกจากจะเสนอเนื้อหาสาระที่เป็นความรู้และส่งเสริมสติปัญญาแล้ว ยังสอดแทรกแนวความคิดที่ช่วยให้ผู้อ่านเกิดเจตคติที่เหมาะสม ในการนำความรู้ที่ได้นั้น ไปใช้ตามแนวทางที่พึงประสงค์ เป็นประโยชน์แก่ตนและส่วนรวม

3. ส่งเสริมความเข้าใจ หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรเสนอเนื้อหาสาระในลักษณะที่ส่งเสริมให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจในเรื่องราวได้ กล่าวคือ มีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง เหมาะสม กับความรู้และประสบการณ์ทางการใช้ภาษาของผู้อ่าน เสนอเนื้อหาตามลำดับขั้นตอนและตามพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้อ่าน ให้ตัวอย่างที่เหมาะสม ตลอดจนใช้เทคนิควิธีหรือเรื่องส่งเสริมความเข้าใจอื่น ๆ เช่น ภาพประกอบ แผนภูมิ ตาราง ฯลฯ

4. ส่งเสริมการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีลักษณะที่กระตุ้นให้ ผู้อ่านเกิดความสนใจ และกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง กล่าวคือ ผู้เขียนควรพิจารณาเสนอเรื่องราวที่เด็กแต่ละวัยสนใจ เน้นให้ความสำคัญ และประโยชน์ของเรื่องราวที่เสนอซึ่งสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้เรียน สอดแทรกคำถามช่วยๆ ต่างๆ ตลอดจนเสนอแนะหนังสืออื่นๆ ที่ผู้อ่านอาจไปศึกษาให้กว้างขวางลึกซึ้งตามความสนใจ

จินตนา ไบกาชุยี่ (2542, น. 10-19) ได้อธิบายถึงลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่เหมาะสมสำหรับผู้อ่าน สรุปได้ดังนี้

1. เนื้อหา มีวัตถุประสงค์และแก่นเรื่องบ่งบอกชัดเจน หนังสือสำหรับเด็กควรมีวัตถุประสงค์หรือแก่นของเรื่องที่ชัดเจนเพียงเรื่องเดียว ไม่ควรมีหลายเรื่องเพราะจะทำให้ผู้อ่านสับสนได้ง่าย

2. เนื้อหาที่มีความยากง่ายเหมาะสมกับวัย การเลือกเนื้อหาต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับวัยความสามารถในการอ่าน และความสนใจในการอ่านของผู้อ่านตามระดับวัย เนื้อหาควรสนุกสนานเพลิดเพลินใช้ตัวละครที่เหมาะสม และมีบทบาทสนทนาพอสมควร

3. แนวการเขียนเนื้อหาหรือเสนอเนื้อหา มีหลายประเภท เช่น นิยาย นิทาน นิทานพื้นเมือง ฯลฯ แนวการเขียนนี้ควรเลือกให้เหมาะสมกับประเภทของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของหนังสือ เมื่อเลือกใช้ประเภทใด จะต้องใช้อย่างถูกต้องตามรูปแบบไม่ปะปนจนสับสนและควรกลมกลืนกัน

4. ภาพประกอบเป็นส่วนสำคัญสำหรับหนังสือสำหรับเด็ก จะต้องมีภาพประกอบเสมอ สัดส่วนของภาพกับเนื้อเรื่อง ขึ้นอยู่กับวัยของผู้อ่าน

5. ภาษาและสำนวนที่ใช้ ต้องใช้คำง่าย ใช้ประโยคสั้น ๆ หลีกเลี่ยงการใช้ศัพท์ยากหรือคำศัพท์ทางวิชาการต่าง ๆ เลือกใช้คำให้เหมาะสมกับเนื้อหา สั้นกระชับได้ใจความใช้คำที่สามารถอ่านแล้วเข้าใจได้ทันที

6. ขนาดตัวอักษร และการเลือกใช้แบบตัวอักษรและชนิดของตัวอักษรไม่ควรใช้ตัวอักษรประดิษฐ์ ให้ใช้ตัวอักษรที่อ่านง่ายและชัดเจน การเลือกขนาดตัวอักษรขึ้นอยู่กับปริมาณเนื้อหาของเรื่อง ความยาวของเรื่องหรือรูปเล่มหนังสือ และวัยของผู้อ่าน

7. รูปเล่มของหนังสือ ควรมีขนาดกะทัดรัดไม่ใหญ่กว้างยาวหรือเล็กเกินไป เพราะจะถืออ่านได้ไม่สะดวก การเย็บเล่มควรมีความแข็งแรงทนทาน ทั้งนี้ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับจำนวนหน้า ชนิดกระดาษ และปกของหนังสือ

สรุปได้ว่าลักษณะของหนังสือ อ่านเพิ่มเติม นั้น ต้องมีเนื้อหาที่น่าสนใจและอิงหลักสูตร มีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน สามารถส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ควรมีภาพประกอบเพื่อให้หนังสือน่าอ่านมากยิ่งขึ้น มีการใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายขนาดของหนังสือมีความเหมาะสม

5.5 หลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ได้มีผู้เสนอแนวทางในการประเมินหนังสืออ่านเพิ่มเติมหลายท่าน ดังนี้
สนั่น มีจันทร์หมาก (2537, น 184-185) ได้เสนอแนวทางไว้ดังนี้

1. ลักษณะรูปเล่ม คือ ปก รูปเล่มในภาพรวม คุณภาพวัสดุ ขนาดตัวอักษรและความชัดเจน ขนาดรูปเล่ม และจำนวนหน้า ศิลปะการจัดหน้า

2. ภาพประกอบ ได้แก่ ความชัดเจน ลักษณะความสมจริง ขนาดจำนวนภาพ ความเหมาะสม คำอธิบายประกอบภาพ

3. เนื้อหา วิธีการเสนอเรื่อง สอดคล้องกับหลักสูตร การเรียงลำดับความยากง่าย เอกภาพและความกลมกลืนของหนังสือ การเน้นสาระสำคัญ ความถูกต้องตรงกับเหตุการณ์ กิจกรรมเสนอแนะ ภาคผนวกท้ายบท

4. การใช้ภาษา เน้นความถูกต้องตามหลักภาษา ความชัดเจนของข้อความ ความเหมาะสมของการใช้ศัพท์ เครื่องหมายวรรคตอน

5. แนวคิดริเริ่มของผู้อ่าน ผู้ศึกษาได้ใช้แนวคิดจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม มาเป็นหลักในการพิจารณาการกำหนดเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับนักเรียน คือ ความจำเป็นในการสร้าง วิธีการสร้างหนังสือตลอดจนการประเมินค่าหนังสือ จึงได้นำมาเป็นแนวทางในการสร้างหนังสือ

ชุติมา สัจจามันท์ และคณะ (2543, น. 116) ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินค่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมประเภทบันเทิงคดี ครอบคลุมประเด็น 3 ประเด็น ได้แก่ เนื้อหา แนวการเขียน และภาษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านเนื้อหา พิจารณาจากเนื้อหาสนุกสนาน เพลิดเพลิน เนื้อหาส่งเสริมจินตนาการ เนื้อหาช่วยให้ผู้อ่านเกิดแนวคิดและทัศนคติที่ดี เนื้อหาส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม เนื้อหามีส่วนส่งเสริมจริยธรรม และทัศนคติที่ดี เนื้อหาส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2. ด้านแนวการเขียน พิจารณาจากโครงเรื่องสอดคล้องกับแก่นของเรื่อง การเริ่มเรื่องน่าสนใจ การดำเนินเรื่องชวนติดตาม การจบเรื่องน่าประทับใจ การสร้างตัวละครแสดงพฤติกรรมสมจริง การสร้างฉากสมจริงตามเนื้อหา

3. ด้านการใช้ภาษา พิจารณาจากภาษาสละสลวย การใช้ภาษาสอดคล้องกับลักษณะของเรื่อง ภาษาที่ใช้ทำให้เกิดความรู้สึกคล้อยตาม ภาษาที่ใช้มีความสมจริง ภาษาที่ใช้ช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้อ่าน

ถวัลย์ มาศจรัส (2548, น. 164) ได้อธิบายเกณฑ์การประเมินคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับการจัดทำเป็นผลงานทางวิชาการ และกรณีทั่วไปไว้ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา

1.1 สอดคล้องกับหลักการ จุดหมาย สาระ และมาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 ถูกต้องตามหลักวิชาการและเป็นปัจจุบัน

1.3 ยากง่ายพอเหมาะกับช่วงวัย

1.4 มีความยาวของเนื้อหาพอเหมาะ

1.5 มีแหล่งอ้างอิงค้นคว้า และ/หรือ บรรณานุกรม

- 1.6 ไม่ขัดต่อความมั่นคงหรือศีลธรรมอันดีงาม
2. การนำเสนอเนื้อหา
 - 2.1 มีรูปแบบการเสนอเนื้อหาที่เหมาะสมและน่าสนใจ
 - 2.2 เสนอเนื้อหาการอ่านเพิ่มพูนทักษะการคิด
3. การใช้ภาษา
 - 3.1 สื่อความหมายชัดเจนอ่านเข้าใจง่าย
 - 3.2 ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา
 - 3.3 ใช้ภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
 - 3.4 ใช้ศัพท์เฉพาะถูกต้อง (ถ้ามี)
4. ภาพ ตาราง แผนภูมิ
 - 4.1 ถูกต้อง ชัดเจน เป็นปัจจุบัน
 - 4.2 เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา
 - 4.3 มีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ
 - 4.4 ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาชัดเจน

นอกจากนี้ยังมีเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับรูปเล่ม เช่น ขนาดของเล่ม การออกแบบ ปก ขนาดตัวอักษร กระดาษที่ใช้ การเข้าเล่มแข็งแรงทนทาน การจัดหน้า เช่น การจัดวางภาพประกอบ และตัวอักษรเหมาะสม ภาพประกอบน่าสนใจ ปริมาณภาพประกอบดีความเหมาะสม

จากเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม สรุปได้ว่าควรพิจารณาเกี่ยวกับเนื้อหา การนำเสนอเนื้อหา การใช้ภาษา ภาพประกอบ รูปเล่ม และความน่าสนใจ จึงเป็นแนวทางในการพิจารณาหรือการประเมินคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมได้

6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตำนานจังหวัดศรีสะเกษ

6.1 ประวัติจังหวัดศรีสะเกษ

ศรีสะเกษเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีการตั้งถิ่นฐานหลายชนเผ่าในจังหวัดศรีสะเกษมาแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์จนเกิดพัฒนาการที่เข้มข้นในสมัยอาณาจักรขอม ดังจะเห็นจากโบราณสถานสมัยขอมที่ยังปรากฏอยู่ แต่ต่อมาได้ร้างไปจนถึงปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา ชาวไทยพื้นเมืองซึ่งเรียกตนเองว่า ส่วย, กวย หรือ กูย ได้อพยพข้ามลำน้ำโขงมาสู่ฝั่งขวาในปี พ.ศ.2260 และได้แยกย้ายกันออกเป็นกลุ่ม 6 กลุ่มไปตั้งถิ่นฐาน กลุ่มที่มี “เซียงขัน” หรือ “ตาคะจะ” ได้มาตั้งถิ่นฐานที่บ้านโคกลำดวน ต่อมาสมเด็จพระบรม

ราชาที่ 3 หรือ พระเจ้าอยู่หัวสุริยamarinทร์ได้โปรดฯ ยกบ้าน โศกลำควน หรือบ้านปราสาทสี่เหลี่ยมดงลำควนขึ้นเป็นเมืองชื่อเมือง “ขุขันธ์” ซึ่งหมายความว่า “เมืองป่าดง” และโปรดเกล้าฯ ให้ตากะจะหรือหลวงแก้วสุวรรณเป็นพระยาไกรภักดีศรีลำควน เจ้าเมืองขุขันธ์ ต่อมาในปี พ.ศ.2321 สมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี เจ้าเมืองขุขันธ์ถึงแก่อนิจกรรม ได้โปรดเกล้าฯ ให้หลวงปราบ (เชียงขัน) เป็นพระยาไกรภักดีศรีนครลำควนเจ้าเมืองขุขันธ์ ต่อมาเมืองขุขันธ์ที่บ้านปราสาทสี่เหลี่ยมดงลำควน กันดารน้ำ จึงอพยพย้ายไปอยู่บ้านแตระ ตำบลห้วยเหนือ อำเภอขุขันธ์ปัจจุบัน ต่อมาในปี พ.ศ.2529 พระกัศิณทรสงคราม (ท้าวอู่) ปลัดเมืองขุขันธ์ ขอตั้งบ้าน โนนสามขา สระกำแพงใหญ่ขึ้นเป็น “เมืองศรีสะเกษ” พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกฯ จึงโปรดเกล้าฯ ให้พระกัศิณทรสงครามเป็นพระยารัตนวงศา เจ้าเมืองศรีสะเกษ ขึ้นกับเมืองขุขันธ์ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ย้ายที่ทำการเมืองขุขันธ์มาตั้งที่เมืองศรีสะเกษ (ที่บ้านเมืองเก่า ตำบลเมืองเหนือ) แต่ยังคงใช้ชื่อว่าเมืองขุขันธ์ และยุบเมืองขุขันธ์เดิมเป็นเป็นอำเภอห้วยเหนือ (อำเภอขุขันธ์ปัจจุบัน) ในปี พ.ศ.2447 ครั้นถึง พ.ศ.2455 ได้เปลี่ยนชื่อมณฑลอีสานเป็นมณฑลอุบล มีเมืองขึ้นตรงต่อมณฑลนี้ 3 เมือง คือ อุบลราชธานี ขุขันธ์ และสุรินทร์ ซึ่งเข้าใจว่าเมืองศรีสะเกษถูกยุบเป็นอำเภอขึ้นกับเมืองขุขันธ์ พ.ศ.2476 เมื่อยกเลิกมณฑลเทศาภิบาล ได้แยกตัวออกมาเป็นจังหวัดขุขันธ์ และในปี พ.ศ.2481 ได้เปลี่ยนชื่อจังหวัดขุขันธ์มาเป็นจังหวัดศรีสะเกษมาจนถึงปัจจุบัน

6.2 ความหมายของตำนาน

ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการได้ให้ความหมายของตำนาน ไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556, น. 497) ได้ให้ความหมายของตำนานว่าหมายถึง เรื่องแสดงความเป็นมาแต่ปางหลังของสถานที่ บุคคล หรือพิธีกรรม เป็นต้น ศรีศักร วัลลิโภดม และคณะ (2550, น. 3-4) ได้อธิบายว่าตำนานหมายถึง ประวัติศาสตร์ที่คนในท้องถิ่นสร้างขึ้นหรือจินตนาการหรือสมมติขึ้น เพื่อสร้างให้เกิดสำนึกร่วมของคนในกลุ่มชาติพันธุ์ของคนที่อยู่ในพื้นที่วัฒนธรรมหรือท้องถิ่นเดียวกันเป็นสำคัญ ตำนานทำให้เกิดชุมชนทางจินตนาการ (Imagined Community)

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2554, น. 30) ให้ความหมายของตำนานว่าหมายถึง เรื่องเล่าเกี่ยวกับความเป็นมาของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มักเป็นเรื่องเล่าที่สืบทอดต่อ ๆ กันมา แล้วมีผู้นำมาบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร มักเกี่ยวกับความเชื่อหรือพิธีกรรมบางอย่าง อาจมีรูปแบบเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรอง

จากความหมายข้างต้นที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ตำนาน หมายถึง เรื่องเล่าที่สืบต่อกันมาเป็นเวลานาน เป็นเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ รวมถึงประเพณีต่าง ๆ ของคนในอดีต และมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างจิตสำนึกร่วมกันของคนในสังคม

6.3 ความสำคัญของตำนาน

ได้มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของตำนานไว้ดังนี้

สมพร จารุณี (2538, น. 26) กล่าวว่า ตำนานให้ประโยชน์ทางการศึกษาแก่ประชาชน คือ บอกรับทราบความจริงที่สำคัญต่างๆ เป็นแหล่งศึกษาสภาพชีวิตและวัฒนธรรมของชาวบ้านซึ่งมีความสำคัญดังนี้คือ

1. ให้คุณค่าด้านสังคม โดยแสดงให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของบรรพบุรุษและสภาพบ้านเมือง ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของบุรุษในสมัยนั้น

2. ให้คุณค่าด้านปรัชญาและความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ นิทานและตำนานท้องถิ่นเป็นที่รวมแห่งปรัชญาการดำเนินชีวิตของคนในสังคม เนื้อเรื่องสอดแทรกปรัชญาแง่คิดของชีวิต ศิลธรรม ตลอดจนคติธรรมเพื่อยกระดับจิตใจของผู้อ่านและผู้ฟังให้สูงขึ้น ทำให้เข้าใจพื้นฐานของชีวิตได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

3. สะท้อนประวัติศาสตร์การต่อสู้ของเผ่าพันธุ์มนุษย์ว่าน่าจะรวมกันเป็นประเทศชาติในปัจจุบัน ต้องรบพุ่งเสียเลือดเนื้อมากมาย

4. สะท้อนเรื่องกรรมและการตั้งสัตย์อธิษฐาน ตำนานส่วนใหญ่จะแสดงให้เห็นแจ้งว่าทำดีย่อมได้ดี ทำชั่วย่อมได้ชั่ว รวมทั้งให้ข้อคิดเรื่องการทำความดีและหากตั้งสัตย์อธิษฐาน ก็จะได้สมปรารถนา

5. อธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเชื่อ

6. สร้างความภูมิใจในท้องถิ่นตน เพราะเมื่อทราบถึงเรื่องราวความเป็นมาของท้องถิ่นที่กว่าจะมาเป็นชนชาติเช่นทุกวันนี้ บรรพบุรุษต้องต่อสู้กับความยากลำบากอย่างมากมาย ทำให้เกิดความภูมิใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และมีกำลังใจต่อสู้ เพื่อพัฒนาสังคมของชาติต่อไป

พรทิพย์ ชังชาติ (2538, น.115) กล่าวถึงความสำคัญของตำนานว่า การเล่าตำนานโดยพื้นฐานแล้ว ไม่ได้มุ่งเน้นให้ได้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน แต่มุ่งให้การศึกษาแก่ประชาชนคือบอกรับทราบถึงความเจริญที่สำคัญต่าง ๆ เป็นแหล่งศึกษาสภาพชีวิตและวัฒนธรรมของชาวบ้าน

สรุปได้ว่า ตำนานมีความสำคัญให้คุณค่าด้านสังคม ด้านปรัชญา และเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์สะท้อนประวัติศาสตร์ สะท้อนเรื่องกรรม การการตั้งสัตย์อธิษฐาน อธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเชื่อ และสร้างความภูมิใจในท้องถิ่นของตน นอกจากนี้แล้วยังได้ทราบถึงความจริงที่สำคัญต่าง ๆ เป็นแหล่งศึกษาสภาพชีวิต และวัฒนธรรมของชาวบ้าน

6.4 ประเภทของตำนาน

ไพโรธ เลิศพิริยกุลมด (2516, น.25) แบ่งประเภทตำนานตามแบบของนิทาน ดังนี้

1. ตำนานเกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ ปรากฏการณ์ธรรมชาติเป็นสิ่งที่มนุษย์พบเห็นคุ้นเคย แต่ไม่สามารถหาคำตอบได้ว่าเกิดจากอะไร จึงมีผู้รู้แต่งเป็นเรื่องเล่าอธิบายที่มาของปรากฏการณ์ธรรมชาติเหล่านี้ออกมาเป็นรูปนามธรรม เช่น ตำนานเกี่ยวกับจันทรุปราคาในภาคเหนือ เรียก กบกินเดือน

2. ตำนานเกี่ยวกับสถานที่ ด้วยมนุษย์มีสมองจึงพยายามแสวงหาเหตุผลและมโนภาพเพื่ออธิบายที่มาของสิ่งต่าง ๆ จึงเกิดเป็นเรื่องเล่าตำนานเกี่ยวกับสถานที่และภูมิประเทศรอบ ๆ ตัว เรื่องเล่าเหล่านี้ได้เล่าสืบทอดกันมาหลายชั่วคน จึงมีการเสริมเรื่องอื่นๆ ตามลักษณะความเชื่อและความนิยมของคนในท้องถิ่นเข้าไปจนคนปัจจุบันอาจถือว่าเป็นเรื่องไร้สาระ ตำนานเหล่านี้มีส่วนช่วยให้เราเข้าใจความคิดและภูมิปัญญาของบรรพบุรุษของเราได้เป็นอย่างดี เช่น ตำนานแม่น้ำปิง

3. ตำนานเกี่ยวกับบุคคล มักเป็นเรื่องที่กล่าวถึงคุณธรรม ความฉลาดความสามารถ ความกล้าหาญของบุคคล ซึ่งมีตัวตนจริง มีสถานที่ และกำหนดระยะเวลาของเหตุการณ์ที่แน่นอน บางครั้งมีเรื่องเหนือธรรมชาติที่เกิดจากการเล่าต่อกันเสริมขึ้นแต่มีเค้าความจริงอยู่ เช่น พระเจ้าพรหมมหาราช

อุษณีย์ ชงไชย (2529, น. 6) แบ่งวรรณกรรมประเภทตำนานตามเนื้อหาเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

1. ตำนานที่เป็นเรื่องราวการกำเนิดเมืองต่าง ๆ ตำนานกลุ่มนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับเมืองในเขตล้านนาในสมัยก่อนพุทธศตวรรษที่ 18 เนื้อเรื่องจะไม่เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ไทยในยุคหลังแต่จะเป็นเรื่องของการกำเนิดและการสลายตัวของเมืองต่าง ๆ เช่น ตำนานสุวรรณโคมคำ ตำนานสิงหนวัติกุมาร เป็นต้น

2. ตำนานที่มีเนื้อหาแบบประวัติศาสตร์สากล หมายถึง ตำนานที่มีเนื้อหาค่อนข้างหลากหลาย คือ ส่วนแรกจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับพุทธประวัติการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ฯลฯ บางครั้งเป็นเรื่องของการสังคายนาพุทธศาสนาในสมัยต่าง ๆ สามารถระบุชื่อผู้แต่งและระยะเวลาที่แต่งได้อย่างแน่นอน เนื้อเรื่องส่วนมากเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับราชวงศ์มังราย เช่น ชินกาลมาลีปกรณ์ จามเทวีวงศ์ ตำนานมูลศาสนา

3. ตำนานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของพระพุทธรูปและเจดีย์ที่สำคัญ เช่น ตำนานวัดพระธาตุดอยสุเทพ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ประเภทของตำนานแบ่งตามลักษณะที่เกี่ยวข้องคือ ปรากฏการณ์ธรรมชาติ สถานที่ บุคคล และเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสิ่งนั้น

7. งานวิจัยที่เกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม

7.1 งานวิจัยในประเทศ

งานค้นคว้าและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ได้มีผู้ให้ความสนใจและศึกษาไว้มากมายสรุปได้จากบทคัดย่อ ดังนี้ เช่น

วรรณธนา คำสุภา (2546, บทคัดย่อ) ได้สร้างหนังสือเพิ่มเติมเรื่อง ตำนานพื้นบ้านหรือภูมยัตถ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดลำพูน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหนังสือเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานพื้นบ้านหรือภูมยัตถ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดลำพูนและเพื่อตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น ผลการตรวจสอบคุณภาพของหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประเมินด้านการจัดรูปเล่ม เนื้อหา และการใช้ภาษา ภาพประกอบ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00 และตรวจสอบคุณภาพโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 สรุปว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีคุณภาพระดับสูง

เพชรลดา เดโช (2557, บทคัดย่อ) ได้สร้างหนังสือเพิ่มเติมเรื่อง ตำนานพื้นบ้านสมุทรปราการสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหนังสือเพิ่มเติม เรื่องตำนานพื้นบ้านสมุทรปราการสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดสมุทรปราการ และเพื่อตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น ผลการตรวจสอบคุณภาพของหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประเมินด้านภาพประกอบ การอธิบายศัพท์ คำถามท้ายเรื่อง และ กิจกรรมเสนอแนะ พบว่า ในภาพรวมหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมมากที่สุด และนักเรียนมีความคิดเห็นว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

อนงค์ ทนผัดแว่น (2557, บทคัดย่อ) ได้สร้างหนังสือเพิ่มเติมเรื่อง ตำนานและนิทานพื้นบ้านอุดรธานี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดอุดรธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหนังสือเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานและนิทานพื้นบ้านอุดรธานี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดอุดรธานี และเพื่อตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น ผลการตรวจสอบคุณภาพของหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประเมินภาพประกอบ การอธิบายศัพท์ คำถามท้ายเรื่อง และ กิจกรรมเสนอแนะ พบว่า ในหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสม โดยมี

ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00 และนักเรียนมีความคิดเห็นว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีความเหมาะสมในระดับมาก

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม จะเห็นได้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่นำเรื่องราวในท้องถิ่นมาจัดทำเป็นหนังสือ จะทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในเรื่องราว รักการอ่าน มีพัฒนาการเกี่ยวกับการอ่านมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่น ทำให้ผู้ศึกษามีความมั่นใจในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ประกอบด้วยชื่อเรื่องที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหา และกลุ่มเป้าหมาย มีการประเมินคุณภาพของหนังสือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และ ประเมินคุณภาพของหนังสือโดยนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 คน โดยใช้ค่าดัชนี

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะในประเทศ สรุปว่าสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ส่วนใหญ่เป็นการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเกี่ยวกับนิทาน ตำนาน วรรณกรรมท้องถิ่น และนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างเป็นหนังสืออ่านเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีคุณภาพเหมาะสม และมีประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก

8. แนวทางการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

8.1 กำหนดลักษณะและโครงสร้างของหนังสือ

8.2 การสร้างและพัฒนาหนังสือ

8.2.1 การสร้างหนังสือ

8.2.2 การปรับปรุงคุณภาพหนังสือ

8.1 การกำหนดลักษณะและโครงสร้างของหนังสือ

ผู้ศึกษาสร้างหนังสือให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กำหนดชื่อเรื่องหนังสือว่า ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ เนื้อหาประกอบด้วยตำนานต่าง ๆ ในจังหวัดศรีสะเกษ ที่เล่าสืบต่อกันมานาน โดยมุ่งให้ความรู้ เกี่ยวกับการตั้งชื่อเมืองหรือสถานที่สำคัญ การอพยพของชนเผ่าเยอ ความเชื่อของชนเผ่าส่วยและชนเผ่าเขมร การนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์และบุคคลสำคัญในท้องถิ่นศรีสะเกษ ทุกเรื่องมีภาพประกอบ และกิจกรรมวัดผลประเมินผล

ท้ายเรื่อง เพื่อใช้เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ

8.1.1 ลักษณะหนังสือ

ผู้ศึกษาได้กำหนดลักษณะหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ ดังนี้

- 1) กลุ่มผู้อ่านหนังสือคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อายุระหว่าง 16-18 ปี
- 2) แหล่งที่มาของหัวข้อเรื่อง นำตำนานจังหวัดศรีสะเกษมาสร้างเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม
- 3) กำหนดชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับหัวข้อเรื่องว่า ตำนานท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ
- 4) แนวทางในการเขียนบันเทิงคดี สารคดี โดยให้ความรู้ ข้อคิด ความสนุกสนานเพลิดเพลิน
- 5) รูปเล่มหนังสือ ใช้รูปเล่มขนาด 21*29.7 เซนติเมตร
- 6) เนื้อหาประกอบด้วยตำนานท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ พร้อมกิจกรรมท้ายเรื่อง

8.1.2 โครงสร้างเนื้อหาหนังสือ

โครงสร้างของเนื้อหาประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อเรื่อง ภาพประกอบ และกิจกรรมท้ายเรื่อง ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) วัตถุประสงค์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ผู้ศึกษาได้กำหนดวัตถุประสงค์ของหนังสือดังต่อไปนี้
 - (1) เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ
 - (2) เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการอ่านและมีนิสัยรักการอ่าน
 - (3) เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ
- 2) เนื้อเรื่อง นำเอาตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษมาเรียบเรียงเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย ให้ความรู้ ความบันเทิง แทรกข้อคิดคติเตือนใจต่าง ๆ เหมาะสมกับวัยและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้
- 3) ภาพประกอบ เป็นภาพถ่าย ที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง เพื่อช่วยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในเนื้อเรื่อง ได้ดียิ่งขึ้น และช่วยให้ผู้อ่านมีความเพลิดเพลินในการอ่าน
- 4) กิจกรรมท้ายเรื่อง เป็นการสร้างกิจกรรมเพื่อประเมินผลจากการอ่านตำนานแต่ละเรื่อง ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

8.2 การสร้างและพัฒนาหนังสือเพิ่มเติม

การสร้างและพัฒนาหนังสือ มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการสร้างหนังสือ ขั้นตอนปรับปรุงคุณภาพ โดยอาศัยความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และขั้นตอนตรวจสอบคุณภาพโดยการนำหนังสือที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน และให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างอ่านแล้วเก็บข้อมูล ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

8.2.1 การสร้างหนังสือ

1) ศึกษาหลักสูตร ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เพื่อใช้เป็นแนวทางการสร้างหนังสือ

2) ศึกษาข้อมูลตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ โดยมีขั้นตอนดังนี้

(1) เตรียมตัวลงพื้นที่ เพื่อสำรวจข้อมูล ผู้ศึกษาได้วางแผนการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนก่อนลงพื้นที่ เช่น สำรวจสภาพภูมิประเทศ สภาพสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ และศาสนา จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น หนังสือ สื่อจากอินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นการทบทวนข้อมูล และเข้าใจขนบธรรมเนียมของท้องถิ่นพอสังเขป ศึกษาแผนที่ในการเดินทางเพื่อวางแผนการเดินทาง เตรียมอุปกรณ์ภาคสนาม เช่น สมุดบันทึก ดินสอ ปากกา โทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน ที่สามารถถ่ายภาพและบันทึกเสียงได้ในตัว

(2) ลงพื้นที่สำรวจข้อมูล โดยการสัมภาษณ์จากปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน หรือ คนเฒ่าคนแก่ ในท้องถิ่นนั้น ๆ ตลอดจนคนผู้มีความรู้เกี่ยวกับตำนานในแต่ละท้องถิ่น นักวิชาการที่มีความรู้ หรือ เอกสาร ตำรา ต่าง ๆ โดยการจดบันทึกเนื้อหาแล้วเรียบเรียงเป็นภาษาไทยที่อ่านง่าย คัดเลือกตำนานที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แล้วนำมาสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

(3) การศึกษาข้อมูลจากผู้รู้ในท้องถิ่นให้ข้อมูลดังนี้

1. นางอนงค์นาฏ ชื่นตา ชาวจังหวัดศรีสะเกษ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตำนานพระนางศรีสะเกษ ว่าตำนานพระนางศรีสะเกษเป็นตำนานที่เกี่ยวกับการตั้งชื่อเมืองศรีสะเกษ มี 3 ตำนาน

2. นายพิศุทธิ์ โคสขิง อาสาสมัครทหารพรานหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ 23 ซึ่งออกราชการแถวปราสาทโดนตวลได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อของชาวชาวไทยเชื้อสายเขมรโบราณ อำเภอกันทรลักษ์ ว่าการทำพิธีบวงสรวงเช่นไหว้ “ปราสาทโดนตวล” และทำบุญเลี้ยงพระอุทิศส่วนกุศลแก่ทหารไทย-กัมพูชา ที่เสียชีวิตจากการสู้รบบริเวณเขาพระวิหาร

ซึ่งการเช่นไหว้ประสาทโดนตวล และได้จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี เพื่อความเป็นสิริมงคล ให้เกิดความสงบสุขร่มเย็นกับประชาชนในพื้นที่ และ เพื่อขอให้การทำไร่นามีความอุดมสมบูรณ์

3. นายทายก มาลัยคำสุข ผู้ดูแลวัดบ้านคำหนักไทร ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตำนานปราสาทคำหนักไทรว่า สาเหตุที่มีการสร้างปราสาทหลังนี้ขึ้นมา นั้น เกิดจากนายพรานได้ฆ่างู เพื่อนำเขี้ยวมาถวายพระราชินี ทำให้บ้านเมืองเดือดร้อน โจรทำนายว่าจะต้องสร้างปราสาทไว้เก็บเขี้ยวบ้านเมืองจึงจะร่มเย็นเป็นสุข

4. นางวัน จันจันจันท์ ชาวบ้านในตำบลขุนหาญ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งบ้านเรือนของหลวงหาญ ในตำนานเรื่องขุนหาญปราบนาครเจ็ดเศียรว่า ผู้คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหลักแหล่งในแถบนี้ คือ กลุ่มของนายหาญ นายเอก และ นายอูด ซึ่งทั้งสามคนนี้ได้แยกย้ายกันไปตั้งบ้านเรือน นายหาญได้ไปตั้งหลักแหล่ง ณ บริเวณที่ปัจจุบันอยู่ในเขตบ้านแดง ตำบลขุนหาญ นายเอกไปตั้งที่บ้านตาเอก (ปัจจุบันนี้อยู่ในเขตตำบลกันทรอม) ส่วนนายอูดแยกไปไกลทางทิศตะวันตก ตั้งหลักแหล่งที่ปัจจุบันเรียกว่าบ้านตาอูด เขตอำเภอขุขันธ์

5. นางสาวญาณวัฒนา สุดา ครูโรงเรียนบ้านปราสาท ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างปราสาทบ้านปราสาทว่าในขณะที่มีการก่อสร้างพระธาตุ ซึ่งในเขตนี้จะมีผู้หญิงสวยเป็นจำนวนมาก ทำให้เป็นที่หมายปองของชายจากที่อื่น ๆ และได้เดินทางอาสาช่วยก่อสร้าง ทำให้สามารถสร้างพระธาตุได้มากถึง 3 องค์ ขณะที่เขตอื่น ๆ สร้างได้เพียงองค์เดียว

6. นางสาวสุรัตน์ สมศรี ชาวบ้านบ้านปราสาทเขยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการแต่งกายของชาวเขย คือการนุ่งเสื้อผ้าดำ เพราะมีความเชื่อว่าหากใส่เสื้อผ้าทำอะไรก็จะไม่เห็นดีเห็นน้อยจะมีกำลังดังพระยาสีโลตรตะบอง

7. นายกริต ไชยทอง มัคณายกวัดบ้านสำโรงเกียรติ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์หลวงพ่อดาตุน ว่า พระยาขุขันธ์ภักดีศรีนครลำดวน เจ้าเมืองขุขันธ์ ได้อาราธนาพระดาตุนไปประดิษฐานไว้ ณ เมืองขุขันธ์ (ปัจจุบันคือ อ.ขุขันธ์) จึงได้จัดขบวนช้างม้าอัญเชิญหลวงพ่อดาตุนขึ้นบนหลังช้างและขบวนออกจาก วัดสำโรงเกียรติ ไปเพียงเล็กน้อย ฝนตกหนักเกิดลมพายุพัดมาทุกทิศ เสียงฟ้าร้องราวกับแผ่นดินจะถล่ม เจ้าเมืองขุขันธ์เชื่อในความศักดิ์สิทธิ์และปาฏิหาริย์จึงได้ประกาศคำขาดว่า “ถ้าลมฝนหยุดตกจะนำหลวงพ่อดาตุนกลับวัดสำโรงเกียรติ ไว้ที่เดิม” พอประกาศคำขาดเสร็จลมฝนก็หยุดทันที

8. นางสาวชนภรณ์ เสาดรง ชาวบ้านไพรพัฒนาได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลวงปู่สรวงว่าแต่เดิมเป็นท่านเป็นชาวกัมพูชาต่อมาท่านได้เดินทางมาอยู่บริเวณอำเภอขุนหาญและอำเภอขุขันธ์ แถบชายแดนตามเชิงเขาพนมดงรัก ซึ่งเป็นเขตกั้นกลางระหว่างประเทศกัมพูชา

3) ศึกษาเอกสารการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม คู่มือการใช้ภาพประกอบ เทคนิคการเขียนหนังสือ และสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ เช่น ตำรา อินเทอร์เน็ต เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างหนังสือให้มีคุณภาพ

4) กำหนดโครงสร้างหนังสือ โดยนำผลการศึกษารายละเอียดของหลักสูตร มาเป็นแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์ของหนังสือ ร่างและเรียบเรียงเนื้อหาตามเค้าโครงเรื่อง แล้วดำเนินการสร้างหนังสือ ดังนี้

เรื่องที่ 1 ตำนานพระนางศรีสระम्म

เรื่องที่ 2 ตำนานเมืองศรีสะเกษ

เรื่องที่ 3 ตำนานปราสาทโดนตวล

เรื่องที่ 4 ตำนานปราสาทคำหนักไพร

เรื่องที่ 5 ตำนานหาดนางเหงา

เรื่องที่ 6 ตำนานขุนหาญปราบนาคนเจ็ดเศียร

เรื่องที่ 7 ตำนานของชาวภูยหรือชาวส่วย

เรื่องที่ 8 ตำนานชาวเขมรท้องถิ่นศรีสะเกษ

เรื่องที่ 9 ตำนานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในท้องถิ่นศรีสะเกษ

เรื่องที่ 10 ตำนานบุคคลสำคัญในท้องถิ่นศรีสะเกษ

5) จัดภาพประกอบ ดำเนินการ โดยถ่ายภาพจากสถานที่จริง บางภาพ คัดลอกจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีผู้จัดทำไว้ในกรณีที่ไม่สามารถถ่ายภาพได้ด้วยตนเองได้

6) สร้างกิจกรรมท้ายเรื่อง เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจของเนื้อหาแต่ละเรื่อง โดยใช้กิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และมาตรฐานตัวชี้วัด

8.2.2 การปรับปรุงคุณภาพหนังสือ

หลังจากสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมแล้ว ผู้ศึกษามีวิธีการปรับปรุงคุณภาพของหนังสือ ดังนี้

1) สร้างแบบประเมินคุณภาพหนังสือสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ และสำหรับนักเรียน ผู้ศึกษาสร้างแบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมตามขั้นตอน ดังนี้

(1) ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สารการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

(2) ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับเกณฑ์การสร้างและประเมินหนังสืออ่านเพิ่มเติมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(3) สร้างแบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม ดังนี้

ก. แบบประเมินสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิเป็นแบบประเมินความถูกต้องเหมาะสมของหนังสืออ่านเพิ่มเติมใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านรูปเล่ม 2) ด้านการจัดภาพ 3) ด้านเนื้อหา 4) ด้านการใช้ภาษา และ 5) ด้านคุณประโยชน์ แบบประเมินดังกล่าวเป็นแบบมาตราประมาณค่า โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง	มากที่สุด
4 หมายถึง	มาก
3 หมายถึง	ปานกลาง
2 หมายถึง	น้อย
1 หมายถึง	น้อยที่สุด

ข. แบบประเมินสำหรับนักเรียนเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านรูปเล่ม 2) ด้านการจัดภาพ 3) ด้านเนื้อหา 4) ด้านการใช้ภาษา และ 5) ด้านคุณประโยชน์ แบบประเมินดังกล่าวเป็นแบบมาตราประมาณค่า โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง	มากที่สุด
4 หมายถึง	มาก
3 หมายถึง	ปานกลาง
2 หมายถึง	น้อย
1 หมายถึง	น้อยที่สุด

2) นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 3 คน พิจารณาประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

3) นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น ไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนร่วมโพธิ์วิทยา จังหวัดศรีสะเกษ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 10 คน มาประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ด้วยแบบสอบถามความคิดเห็น

4) วิเคราะห์คุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิและการประเมินของนักเรียน โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการประเมินหนังสืออ่านเพิ่มเติมในภาพรวม และ รายด้าน เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขหนังสืออ่านเพิ่มเติมต่อไป ผู้ศึกษากำหนดเกณฑ์การแปลความหมายคุณภาพรายด้าน และคุณภาพรวมของหนังสือเพิ่มเติม ดังนี้

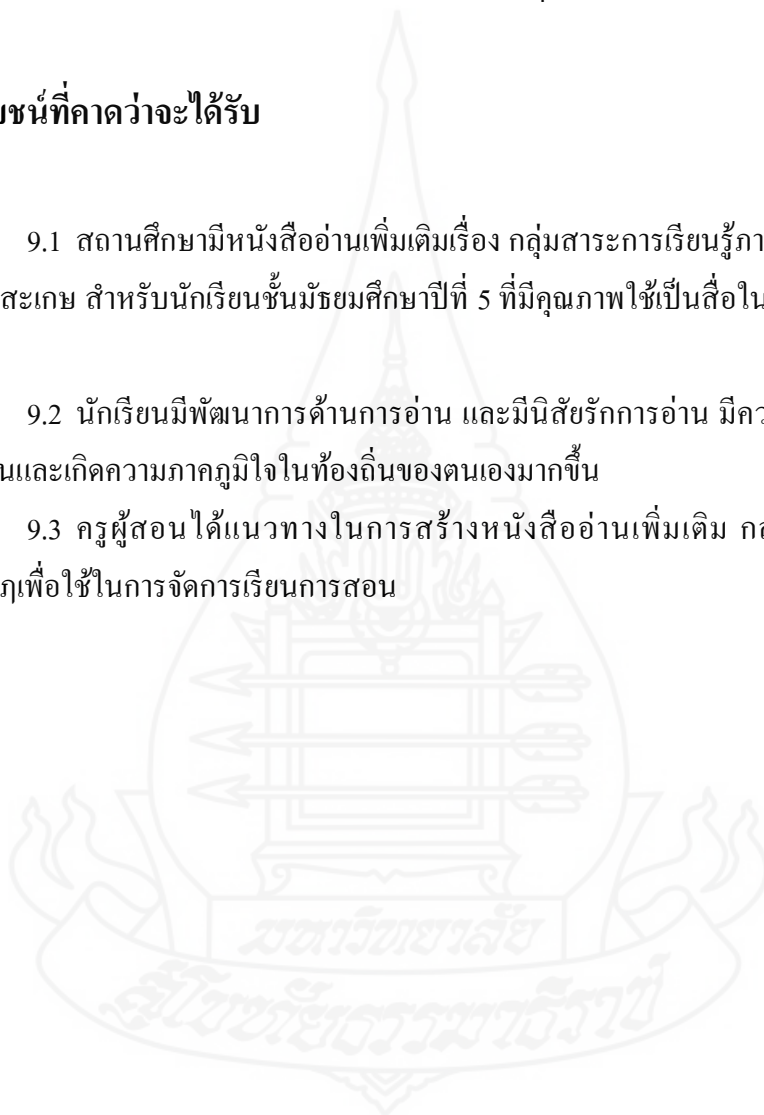
4.50 – 5.00	มากที่สุด
3.50 – 4.49	มาก
2.50 – 3.49	ปานกลาง
1.50 – 2.49	น้อย
ต่ำกว่า – 1.50	น้อยที่สุด

9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

9.1 สถานศึกษามีหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีคุณภาพใช้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

9.2 นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่าน และมีนิสัยรักการอ่าน มีความรู้เกี่ยวกับตำนานของท้องถิ่นและเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น

9.3 ครูผู้สอนได้แนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ฤเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

บทที่ 2

หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานท้องถิ่น ศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ

หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานท้องถิ่น
ศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ ที่สร้างขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบ
คุณภาพหนังสือจากผู้ทรงคุณวุฒิ และ พัฒนาปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ได้จัดพิมพ์รูปเล่มที่สมบูรณ์
มีส่วนประกอบรูปเล่มดังนี้

1. ปกหน้า มีชื่อเรื่อง ชื่อประเภทหนังสือ และชื่อผู้เรียบเรียง ภาพบนปกเป็นภาพ
ที่คัดเลือกจากตำนานบางเรื่อง ภาพดังกล่าวจัดพิมพ์เป็นภาพขาวดำ

2. หน้าปกใน มีชื่อหนังสือ ประเภทหนังสือ ชื่อผู้เรียบเรียง

3. หน้าคำนำ มีข้อความแสดงวัตถุประสงค์หรือสารประโยชน์ของหนังสือ ขอบคุณผู้มีส่วน
เกี่ยวข้อง

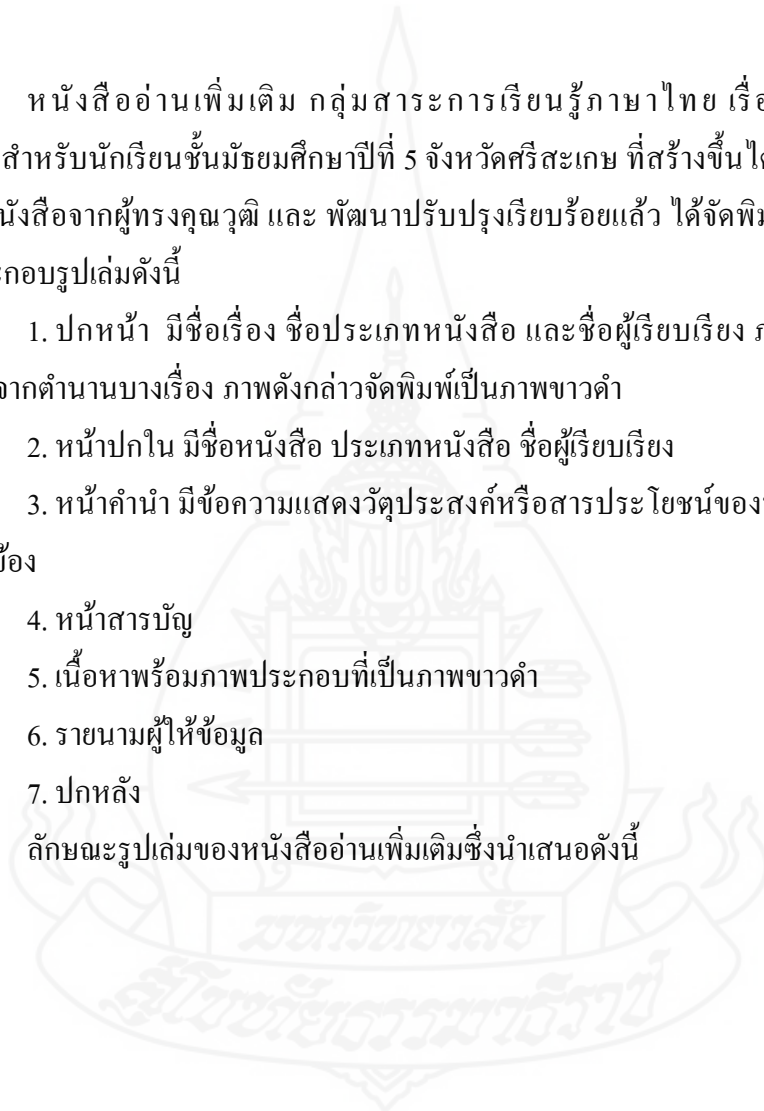
4. หน้าสารบัญ

5. เนื้อหาพร้อมภาพประกอบที่เป็นภาพขาวดำ

6. รายนามผู้ให้ข้อมูล

7. ปกหลัง

ลักษณะรูปเล่มของหนังสืออ่านเพิ่มเติมซึ่งนำเสนอ ดังนี้

ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ

หนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

สุภาวดี กถันประโคน

คำนำ

หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ เล่มนี้มีความมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เนื้อหาประกอบด้วยตำนานต่าง ๆ ในจังหวัดศรีสะเกษ ที่เล่าสืบต่อกันมานาน โดยมุ่งให้ความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของตำนานในจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งนับวันจะมีผู้ที่รู้เรื่องดังกล่าวนี้ลดลง

ตำนานแต่ละเรื่องเป็นที่มาของสถานที่ ชนเผ่า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ บุคคลสำคัญ สะท้อนความเชื่อและสภาพความเป็นอยู่อันเป็นสิ่งที่คนรุ่นหลังควรศึกษา และร่วมกันอนุรักษ์ สืบทอดให้คงอยู่คู่กับจังหวัดศรีสะเกษต่อไป

ผู้เรียบเรียงหวังว่าหนังสือเล่มนี้ คงเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจในตำนาน ฝึกการอ่านและสร้างนิสัยรักการอ่าน รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เห็นคุณค่า และเกิดความภาคภูมิใจในตำนานของจังหวัด ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษให้มากยิ่งขึ้น

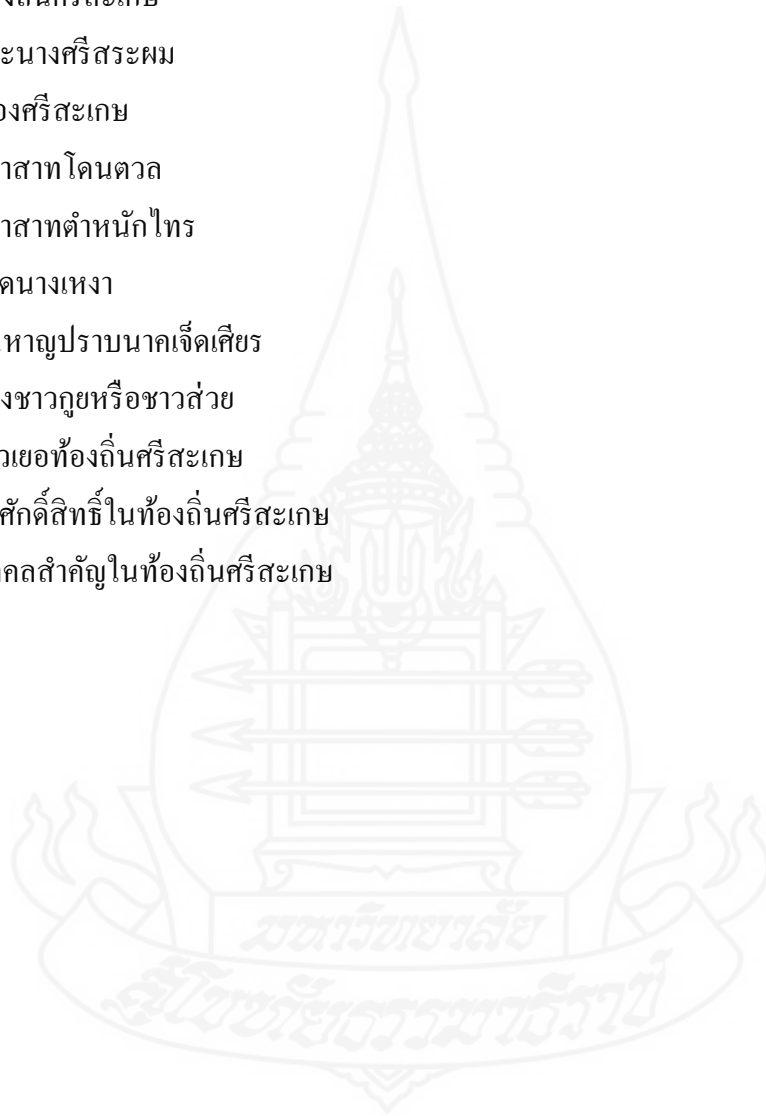
สุภาวดี กลั่นประโคน

2561

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	
ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ	1
ตำนานพระนางศรีสระผม	2
ตำนานเมืองศรีสะเกษ	8
ตำนานปราสาทโดนตวล	13
ตำนานปราสาทตำหนักไทร	17
ตำนานหาดนางเหงา	21
ตำนานขุนหาญปราบนาคนเจ็ดเศียร	26
ตำนานของชาวภูยหรือชาวส่วย	30
ตำนานชาวเขมรท้องถิ่นศรีสะเกษ	35
ตำนานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในท้องถิ่นศรีสะเกษ	40
ตำนานบุคคลสำคัญในท้องถิ่นศรีสะเกษ	48

ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ 1

ศรีสะเกษเป็นจังหวัดที่มีศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่หลากหลายและยังคงสืบสานไว้ตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบันอีกทั้งจังหวัดศรีสะเกษยังเป็นเส้นทางอารยธรรมขอมโบราณ เป็นเมืองแห่งเทพนิยาย มีตำนานมากมายประกอบความเป็นมาของหมู่บ้านชุมชนสถานที่ต่างๆ เช่น

1. ตำนานพระนางศรีสระผม เป็นตำนานที่เกี่ยวกับการตั้งชื่อเมืองศรีสะเกษ มี 3 ตำนาน และ ตำนานเมืองศรีสะเกษ เรื่องนี้เป็นตำนานความเป็นมาของจังหวัดศรีสะเกษ
2. ตำนานปราสาทหินต่าง ๆ เช่น ตำนานปราสาทโดนดวล ตำนานปราสาทคำหนักไทร ตำนานปราสาทบ้านปราสาท เป็นต้น
3. ตำนานการตั้งชื่ออำเภอขุนหาญ และ ตำนานหาดนางเหงา เป็นสถานที่ท่องเที่ยวในปัจจุบัน

ศรีสะเกษมีความหลากหลายของชนเผ่าต่างๆ จึงถูกเรียกขานกันอีกชื่อหนึ่งว่า “ดินแดนสี่เผ่าไทย” ได้แก่ เขมร ลาว เวียดนาม และจีน แต่ละชนเผ่าก็มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างกันของแต่ละท้องถิ่นในตำนานมีการอพยพของชนเผ่าเยอ ความเชื่อของชนเผ่าลัวะและชนเผ่าเขมร

นอกจากนี้ยังมีบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวศรีสะเกษ และ ประชาชนเดินทางมาสักการบูชา เช่น ตำนานหลวงปู่สรวง ตำนานหลวงพ่อมุม หรือ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพบูชา เช่น ตำนานหลวงพ่อนาคปรก ประดิษฐาน ณ วัดสระกำแพงใหญ่ ตำนานหลวงพ่อดาต ณ ประดิษฐาน ณ วัดสำโรงเกียรติ เป็นต้น

ตำนานพระนางศรีสระผม

ศรีสะเกษเป็นจังหวัดที่มีประวัติความเป็นมายาวนานเป็นชุมชนที่มีอารยธรรมที่รุ่งเรืองมานับพันปีนับตั้งแต่สมัยขอมเรืองอำนาจจากการสอบถามและคำบอกเล่าของคนในท้องถิ่นรวมถึงการสืบค้นเอกสารหลักฐานพบว่าตำนานพระนางศรีสระผมเป็นตำนานที่เกี่ยวข้องกับการตั้งชื่อเมืองศรีสะเกษ มี 3 ตำนาน ดังนี้

ตำนานที่ 1

อดี เต กิร อินทปฏฐุรณ โย ลีริกลยาณี นาม เอกา ราชธิดา อภิรูปา อโหสิ ทศุสนียา ดังได้สดับมาว่า ในอดีตกาลมีเจ้าหญิงขอมองค์หนึ่งรูปร่างงามนามว่า ลีริกลยาณี หรือ พระนางศรี ได้เดินทางจากเมืองอินทปัตต์ กรุงกัมพูชา เพื่อจะไปเมืองพิมาย เมื่อเดินทางมาถึงเมืองสดุกอำพิล ที่มีบาราย (สระน้ำ) ขนาดใหญ่ คล้าย ๆ สระอโนดาต (อโนดาต แปลว่า ไม้ร้อน/สระเย็น) จึงหยุดพักอิริยาบถ ลงทรงसनานสรงसनาน¹ สรีระและสระผมที่สระนั้น ต่อมาเรียกขานสระนั้นว่า สระกำแพงใหญ่ (ที่อำเภออุทุมพรพิสัย ปัจจุบัน) ครั้นสร้างเมืองเสร็จแล้ว ได้ถือ²นิมิตที่พระนางศรีสระผมเป็นเหตุ เมืองนี้จึงมีชื่อว่า ศรีสระเกศ หรือ ศรีสะเกษ

ภาพที่ 1 สระกำแพงใหญ่

ที่มา <https://www.77kaoded.com/content/368445>

¹ สรีระ หมายถึง ร่างกาย

² นิมิต หมายถึง นිරมิต, สร้าง, แปลง, ทำ

ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ 3

ตำนานที่ 2

อดีต กิร ลาวนครวาสริญ โญ เอกา ราชธิดา คพุกปริปกกา ทสมาสปริปญญา อุตตโน สามิก กมรรราชาน คเวสิตุกามา อโหสิ เล่าขานกันมาว่า ได้มีเจ้าหญิงแห่งเมืองลาวพระนางหนึ่งนามว่า นางศิริ โสภา หรือพระนางศรี ได้อภิเษกกับพระยาแกรกษัตริย์ขอม (อาณาจักรฟูนัน) ต่อมาพระยาแกรกเดินทางกลับเมืองเมื่อนางทราบข่าวก็ได้ติดตามไป ขณะนั้นนางกำลังตั้งครรภ์ นางเดินทางมาถึงบริเวณสระน้ำใหญ่ และคลอดทารกที่ริมสระนั้น นางได้ชำระ³ มลทินครรภ์และทารกที่สระน้ำนั้น ครั้นสร้างเมืองขึ้นแล้ว จึงตั้งชื่อเมืองว่าศรีสะเกษ หรือศรีสะเกษ

ตำนานที่ 3

เอโก กิร ราชา กมุโพชรภูเรู รชช การนุโต สปุตุตทาโร ลิริสตนาคนหุดนคร อคมาสิ ได้ยินมาว่า มีพระยาองค์หนึ่ง นามว่า พระยาศรีโคตรตะบองเพชร แห่งอาณาจักรขอม พร้อมด้วยมเหสีและพระโอรสธิดา เสด็จไปยังอาณาจักรศรีสัตนาคนหุด เมืองล้านช้างคราเสด็จกลับผ่านมาถึงสระอโนดาตในระหว่างทาง จึงหยุดพักอิริยาบถ และทรงสนานสนีระที่สระอโนดาตใหญ่นั้น โดยเข้าใจว่า เป็นสระน้ำศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่สิงสถิตของเหล่าเทพผู้มีมเหศักดิ์ ตำนานเรื่องนี้มีความเชื่อกันโดยมากว่า น่าจะเกี่ยวข้องกับชื่อเมืองศรีสะเกษ อันมีปฐมตำนานสืบต่อว่า พระนางศรี มเหสีของพระยาศรีโคตรตะบองเพชร กษัตริย์ขอมได้ประพาสมืองปริมณฑลแห่งมหานคร (นครวัด นครธม) มาถึงบริเวณสระน้ำใหญ่แห่งหนึ่ง มีน้ำใสเย็น⁴ ดารดาษไปด้วยมวल्पทุมาลัยนานาพันธุ์ จึงลงทรงสนานที่สระน้ำนี้ เพราะเหตุที่นางพญาทรงสนานและสระผม สระนี้จึงเรียกว่า สระเกษ กาลต่อมา เมื่อมีการสร้างเมืองขึ้นในบริเวณนี้ จึงตั้งชื่อว่า ศรีสะเกษ และกลายมาเป็น ศรีสะเกษ ในปัจจุบัน

³ มลทิน หมายถึง ความมัวหมอง, ความต่างพร้อย, ความไม่บริสุทธิ์

⁴ ดารดาษ หมายถึง มากมาย, เกือบกลาด, มีทั่วไป,

ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ 4

ภาพที่ 2 ปราสาทหินสระกำแพงใหญ่

ที่มา <https://www.skyscrapercity.com/showthread.php?p=71117165>

ประวัติพระนางศรีสระผม

พระนางศรี เป็นคนสัญชาติก๋อแลม (ขอมแท้) เป็นธิดาของท้าวสุริยวรมันกับพระนางพินสวันคราวดี ตำแหน่งเป็นอุปราชครองพิมานมงคลในแคว้นโคตรบูร พระนางศรีสระผมเป็นผู้อำนวยการสร้างปราสาทสระกำแพงและรอบรู้วิชาภูตศิลป์ ชำนาญการฟ้อนรำ ทรงเป็นครูฝึกหัดการฟ้อนรำ ทรงเป็นประธานในพิธีถวายเทวาลัยปราสาทสระกำแพง พระนางศรีเข้าพิธีทรงสนานลงอาบน้ำสระผมในสระกำแพง แต่งองค์ทรงเครื่องเต็มยศ สวยงาม มีดนตรีบรรเลง ท่านทรงฟ้อนรำวงสรวงเดี่ยวหน้าเทวรูปพระวิษณุ และอัญเชิญเทพเจ้าผู้ทรงฤทธิ์ศักดิ์คานาภามารับมอบเทวาลัยเพื่อเป็นที่สิงสถิต คนทั่วไปซาบซึ้งและระลึกถึงเหตุการณ์ในครั้งนั้น จึงได้เรียกขานว่าพระนางศรีสระผม ต่อมาพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกโปรดเกล้าพระราชทานให้ตั้งเมืองใหม่แยกจาก “เมืองขุขันธ์” ชื่อว่า “เมืองศรีสะเกษ” เพื่อเป็นการให้เกียรติและเป็นอนุสรณ์แก่พระนางศรีสระผม

ภาพที่ 3 ประวัติพระนางศรีสระผม

ที่มา http://websanom.blogspot.com/2014/02/blog-post_8005.html

ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ 5

จากการศึกษาประวัติพระนางศรีสามารถสรุปได้ว่าตำนานที่สืบกันมานั้นตำนานที่ 1 พระนางศรีเป็นธิดาพญาขอม โดยพระนางเป็นผู้นำในการสร้างเมืองศรีสะเกษมาตั้งแต่ครั้งสมัยขอมโบราณ รูปพระนางศรีในอิริยาบถกำลังสระผม (เกศ) สอดคล้องกับเนื้อความตอนหนึ่งในตำนานว่า พระนางได้ลงสระน้ำและสระผมในสระกำแพง ซึ่งเป็นบารายหรือสระน้ำประจำปราสาทสระกำแพงใหญ่ อันเป็นที่มาของชื่อเมือง

ในเวลาต่อมาได้มีการเปลี่ยนการเรียกชื่อรูปเคารพของพระนางศรี สระผม เป็นพระนางศรีสระเกศ เพื่อให้สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรมของเมืองศรีสะเกษ และให้เกิดความถูกต้องกับสถานที่ตั้งเพื่อให้ประชาชนชาวจังหวัดศรีสะเกษ สามารถจดจำชื่อและเป็นเอกลักษณ์ของเมืองได้ ตลอดจนใช้เป็นชื่อเรียกทางราชการต่อไปในภายหน้า

ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน
ถ่ายเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2561

เทศบาลเมืองศรีสะเกษ ร่วมกับสมาชิกสภา
เทศบาล ประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ
ร่วมกันสร้างรูปหล่อ พระนางศรีสระเกศขึ้น
เพื่อประดิษฐานไว้เป็นสมบัติ
คู่บ้านคู่เมืองและเป็นที่สักการะของคน
ทั่วไป

รูปหล่อพระนางศรีสระเกศ สร้างด้วยโลหะทองเหลืองรมดำ ขนาดเท่าคนจริง ออกแบบโดยอาจารย์พจน์ หวลมานพ แห่งวิทยาลัยเพาะช่างกรุงเทพฯ และได้ทำพิธีอัญเชิญพระนางศรีสระเกศประดิษฐานบนแท่น เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2524 ตั้งอยู่หลังสถานีรถไฟศรีสะเกษ ชาวศรีสะเกษเรียกสถานที่นี้ว่า วงเวียนแม่ศรี

ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ 6

ภาพที่ 4 วงเวียนแม่ศรีในอดีตและวงเวียนแม่ศรีในปัจจุบัน

ที่มา <http://thongkum.blogspot.com/2016/01/>

ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน

blog-post_34.html#!/2016/01/blog-post_34.html

ถ่ายเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2561

ชาวศรีสะเกษจัดงานบวงสรวงสมโภชอนุสาวรีย์พระนางศรีสระผมเป็นประจำทุกปี โดยมีพิธีทำบุญตักบาตรพระสงฆ์ 9 รูป พิธีเปลี่ยนสไบเครื่องทรงพระนางศรีสระผม พิธีถวายเครื่องบวงสรวง และการรำถวายพระนางศรีสระผม ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนชาวจังหวัดศรีสะเกษ ได้แสดงความเคารพต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้าน คู่เมือง และเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง ครอบครัว ให้มีแต่ความสุข ความเจริญ ทำการค้าขายเจริญก้าวหน้าประสบความสำเร็จทุกประการตลอดไป

ภาพที่ 5 การบวงสรวงสมโภชอนุสาวรีย์พระนางศรีสระผม

ที่มา <https://www.onbnews.com/post/13592>

นอกจากนี้บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ ที่พระนางศรีได้ลงสรงน้ำและสระผม นั้น เป็นแหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์ที่ใช้ในงานพระราชพิธี⁵ พิธีกรรมตักน้ำศักดิ์สิทธิ์ เพื่อประกอบพิธีทำน้ำอภิเษกเจริญ

⁵ พิธีกรรม หมายถึง การบูชา, พิธีบูชา

⁶ อภิเษก หมายถึง แต่งตั้ง โดยการทำพิธีรดน้ำ เช่น พิธีขึ้นเสวยราชย์ของพระมหากษัตริย์

ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ 7

พระพุทธรณ์ โดยมีความเชื่อว่าเป็นอโรคยาศาร หรือโรงพยาบาลสมัยขอมเรื่องอำนาจสามารถรักษาคนป่วยได้ นำมาขึ้นขบวนช้าง นางรำกว่าพันคนแห่ไปยังปราสาทสระกำแพงใหญ่ เพื่อสร้างพระนาคปรก อายุกว่าพันปี จัดการแสดง แสง สี เสียงย้อนรำลึกปราสาทสระกำแพงใหญ่ ในวันขึ้น 2 ค่ำ เดือน 5 แห่งวิศุสงกรานต์

ภาพที่ 6 การประกอบพิธีทำน้ำอภิเษกเจริญพระพุทธมนต์
ที่มา <http://www.timenews2017.net/archives/37511>

คำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามจากเรื่อง

1. เพราะเหตุใดจึงตั้งชื่อเมืองว่าศรีสะเกษ จงอธิบาย
2. อธิบายประวัติพระนางศรีสระम्म จากที่ได้ศึกษามาแล้ว
3. นักเรียนคิดว่า วงเวียนแม่ศรี มีความสำคัญอย่างไรกับชาวศรีสะเกษ จงอธิบายพร้อมเหตุผล
4. การที่วงเวียนแม่ศรีได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นภาพของชาวศรีสะเกษอย่างไร จงอธิบาย
5. อธิบายความเชื่อเกี่ยวกับบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนจัดป้ายนิเทศประวัติพระนางศรีสระम्म

ตำนานเมืองศรีสะเกษ

ภาพที่ 7 กำแพงเมืองศรีสะเกษ

ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2561

เดิมที่จังหวัดศรีสะเกษเป็นเมืองโบราณตั้งแต่สมัยขอม แต่ต่อมาขอมได้เสื่อมอำนาจลงในปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา จึงอพยพข้ามลำน้ำโขงมาสู่ฝั่งขวา และได้มาตั้งถิ่นฐานที่บ้านโคกลำดวน สมเด็จพระเจ้าเอกทัศ⁷ ได้โปรดเกล้าฯ ยกบ้านโคกลำดวนหรือบ้านปราสาทสี่เหลี่ยมดงลำดวนขึ้นเป็นเมือง และโปรดเกล้าฯ ให้ ตากะจะ หรือหลวงแก้วสุวรรณ หรือ พระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน อันเป็นต้นตระกูลเจ้าเมืองคนที่ 1 ต่อมาเมืองนี้ได้ชื่อว่า “เมืองขุขันธ์”

พระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน เดิมชื่อว่า ตากะจะ หรือตาไกร เป็นหัวหน้าชาวเขมรป่าดงบ้านปราสาทสี่เหลี่ยมโคกลำดวน ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าเอกทัศแห่งกรุงศรีอยุธยา พญาช้างเผือกมงคลแตกโรงหนีเข้าป่า ไปรวมอยู่กับโขลงช้างป่าในเทือกเขาพนมดงเร็ก ตากะจะหรือตาไกร พร้อมด้วยหัวหน้าชาวเขมรป่าดง รับอาสาตามจับพญาช้างเผือกได้ และตามคณะนำส่งถึงกรุงศรีอยุธยา ด้วยความชอบในครั้งนี้จึงโปรดเกล้าฯ พระราชทานบรรดาศักดิ์ให้ ตากะจะหรือตาไกร เป็นหลวงแก้วสุวรรณ ตำแหน่งหัวหน้ากองปกครองหมู่บ้าน และมีความดีความชอบมาโดยตลอด จึงได้เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็น พระยาไกรภักดีศรีนครลำดวนในที่สุด

⁷ บรรดาศักดิ์ หมายถึง ฐานันดรศักดิ์ที่พระราชทานแก่ข้าราชการหรือนุคคลทั่วไป แบ่งออกเป็น เจ้าพระยา พระยา พระ หลวง ขุน หมื่น พัน และทนาย โดยมีราชทินนามต่อท้าย เช่น เจ้าพระยามรรราช พระยาพลเทพ

ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ 9

ภาพที่ 8อนุสาวรีย์พระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน(ตากะจะ)

ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2561

ประวัติพระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน(ตากะจะ) ผู้สร้างเมืองขุขันธ์

พระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน เดิมชื่อว่า ตากะจะ หรือตาไกร ซึ่งในรัชสมัย สมเด็จพระเจ้าเอกทัศแห่งกรุงศรีอยุธยา พญาช้างเผือกแตกโรงหนีเข้าป่า ตากะจะหรือตาไกร พร้อมด้วยหัวหน้าชาวเขมรป่าดงรับอาสาติดตามจับพญาช้างเผือกมงคลได้และนำช้างส่งถึงกรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระเจ้าเอกทัศจึงโปรดเกล้าฯ พระราชทานบรรดาศักดิ์ให้ ตากะจะหรือตาไกร เป็นหลวงแก้วสุวรรณ ตำแหน่งหัวหน้ากองปกครองหมู่บ้าน ต่อมาหลวงแก้วสุวรรณนำเครื่องบรรณาการมาถวายพระเจ้าอยู่หัว ณ กรุงศรีอยุธยา ความชอบครั้งนี้จึงได้โปรดเกล้าฯ ให้ยกฐานะบ้านปราสาทสี่เหลี่ยมโคกลำดวนขึ้นเป็น “เมืองขุขันธ์” และโปรดเกล้าฯ เลื่อนบรรดาศักดิ์ให้หลวงแก้วสุวรรณ เป็นพระไกรภักดีศรีนครลำดวน เจ้าเมืองขุขันธ์ปี พุทธศักราช 2319 ถึง 2320 ต่อมาสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี โปรดเกล้าฯ มีรับสั่งให้ พระยาจักรีไปทำศึกปราบกบฏกับเวียงจันทน์ พระไกรภักดีศรีนครลำดวน (ตากะจะ) และ “หลวงปราบ” ได้เกณฑ์กำลังไปช่วยรบอย่างเข้มแข็ง จนได้รับชัยชนะ มีความชอบจึงได้โปรดเกล้าฯ เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็น “พระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน“ นับได้ว่าเป็น⁸บรรพบุรุษผู้สร้างเมืองขุขันธ์ เป็นต้นตระกูลเจ้าเมืองขุขันธ์และได้ถึงแก่ อนิจกรรมในปี พุทธศักราช 2321

⁸บรรพบุรุษ หมายถึง ผู้เป็นต้นวงศ์ตระกูลซึ่งมีผู้สืบสายโลหิตมา, บุคคลที่นับตั้งแต่นุ่ย่าตายายขึ้นไป

ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ 10

ปีพุทธศักราช 2547 นายสืบสวัสดิ์ สืบสายพรหม นายเทศมนตรีตำบลห้วยเหนือ และคณะ นายกฤษ ริงสิเสนา ณ อยุธา นายอำเภอขุขันธ์ พร้อมด้วยประชาชนชาวขุขันธ์ มีความเห็นชอบและสนับสนุนงบประมาณของทางราชการจาก นายถนอม ส่งเสริม ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ ดำเนินการก่อสร้างอนุสาวรีย์เจ้าเมืองขุขันธ์ขึ้น โดยได้ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์เมื่อ 615ฯ 12 เวลา 10.19 น. ตรงกับวันที่ 26 พฤศจิกายน 2547 สร้างเสร็จเมื่อปีพุทธศักราช 2548

ภาพที่ 9 อนุสาวรีย์พระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน(ตากะจะ)

ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2561

ชาววังหินได้จัดพิธีย้อนตำนานตากะจะหัวหน้าชาวภูยกบจับช้างเผือก ตำนาน 'อารยธรรม พระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน (ตากะจะ) เพื่อแสดงการสร้างประวัติศาสตร์ให้กับอนุชนรุ่นหลังได้รับทราบถึงตำนานการสร้างเมืองดงลำดวน และสร้างความสามัคคี ความภาคภูมิใจร่วมกันของชาวจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งการจัดแสดง แสง สี เสียง จะแสดงถึงเรื่องราวของปราสาทสีเหลี่ยมดงลำดวน โดยมีตากะจะหัวหน้าชาวภูยกบเป็นผู้นำชุมชนซึ่งมีความรู้ความสามารถในด้าน¹⁰ คชศาสตร์ ช่วยเหลือจับช้างเผือกซึ่งแตกโรงมาจากพระนครศรีอยุธยา ส่งคืนพระเจ้าเอกทัศ จนได้รับความดีความชอบบรรดาศักดิ์แต่งตั้งเป็นเจ้าเมือง ต่อมาก็คือ พระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน ผู้ครองเมืองขุนันท์ หรือจังหวัดศรีสะเกษในปัจจุบัน

ภาพที่ 10 การจัดแสดง แสง สี เสียงย้อนตำนานพระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน (ตากะจะ)

ที่มา <https://www.onbnews.com/post/46401>

⁹ อารยธรรม หมายถึง ความสงบสุขของสังคมที่ตั้งอยู่บนรากฐานแห่งศีลธรรมและกฎหมาย

¹⁰ คชศาสตร์ หมายถึง วิชาว่าด้วยช้าง มี ๒ ประเภท คือ คชลักษณ์ และ คชกรรม

คำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามจากเรื่อง

1. เพราะเหตุใดตากะจะหรือตาไกรได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นหลวงแก้วสุวรรณ ตำแหน่งหัวหน้านายกองปกครองหมู่บ้าน
2. อธิบายประวัติพระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน (ตากะจะ) จากที่ได้ศึกษามาแล้ว
3. นักเรียนคิดว่า อนุสาวรีย์พระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน (ตากะจะ) มีความสำคัญอย่างไร กับชาวศรีสะเกษ จงอธิบายพร้อมเหตุผล
4. การที่ชาวอำเภوخันธุ์ได้ร่วมกันสร้างอนุสาวรีย์พระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน (ตากะจะ) สะท้อนให้เห็นภาพของชาวอำเภوخันธุ์อย่างไร จงอธิบาย
5. อธิบายวัตถุประสงค์ของการจัดแสดง แสง สี เสียงย้อนตำนานพระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน (ตากะจะ)

กิจกรรมเสนอแนะ

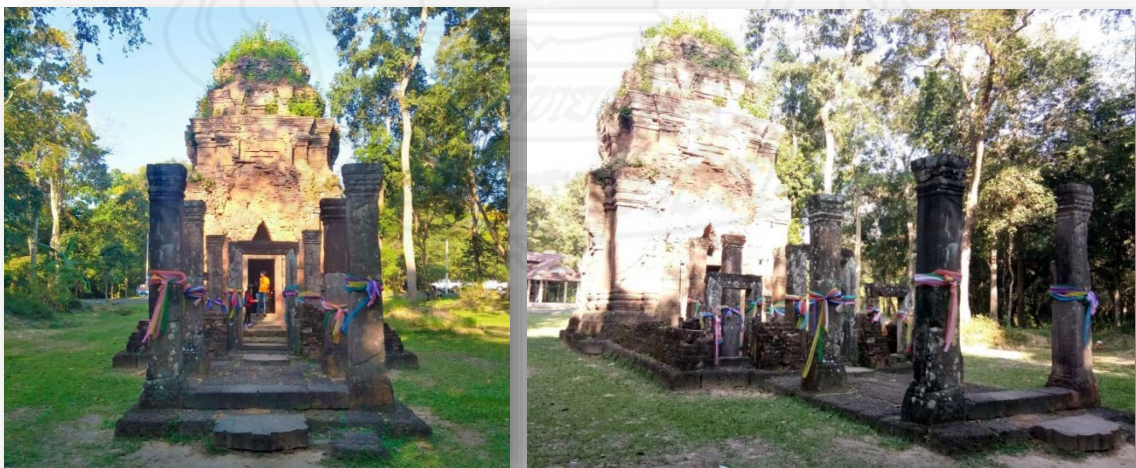
1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพแสดงความประทับใจเกี่ยวกับตำนานเมืองศรีสะเกษ

ตำนานปราสาทโดนตวล

ปราสาทโดนตวลเป็นโบราณสถานที่เก่าแก่ของจังหวัดศรีสะเกษ สาเหตุที่เรียกว่าโดนตวล มาจากคำว่า ตรวน ที่หมายถึง โข่ตรวน หรือ การจองจำ ซึ่งพบหลักฐานการจารึกที่ประตูดด้วยอักษรขอมโบราณ ภาษาเขมร - สันสกฤต จำนวน ๑ ด้าน มี ๓ บรรทัด ระบุมหาศักราช ๙๒๔ ซึ่งตรงกับ พ.ศ.๑๕๔๕ เป็นจารึกที่เก่าแก่ถอดความจากจารึกโบราณ ที่มีข้อความเป็นการออกคำสั่งโดยพระบรมมพิตร เผยแพร่คำประกาศจับข้าทาสที่หนี มอบให้เป็นข้าทาสแด่พระกัมรเตงชัคต

ปราสาทโดนตวลยังไม่ปรากฏประวัติศาสตร์แน่ชัด แต่สันนิษฐานได้จากการที่กรมศิลปากรบันทึกไว้ที่ช่องตาเต่า อำเภอกันทรลักษ์ ซึ่งเป็น โบราณสถานแห่งหนึ่งของจังหวัดศรีสะเกษ ได้มีการสำรวจพบ "เทวรูปทำด้วยหิน นั่งแท่นหินบนแท่นหินมีจารึกอักษร" คือ ปรารักษ์ศิลาโดนตวล

มีตำนานเล่าขานซึ่งกล่าวถึงสตรีผู้สูงศักดิ์ นางมีรูปร่างหน้าตาสวยงาม แต่อาภัพ เพราะนางมีหน้าอกใหญ่ ความงามของนางเลื่องลือไปถึงกษัตริย์ขอม กษัตริย์ขอมจึงให้อำมาตย์นำตัวนางเข้าเฝ้า ขณะเดินทางกลับได้หยุดพักที่ลานหินโดนตวล เมื่อตาเล็งทราบข่าวก็ได้ติดตามเพื่อจะพานางกลับไปด้วยกัน แต่เหล่าอำมาตย์ไม่ยอมให้นางกลับจึงเกิดการต่อสู้ ตาเล็งถูกฆ่าตายทิ้งไว้ในป่าบริเวณที่สร้างปราสาทโดนตวล

ภาพที่ 11 ปราสาทโดนตวล

ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2561

ภาพที่ 11 ปราสาทโดนตวล

ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2561

ปราสาทโดนตวล เป็นปราสาทหินแบบขอมโบราณขนาดเล็กตั้งอยู่บนเทือกเขาพนมดงรัก ตำบลบึงมะดู่ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ปราสาทอยู่ริมหน้าผาสูงใกล้ชายแดนไทยกัมพูชา ลักษณะเป็นปราสาทเดี่ยว ผังรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ก่อด้วยอิฐครึ่งหนึ่ง และก่อด้วยศิลาแลงอีกครึ่งหนึ่ง โดยก่อศิลาแลงจากฐานถึงครึ่งผนังเรือนธาตุ จากนั้นก่อขึ้นไปด้วยอิฐฝนเรียบจนถึงยอดปราสาทส่วนทางเข้าปราสาทมีรูปสิงโตจำหลักตั้งอยู่บนแท่นข้างละ 1 ตัว ตัวปราสาทหันหน้าไปทางทิศตะวันออก

บริเวณด้านหน้าประตูปราสาทมีแนวเสาหินทราย 4 ต้น สันนิษฐานว่าเป็นเสารองรับหลังคา¹¹ มณฑปถัดออกมาจะมีเสาหินทรายอยู่อีก 4 ต้น คาดว่าเป็น โคปุระ (ซุ้มประตู) นอกจากนี้ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของปราสาทยังพบหินทรายเรียงต่อกันเป็นรูปผืนผ้า สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นบรรณาลัย (วิหาร) ส่วนสระน้ำซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของปราสาท มีลักษณะเป็นคันดิน อยู่ห่างจากปราสาทประมาณ 400 เมตร

¹¹ มณฑป หมายถึง เรือนเครื่องยอดขนาดใหญ่มีรูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส หลังคาเป็นทรงจอมแห ประกอบด้วยชั้นเชิงกลอนหลายชั้นเป็นต้น

ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ 15

จากการสอบถามนายพิศุทธิ์ โคสขิง อาสาสมัครทหารพรานหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ 23 พบว่าชาวไทยเชื้อสายเขมรโบราณที่อาศัยอยู่ตามชายแดนไทย – กัมพูชาในอำเภอกันทรลักษ์ มีความเชื่อเกี่ยวกับการทำพิธี¹²บวงสรวงเช่นไหว้ “ปราสาทโดนตวล” ที่มีมาช้านาน โดยจะจัดพิธีขึ้นในช่วงวันขึ้น 12 ค่ำเดือน 10 ของทุกปี

พิธีบวงสรวงเช่นไหว้ “ปราสาทโดนตวล” นี้จัดโดยการทำบุญเลี้ยงพระเพื่ออุทิศส่วนกุศลแก่ทหารไทย - กัมพูชา ที่เสียชีวิตจากการสู้รบบริเวณเขาพระวิหาร และได้ปกป้องรักษาผืนแผ่นดินไทยไว้จนกระทั่งถึงปัจจุบัน รวมทั้งเพื่อความเป็นสิริมงคลให้เกิดความสงบสุขร่มเย็นกับประชาชนในพื้นที่ และขอให้การทำอะไรทำนามีความอุดมสมบูรณ์ อีกทั้งเพื่อเป็นการแสดงออกถึงความจงรักภักดีและอุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษที่ท่านได้ปกป้องรักษาผืนแผ่นดินไทยไว้

ภาพที่ 12 พิธีบวงสรวงและแสดงตำนาน¹³เนียง คีฮอม

ภาพที่ 13 ความเชื่อของชาวบ้าน

ที่มา <https://www.tnews.co.th/contents/354211>

¹² บวงสรวง หมายถึง บูชาเทวดาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ด้วยเครื่องสังเวยและดอกไม้ธูปเทียน เป็นต้น

¹³ เนียง คีฮอม แปลว่า ผู้หญิงหน้าอกใหญ่ เป็นคำภาษาเขมร

คำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามจากเรื่อง

1. เหตุผลของการตั้งชื่อปราสาทโดนตวล เพราะเหตุใด
2. ตำนานปราสาทโดนตวลมีความเป็นมาอย่างไร จงอธิบายโดยย่อ
3. อธิบายลักษณะปราสาทโดนตวล
4. ชาวไทยเชื้อสายเขมรโบราณมีความเชื่อเกี่ยวกับการทำพิธีบวงสรวงเช่นไหว้ปราสาทโดนตวลอย่างไร
5. สาเหตุที่ชาวไทยเชื้อสายเขมรทำพิธีบวงสรวงเช่นไหว้ปราสาทโดนตวล เพราะเหตุใด

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มแต่งคำขวัญเชิญชวนให้มาเที่ยวปราสาทโดนตวล และเขียนแผนที่การเดินทางไปปราสาทโดนตวล

ตำนานปราสาทตำหนักไทร

ปราสาทตำหนักไทรเป็นศาสนสถานในศาสนาฮินดูมีตำนานเล่าขานเกี่ยวกับ อสรพิษว่านานมาแล้วมีพระราชองค์หนึ่ง ครองเมืองที่ตั้งอยู่ที่บ้านคอนข่า (ตำบลพราน อำเภอกันทรวิชัย) ต้องการเสวยเนื้อ จึงได้เกณฑ์นายพรานเพื่อหาเนื้อมาถวาย โดยผลัดเปลี่ยนเวรกันไปเป็นรอบ รอบละเจ็ดวัน นายพรานคนหนึ่งรับเวรออกล่าสัตว์เกือบครบเจ็ดวัน ยังหาเนื้อเพื่อนำไปถวายพระราชาก็ไม่ได้ ซึ่งหากหาเนื้อไปถวายพระราชาก็ไม่ทันภายในเจ็ดวันจะถูกประหารชีวิต

พอถึงวันที่เจ็ดนายพรานเห็นงูใหญ่ตัวหนึ่งกำลังเลื้อยมาไล่ นายพรานวิ่งหนีไปถึงหนองน้ำแห่งหนึ่ง แล้วหมดกำลังล้มลง งูตามมาทันก็กัดนายพรานตาย พวกแมลงต่างๆ ได้กัดและดูดเลือดคนนายพรานกิน พิษงูที่อยู่ในตัวนายพรานทำให้สัตว์ดังกล่าวตายหมด เมื่อพิษงูหมดไปจากตัวนายพรานทำให้นายพรานฟื้นขึ้น แล้วเดินตามรอยงูไปถึงถ้ำพระพุทธรูปแก้วเชิงเขาพนมดงรัก พบงูตายอยู่ในถ้ำ นายพรานจึงตัดเอาเขี้ยวงูไปถวายพระราชาก็เมื่อพระราชาก็เห็นเขี้ยวแล้วก็ไม่พอใจไม่ได้ลงโทษนายพรานแต่อย่างใด ต่อมาบ้านเมืองเดือดร้อน ไทรทำนายว่าจะต้องสร้างปราสาทไว้เก็บเขี้ยวงูบ้านเมืองจึงจะร่มเย็นเป็นสุข พระราชาได้สร้างปราสาทหลังหนึ่งขึ้นบริเวณต้นไทรเรียกว่า “ปราสาทตำหนักไทร”

ภาพที่ 14 ปราสาทตำหนักไทร

ภาพโดย : สุภาวดี กถันประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2561

หนองน้ำที่นายพรานถูกงูกัดตายนั้นเรียกว่า หนองสิ ปัจจุบันหนองน้ำนี้อยู่ในเขต อำเภอบึงสามพัน ถ้าพระพุทธรูปอยู่เชิงเขาพนมดงรัก รอยงูที่ไล่ นายพรานแล้วเลื้อยกลับไปยังถ้า พระพุทธรูปนั้น ปัจจุบันเป็นรอยคดเคี้ยวไปมาจนถึงถ้าพระพุทธรูป แนวนั้นกว้างประมาณ 1 วา ปรากฏให้เห็นเป็นแห่ง ๆ ไป ตลอดแนวนี้ไม่มีต้นหญ้าสูงขึ้นเลย บ้านคอนข่าปัจจุบันอยู่ที่ ตำบลพราน อำเภอบึงสามพัน เดิมชื่อว่าบ้านอรอรง เป็นภาษาเขมร แปลว่า บ้านพระราชาใจ ดี สำหรับบ้านพรานเดิมชื่อเป็นภาษาเขมรว่า ชรอกเปรียน แปลว่า บ้านของพราน

ภาพที่ 15 หนองสิ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดศรีสะเกษ
ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2561

ภาพที่ 16 ปราสาทตำหนักไทร

ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2561

ปราสาทตำหนักไทร ตั้งอยู่วัดบ้านตำหนักไทร ตำบลบักคอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ตั้งอยู่ใกล้แม่น้ำ “ห้วยตะแบง” ด้านหน้าปราสาทเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ปราสาทตำหนักไทรหันหน้าไปทางทิศตะวันออกเป็นปราสาทอิฐหลังเดี่ยวบนฐานหินทราย ก่อด้วยอิฐเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีประตูด้านหน้าเพียงด้านเดียวด้านที่เหลืออีก 3 ด้านทำเป็น “ประตูหลอก” คือสลักเป็นรูปหน้าบันทำด้วยหินทรายสลักลวดลายลงในผนังอิฐ

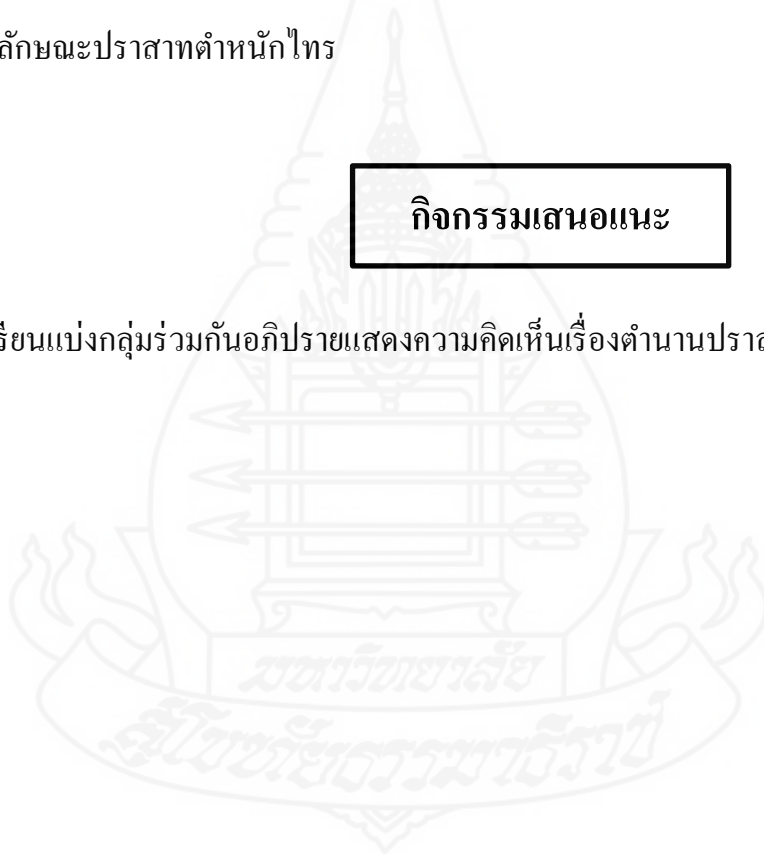
คำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามจากเรื่อง

1. เพราะเหตุใดนายพรานจึงต้องล่าสัตว์มาถวายพระราช
2. คุณธรรมด้านใดของนายพรานที่นักเรียนควรเอาเป็นแบบอย่าง
3. สาเหตุที่พระราชสร้างปราสาทตำหนักไพรเพราะเหตุใด
4. แสดงความคิดเห็นข้อคิดที่ได้จากการศึกษาด้านปราสาทตำหนักไพร
5. อธิบายลักษณะปราสาทตำหนักไพร

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเรื่องตำนานปราสาทตำหนักไพร

ตำนานหาดนางเหงา (ท่านางเหงา)

ภาพที่ 17 ตำนานนางเจียงไค้ โศกนาฏกรรมรอยเท้า ของคนเป็นแม่

ที่มา <https://www.dek-d.com/board/view/3817865/>

หาดนางเหงา หรือ ท่านางเหงา เป็นตำนานพื้นบ้าน โบราณของแถบอีสานใต้ที่เล่าขานกันมานาน ในตำนานกล่าวถึง “นางเจียงไค้” เป็นลูกสาวของเจ้าเมืองชีชวนหรือหมู่บ้านชีทวน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ในปัจจุบัน ผู้คนต่างต่างพูดถึงความงามของนางเจียงไค้ เมื่อทำวอินทะสะเกษ เจ้าเมืองขุขันธ์ศรีศรีนครลำดวน และทำวกาละหงส์เจ้าเมืองพะเนา ทราบข่าวทั้งสองหมายปองนางเจียงไค้มาเป็นชายของตน เจ้าเมืองทั้งสองต่างส่ง¹⁴สาสน์เพื่อลู่ขอนางเจียงไค้ ในที่สุดเจ้าเมืองชีชวนก็ยกนางเจียงไค้ให้ทำวกาละหงส์ เมื่อทำวอินทะสะเกษทราบเรื่องก็โกรธเป็นอย่างมาก จึงยกทัพเพื่อไปชิงนางเจียงไค้ ทัพของทำวอินทะสะเกษเดินทางไปตามเส้นทางบ้านโพธิ์โนนจาน ผ่านไปบ้านบัวน้อย เมื่อทราบข่าวว่านางเจียงไค้ได้เข้าพิธีหมั้นหมายแล้วก็เกิดลังเลใจ ว่าถ้าไปต่อต้องเกิดการรบฆ่าฟันกันอย่างแน่นอน แต่ได้ยกทัพมาแล้วก็จำเป็นต้องไปให้ถึง สถานที่แห่งนี้จึงเรียกทุ่งกะเทิน (ต่อมาเพี้ยนเป็นทุ่งเทิน) เดินทางต่อไปถึงหนองน้ำที่มีพืชสีเขียวลอยอยู่ในน้ำ จึงหยุดกองทัพเพื่อทำอาหารกิน ทหารได้นำเตามาชุบ เหมือนชุบหน่อไม้ ต่อมาจึงเรียกบ้านหนองเทา ผ่านบ้านกระเดา

¹⁴ สาสน์ หมายถึง จดหมายของประเทศหรือประมุขสงฆ์ที่ใช้ในการเจริญสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ

ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ 22

บ้านลาดทราย (ละทาย) บ้านอัน (สัตว์ชนิดหนึ่งคล้ายหนู) ผ่านหุบห้วย จากนั้นก็ข้ามแม่น้ำชี ถึงเมืองชีชวน

เมื่อทำวอินทะสะเกษเดินทางถึงเมืองชีชวน ก็ยกทัพเข้าชิงนางทันที ในที่สุดทำวอินทะสะเกษก็ได้นางเจียงไคมาครอบครองและถอยทัพหาที่ตั้งแควบ้านเมืองน้อย ไม่นานเจ้าเมืองพะนาท้าวกาละหงส์ ยกทัพตามนางเจียงไคมาทัน เกิดศึกชิงนาง ระหว่างทำวอินทะสะเกษเจ้าเมืองขุขันธ์ กับท้าวกาละหงส์เจ้าเมืองพะนา ซึ่งตั้งกองทัพอยู่ที่บ้านลาดทราย หรือบ้านละทาย ในปัจจุบัน รบกันอยู่นานหลายปี ต่างฝ่ายต่างเสียชีวิตในสนามรบ เมื่อทัพของเจ้าอินทะสะเกษชนะ จึงจะเดินทางกลับเมืองศรีสะเกษ โดยข้ามแม่น้ำมูลและได้หยุดพักหาเสบียงอาหาร ส่วนนางเจียงไคมาได้แต่ร้องไห้เพราะจากบ้านเมืองมา จึงโกหกว่าลืมสร้อยสังวาล อ้อนวอนขอทำวอินทะสะเกษว่าจะกลับไปเอา แต่พระองค์ไม่ยอมให้กลับไป ที่ตรงนี้จึงเรียกว่าหนองสังวาล ต่อมาเพี้ยนเป็นหนองไชยวาน

ภาพที่ 18 หนองไชยวาน

ที่มา <http://siamfishing.com/content/view.php?nid=116669&cat=spot>

ในระหว่างพักพลมีการฉลองกันที่ได้นางมาเป็นคู่ครอง ที่แห่งนี้ต่อมาจึงเรียกว่า กุดกินดองหรือกุดสันดองในเวลาต่อมา หนึ่งปีผ่านไปนางเจียงไคได้เป็นมเหสีของทำวอินทะสะเกษ นางตั้งท้องและคลอดบุตรออกมาเป็นชาย มีหน้าตาเหมือนลิงและมีขนขึ้นเต็มตัว จึงตั้งชื่อว่าท้าวบาติง ทำวอินทะสะเกษคิดว่าเป็นลูกของท้าวกาละหงส์เมืองพะนาและในปีนั้นฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ข้าวปลาอาหารขาดแคลน ชาวบ้านต่างได้รับความเดือนร้อนเป็น

ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ 23

อย่างมาก ทุกคนต่างคิดว่าเพราะท้าวบาลิงเป็น¹⁵กาลกนิแก่บ้านเมือง จึงให้ท้าวอินทระสะเกษหาทางขับไล่ท้าวบาลิงออกจากเมือง

ท้าวอินทระสะเกษรู้สึกโกรธมาแต่เดิมแล้ว เพราะคิดว่าท้าวบาลิงไม่ใช่ลูกคนจึงสั่งให้ทหารนำท้าวบาลิงมาปล่อยลอยแพ ซึ่งในขณะนั้นท้าวบาลิงอายุประมาณ 3 ขวบ เมื่อนางเจียงไคทราบข่าว นางก็ร้องไห้ด้วยความรักและอาลัยในตัวท้าวบาลิงผู้เป็นบุตร ยามค่ำคืนนางจึงลักลอบหนีจากเมืองมาริมฝั่งแม่น้ำมูล เพื่อคัดรอกแพลูกน้อยจะล่องผ่านมาที่ท่าน้ำแห่งนี้ ทางข้ามสู่เมืองชีช่วน นางมารอบพบแพของลูกที่ล่องมาหลายวัน นางโศกเศร้าเสียใจร้องไห้ ร้องไห้เกินที่จะบรรยาย

ผ่านไปหลายวันร่างกายของนางเจียงเริ่มซูบผอม จนสุดท้ายนางก็ขาดใจตาย ตรงท่าน้ำข้ามระหว่างเมืองชีช่วนและเมืองศรีสะเกษ ชาวบ้านที่ผ่านไปมาจึงเรียกท่าน้ำนั้นว่า “ท่านางเหงา” หรือ “หาดนางเหงา” จนถึงปัจจุบัน หาดนางเหงา ตั้งอยู่ที่ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์จังหวัดศรีสะเกษ

ต่อมาท้าวอินทระสะเกษรู้สึกสำนึกผิดที่ได้ฆ่าลูกและเมียของตน จึงได้นำอัฐิของพระนางเจียงไคมาไว้ ณ ¹⁶อุทยานคือบริเวณ วัดทุ่งศรีวิไล ตำบลชิตวน อำเภอเมืองใน จังหวัดอุบลราชธานีในปัจจุบัน เพราะพระนางเจียงไคทรงโปรดอุทยานแห่งนี้มาก ส่วนท้าวอินทระสะเกษออกบวชเพื่ออุทิศส่วนบุญให้พระนางเจียงไค ณ อุทยานของนางเจียงไค ในบริเวณวัดทุ่งศรีวิไลในปัจจุบัน และผลจากสงครามทำให้เมืองชีช่วนได้รับความเสียหายจนกลายเป็นเมืองร้างในเวลาต่อมา

¹⁵ กาลกนิ หมายถึง เสนียดจัญไร, ลักษณะที่เป็นอัปมงคล

¹⁶ อุทยาน หมายถึง สวน

ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ 24

ภาพที่ 19 วัดทุ่งศรีวิไล

ที่มา <https://www.touronthai.com/article/3119>

ภาพที่ 20 หาดนางเหงา

ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2561

หาดนางเหงามีความโดดเด่นตรงที่มีสภาพเป็นหาดทรายสีขาวดีริมน้ำมูลไหลผ่านเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ที่มีหาดทรายริมฝั่งแม่น้ำมูลไหลผ่าน ช่วงที่น้ำลดลงสามารถมองเห็นหาดทรายสวยงาม เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ เล่นน้ำคลายร้อนในบรรยากาศท่ามกลางธรรมชาติธรรมชาติริมฝั่งแม่น้ำมูล แวดล้อมไปด้วยต้นไม้ นอกจากนี้ชาวบ้านได้สร้างศาลเจ้าแม่ นางเหงาซึ่งตั้งอยู่ที่หัวสะพานตามตำนานที่เล่าขานกันมา

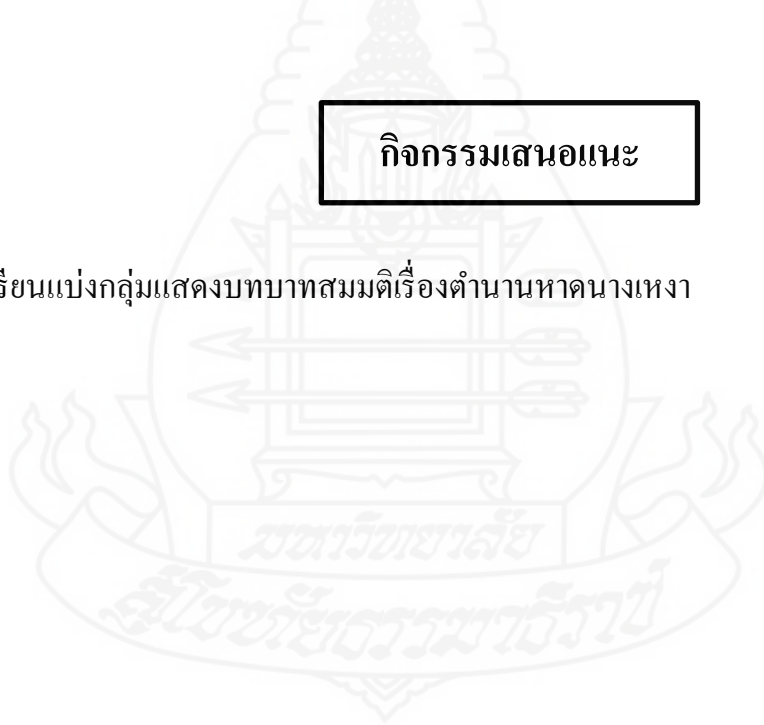
คำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามจากเรื่อง

1. เพราะเหตุใดท้าวอินทระสะเกษจึงขับไล่ท้าวบาลิงออกจากเมือง
2. หลังจากที่ท้าวบาลิงถูกทหารนำตัวไปปล่อยลอยแพในแม่น้ำมูล นางเจียงไคทำอะไรอย่างไรเพื่อให้ได้พบท้าวบาลิง แต่สุดท้ายนางก็ไม่ได้พบท้าวบาลิง
3. ยกตัวอย่างสถานที่ที่ปรากฏในเรื่อง ตำนานหาดนางหงา
4. แสดงความคิดเห็นและข้อคิดที่ได้จากตำนานหาดนางหงา
5. วิเคราะห์ลักษณะของตัวละครในตำนานเรื่องหาดนางหงาอย่างน้อย 1 ตัวละคร

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มแสดงบทบาทสมมติเรื่องตำนานหาดนางหงา

ตำนานขุนหาญปราบนาครเจ็ดเศียร

อำเภอขุนหาญเป็นแหล่งชุมชนเก่าแก่ มีอารยธรรมที่หลากหลาย สันนิษฐานว่าชนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ก่อนเป็นชาวกูยหรือส่วย ในยุคต่อมาชาวขอมเข้ามาและกระจายกันตั้งบ้านเรือนจนกลายเป็นชุมชนใหญ่ และสืบสานประเพณีต่อๆ กันมา ส่วนชาวลาวได้เข้ามาภายหลัง ซึ่งสันนิษฐานว่าเข้ามาสมัยกรุงรัตน โกสินทร์ตอนต้น เป็นช่วงกองทัพเจ้าอนุวงศ์แตกพ่ายและเกิดความวุ่นวาย ผู้คนต่างพากันอพยพข้ามลำน้ำโขงมาตั้งหลักแหล่งใหม่ ผู้คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหลักแหล่งในแถบนี้ คือ กลุ่มของนายหาญ นายเอก และ นายอูด ซึ่งทั้งสามคนนี้ได้แยกย้ายกันไปตั้งบ้านเรือน นายหาญไปตั้งหลักแหล่ง ณ บริเวณที่ปัจจุบันอยู่ในเขตบ้านแดง ตำบลขุนหาญ นายเอกไปตั้งที่บ้านตาเอก (ปัจจุบันนี้อยู่ในเขตตำบลกันทรอม) ส่วนนายอูดแยกไปไกลทางทิศตะวันตก ตั้งหลักแหล่งที่ปัจจุบันเรียกว่าบ้านตาอูดเขตอำเภอขุขันธ์

ภาพที่ 21 ศาลพ่อปู่ขุนหาญ ตั้งอยู่ที่วัดบ้านขุนหาญ ตำบลขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2561

ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ 27

ด้วยความหลากหลายของผู้คนหลายเผ่าที่โยกย้ายมาตั้งหลักแหล่งในบริเวณเดียวกัน อำเภอขุนหาญจึงมีทั้งผู้คนที่ใช้ภาษาเขมร ภาษาส่วย และภาษาลาว อาศัยอยู่กระจัดกระจาย การอยู่ร่วมกันและติดต่อแลกเปลี่ยนกันของชนหลายเผ่าในเขตอำเภอขุนหาญทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนและซึมซับวัฒนธรรมระหว่างกัน ขนบธรรมเนียมบางอย่างจึงแตกต่างออกไปจากผู้คนในเขตอื่นของจังหวัดศรีสะเกษ โดยเฉพาะผู้คนที่ใช้ภาษาลาวจะรับเอาขนบธรรมเนียมบางอย่างของชาวเขมรและชาวส่วยเข้าแทรกในธรรมเนียมของตน

ภาพที่ 22 ประตูหลวงหาญ ประชาชนชาวขุนหาญเรียกสถานที่นี้ว่าวงกลมอำเภอขุนหาญ

ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2561

ต่อมาบริเวณแถบนี้เรียกว่า "เขมรป่าดง" และได้ตั้งเมืองขุขันธ์ขึ้น โดยขึ้นกับเมืองนครราชสีมา และด้วยเหตุนี้นายหาญจึงมีโอกาสเข้ารับราชการจนมีบรรดาศักดิ์เป็น "ขุน" หมู่บ้านที่ท่านอยู่จึงถูกเรียกว่า บ้านขุนหาญ นอกจากนี้บริเวณอำเภอขุนหาญตั้งอยู่ใกล้กับลำห้วยใหญ่ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของพญานาคมีเจ็ดหัว เป็นที่หวาดกลัวของผู้คนทั่วไป หลายคนอาสามาปราบพญานาคแต่ไม่มีใครเอาชนะได้ ต่อมาขุนหาญอาสาไปสู้ได้ต่อสู้จนเล็ดคนองไปทั่วแผ่นดินแถบนั้น จนทำให้ดินกลายเป็นสีแดงไปทั่วจนถึงปัจจุบัน ในที่สุดขุนหาญก็เป็นฝ่ายชนะ จึงได้รับแต่งตั้งให้ดูแลปกครองขุนหาญ เป็นที่มาของชื่ออำเภอขุนหาญ

ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ 28

ภาพที่ 23 วัดบ้านขุนหาญ

ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2561

วัดบ้านขุนหาญ เป็นวัดเก่าแก่ภายในพระอุโบสถประดิษฐานพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ วัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ ปั้นปางมารวิชัย ศิลปะล้านช้าง และภายในบริเวณวัดยังประดิษฐานพระบรมธาตุเจดีย์ศรีขุนหาญ อันเป็นที่สถิตย์ของพระบรมสารีริกธาตุที่ได้รับประทานมาจากสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก รวมถึงหลวงพ่อโตอุตะมะ และสิ่งก่อสร้างที่สวยงามอีกมากมาย อีกทั้งยังเป็นสถานที่ประดิษฐาน "อนุสาวรีย์ขุนหาญ" หรือพ่อปู่ขุนหาญอันเป็นเคารพ สักการะของชาวอำเภอขุนหาญอีกด้วย

ภาพที่ 24 ศาลเจ้าพ่อหลวงหาญ อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2561

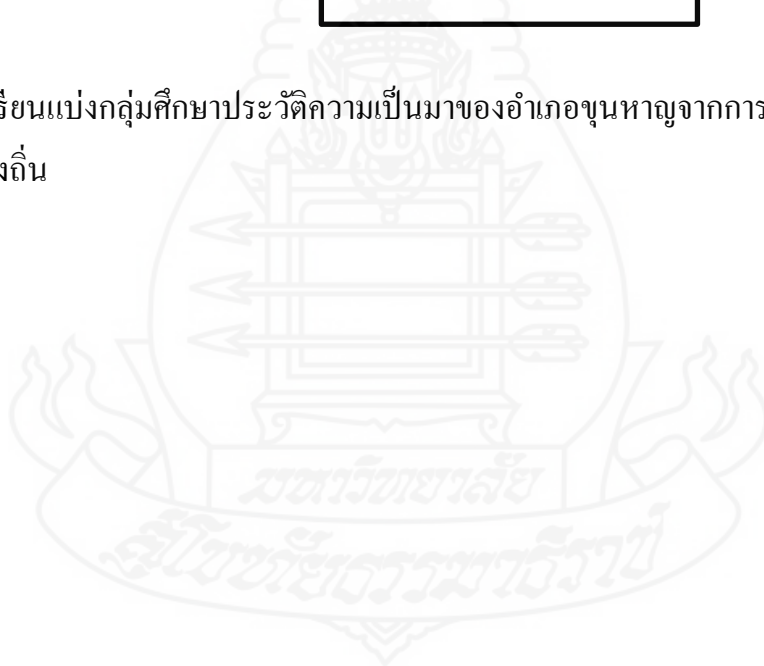
คำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามจากเรื่อง

1. อธิบายการตั้งถิ่นฐานของชาวอำเภอขุนหาญ
2. การตั้งชื่อขุนหาญมีที่มาอย่างไร
3. อธิบายลักษณะวัดบ้านขุนหาญจากที่ได้ศึกษามาแล้ว
4. คุณสมบัติของขุนหาญที่ควรนำมาเป็นแบบอย่างคือเรื่องใด
5. แสดงความคิดเห็นและข้อคิดที่ได้จากตำนานขุนหาญปราบนาครเจ็ดเศียร

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาประวัติความเป็นมาของอำเภอขุนหาญจากการสัมภาษณ์คนในท้องถิ่น

ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ 30

ตำนานของชาวกูยหรือชาว่วย

ใน¹⁷พงสาวดารเมืองสระแก้วได้กล่าวถึงชนชาวกูยว่า ครั้งหนึ่งกษัตริย์กัมพูชาได้ขอความช่วยเหลือไปยังกษัตริย์กูยให้มาช่วยปราบอริราชศัตรู กษัตริย์กูยได้ยกกองทัพไปช่วยรบจนได้รับชัยชนะ อาณาจักรกัมพูชาและอาณาจักรกูยจึงมีสัมพันธไมตรีอันดีต่อกัน

ชาวกูยมีอาณาเขตปกครองตนเองอย่างมั่นคงมาก่อนจนได้รับการยอมรับจากชาติอื่น โดยชาวกูยจะตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตที่ราบลุ่มแม่น้ำโขงตอนใต้ สันนิษฐานว่าน่าจะอยู่ทางทิศใต้ของประเทศลาว และทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของกัมพูชา โดยอาณาจักรดังกล่าวได้มีความสัมพันธ์กับกรุงศรีอยุธยา แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าหลังจากนั้นเป็นต้นมาไม่พบว่ามีผู้ใดกล่าวถึงอาณาจักรของชนเผ่ากูยอีกเลย ทั้งนี้สาเหตุอาจมาจากเหตุการณ์ใน¹⁸ประวัติศาสตร์ที่เกิดการสู้รบกันระหว่างชนเผ่าขึ้นมา เผ่าที่พ่ายแพ้หรืออ่อนแอกว่าก็ตกอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของอีกฝ่ายหนึ่ง และชนชาวกูยก็ไม่สามารถรวมกันเป็นปึกแผ่นต่อสู้แย่งชิงเอาอาณาจักรของตนเองกลับคืนมาได้ อาณาจักรของชนชาวกูยจึงเหลือไว้เพียงตำนานไว้ให้อนุชนได้ศึกษาเท่านั้น

หุ่นจำลองแสดงวิถีชีวิตชนเผ่ากูย วัดพระธาตุเรืองรอง

ภาพที่ 25 หุ่นจำลองแสดงวิถีชีวิตชนเผ่าส่วย วัดพระธาตุเรืองรอง

ที่มา <https://www.bloggang.com/viewblog.php?id=fonrin-june&group=2>

¹⁷พงสาวดาร หมายถึง เรื่องราวของเหตุการณ์เกี่ยวกับประเทศชาติหรือพระมหากษัตริย์ผู้เป็นประมุขของประเทศชาตินั้น เช่น พงสาวดารกรุงศรีอยุธยา พงสาวดารกรุงรัตนโกสินทร์

¹⁸ประวัติศาสตร์ หมายถึง วิชาว่าด้วยเหตุการณ์ที่เป็นมาหรือเรื่องราวของประเทศชาติเป็นต้นตามที่บันทึกไว้เป็นหลักฐาน.

มีตำนานเล่าขานเกี่ยวกับชาวกวยสองตำนาน ตำนานเรื่องแรกที่กล่าวถึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับการยกย่องให้สตรีเป็นผู้ปกครองเมืองเช่นนครจำปาศักดิ์ โดยเนื้อเรื่องมีอยู่ว่าเมื่อหลายร้อยปีที่ผ่านมามีนางพญาเจ้าเมืองพระองค์หนึ่งพาประชาชนอพยพจากฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงเพื่อหนีโรคระบาด มาตั้งถิ่นฐานที่ป่าริมฝั่งซ้ายแม่น้ำมูล และมีการวางผังเมืองตามคติโบราณ แบ่งเขตชนชั้นเป็นสัดส่วน เขตในเป็นพื้นที่อาศัยของเจ้าเมือง ส่วนเขตนอกเป็นที่อยู่ของประชาชนเรียกว่าเมืองซ้าย เมืองนี้ไม่ปรากฏชื่อในพงศาวดารไทย พบเพียงร่องรอยการล่ามช้างของนางพญา ในประวัติศาสตร์พบหลักฐานว่าชาวกวยนิยมเลี้ยงช้าง ซึ่งสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ โดยชาวกวยจะออกไปจับช้างในป่าด้วยการคล้องช้าง เรียกว่า "โพนช้าง" เป็นการจับช้างโดยหมอช้าง ใช้บ่วงมาศที่เรียกว่า "เชือกปะกำ" ทำจากหนังควาย ถือเป็นของศักดิ์สิทธิ์เป็นที่สิงสถิตของดวงวิญญาณบรรพบุรุษ ครูบาอาจารย์คล้องเท้าช้างแล้วผูกกับต้นไม้ และนำมาฝึกใช้งาน ในการคล้องช้างกระทำปีละครั้ง ราวเดือน 11-12 ช้างที่ล้มลงจะมีการฝังอย่างดี และจะขุดกระดูกขึ้นมาทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ และในการจับช้างของชาวกวย (กอบตำเหรี๊ย) มีพิธีกรรมก่อนออกไปจับช้างอย่างเคร่งครัด

ภาพที่ 26 การจับช้างของชาวกวย (กอบตำเหรี๊ย)

ที่มา http://www.isangate.com/isan/paothai_kui.html

ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ 32

นอกจากนี้ยังพบซากเตาหลอมโลหะหลงเหลืออยู่ และซากปรักหักพังของอาคาร มีลักษณะคล้าย โบสถ์ที่ก่อสร้างด้วยอิฐก้อนใหญ่ ใต้ฐานมีอุโมงค์เล็ก ๆ คล้ายห้องเก็บของ ปัจจุบันอยู่ที่บ้านลิ้นฟ้า ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอขามเฒ่า จังหวัดศรีสะเกษ

ตำนานที่สองเป็นเรื่องเกี่ยวกับชนเผ่ากวยที่มีความผูกพันอยู่กับพระธาตุ 3 องค์ ที่สร้างขึ้น ในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 1 จากตำนานการสร้างของคนโบราณ เพื่อเก็บไว้เป็นอนุสรณ์เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง ให้คนรุ่นหลังได้รำลึกถึง กราบไหว้บูชาบรรพบุรุษ และกตัญญูต่อผู้มีพระคุณที่สร้างบ้านเมืองให้คนรุ่นหลังได้อยู่อาศัย จากการสอบถามนางสาวฉวีณา วัฒนา สุดา ครูโรงเรียนบ้านปราสาท ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างปราสาทบ้านปราสาทว่าขณะมีการก่อสร้างพระธาตุของชนเผ่ากวย ในเขตนี้จะมีหญิงรูปงามเป็นจำนวนมาก ทำให้เป็นที่หมายปองของชายจากที่อื่นๆ และได้เดินทางอาสาช่วยก่อสร้าง ทำให้สามารถสร้างพระธาตุได้มากถึง 3 องค์ ขณะที่เขตอื่นๆ สร้างได้เพียงองค์เดียว เพราะความรักต่อผู้หญิงในเขตนี้ ทำให้ชนรุ่นหลังเชื่อว่า หากมากราบไหว้ขอพร นอกจากจะทำให้อยู่เย็นเป็นสุขแล้ว จะทำให้สำเร็จในความรักระหว่างหญิงสาวกับชายหนุ่มอีกด้วย

ภาพที่ 27 ปราสาทบ้านปราสาท หรือ ปราสาทบ้านโนนธาตุ

ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2561

ปราสาทบ้านปราสาท (ปราสาทห้วยทับทัน หรือ ปราสาทบ้านโนนธาตุ) เป็นปราสาทขอมโบราณแห่งหนึ่ง ตั้งอยู่ภายในวัดปราสาทพนาราม มีลักษณะปรากฏก่อด้วย

ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ 33

อิฐ 3 หลัง ตั้งอยู่บนฐานศิลาแลงเดียวกัน หันหน้าไปทางทิศตะวันออก เชื่อกันว่าสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 1

ปราสาทองค์กลางมีขนาดใหญ่กว่าปราสาท 2 องค์ที่อยู่ข้างๆ เล็กน้อย ลักษณะของปราสาทเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสย่อมุมไม้สิบสอง ส่วนปราสาท 2 องค์ที่ขนาบข้างนั้นมีขนาดเดียวกัน โดยในยุคหลังได้รับการตัดแปลงที่เห็นได้ชัด คือ “ประตู” ซึ่งก่ออิฐทั้งสี่ด้าน แต่ยังคงปรากฏกรอบประตูหินทรายและชิ้นส่วนทับหลังสลักภาพการกวนเกษียรสมุทรอยู่หน้าประตูปราสาทองค์ที่อยู่ด้านทิศใต้

จากความเชื่อของคนในชุมชนที่ว่าหากบุคคลซึ่งกำลังเดือดร้อนได้มาบนบานศาลกล่าว ก็จะได้สมดังปรารถนา จึงมีชาวบ้านและนักท่องเที่ยวเดินทางมากราบไหว้อย่างต่อเนื่อง

สำหรับประเพณีที่ลูกหลานชาวส่วยปฏิบัติสืบต่อกันมา คือ การบั้นข้าวจี การเซ่นไหว้พระธาตุโดยจะจัดในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปี และในปี พ.ศ.2561 นี้ ชาวส่วยร่วมสืบสานการครอบสร้างตำนานพันปี ที่มีการพบโครงกระดูกคนโบราณ ขาม ไห ทับหลังโบราณ เป็นต้น และบูชาพระอรหันต์จำนวน 1,250 รูป มาทำพิธีในครั้งนี้

นอกจากนี้การจัดพิธีไหว้พระธาตุยังเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามในท้องถิ่น อันเป็นบ่อเกิดแห่งความรัก ความสามัคคีและความศรัทธาที่จะทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของโบราณสถานแห่งนี้

ภาพที่ 28 พิธีสืบสานตำนานพันปีประเพณีไหว้พระธาตุ
ที่มา <http://www.khaochad.com/169805?r=1&width=1366>

วัดปราสาทพนาราม ตั้งอยู่ตำบลปราสาท อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

ภาพที่ 29 ปราสาทบ้านปราสาท หรือ ปราสาทบ้านโนนธาตุ
ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2561

คำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามจากเรื่อง

1. ตำนาน “เมืองร้างกลางดง ป่าดงเมืองซ้าย” มีความเป็นมาอย่างไร จงอธิบายโดยย่อ
2. ตำนานการสร้างปราสาท 3 องค์มีความเป็นมาอย่างไร และนักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร
3. อธิบายลักษณะปราสาทบ้านปราสาท จากที่ได้ศึกษามาแล้ว
4. ประเพณีความเชื่อของชาวภูยที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นอย่างไร
5. อธิบายความเชื่อของคนในชุมชนเกี่ยวกับปราสาทบ้านปราสาท

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มจัดทำหนังสือแผ่นพับ เรื่องตำนานเมืองร้างกลางดง ป่าดงเมืองซ้าย และ ตำนานปราสาทบ้านปราสาท

ตำนานชาวเยอท้องถิ่นศรีสะเกษ

ประวัติความเป็นมาของเมืองคงโคกมีบันทึกลงในใบลานซึ่งเรียกกันว่า “หนังสือพื้นเมืองรายีไสล” เก็บรักษาไว้ที่วัดกัลยาโฆสิตาราม อำเภอรายีไสล แต่ได้สูญหายไปแล้ว เหลือเพียงตำนานหรือนิทานที่เล่าปากต่อปากสืบต่อกันมาว่า แต่เดิมมีพี่น้องสองคน ชนกลุ่มน้อยพวกหนึ่งที่เรียกว่าเผ่า “เยอ” มีหลักแหล่งอาศัยอยู่ในแถบเมืองหลวงพระบางตอนเหนือ มีชื่อ “พญาไกร” และ “พระยากตะศิลา” อพยพผู้คนล่องตามลำน้ำโขงมาด้วยขบวนเรือแข่งจากเมืองเซียงทอง เขตเมืองหลวงพระบาง ซึ่งอยู่เขตประเทศลาว ขบวนผู้คนเหล่านี้อพยพมาจนถึงบริเวณจังหวัดศรีสะเกษในอดีต แล้วได้แยกออกเป็นสองสาย คือ พระยากตะศิลา ผู้นำผู้คนมาตั้งถิ่นฐานที่เมืองคงโคก อำเภอรายีไสล ปัจจุบันที่เมืองคงโคกมีศาล และรูปปั้นของพระยากตะศิลา เป็นที่เคารพสักการะบนบานของชาวบ้านเป็นประจำ

ภาพที่ 30 ศาลรูปปั้นพระยากตะศิลา

ที่มา <http://kuination.blogspot.com/2016/07/blog-post.html>

งานประเพณีพระยากตะศิลารำลึก จัดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2524 ผู้ริเริ่มคนสำคัญคือนายอำเภอรายีไสลคนที่ 29 นายสมหมาย ฉัตรทอง โดยเริ่มแรกท่านได้เชิญชวนชาวบ้านช่วยกันปลูกต้นไม้ในบริเวณโบราณสถานและสร้างรูปปั้นเหมือนพระยากตะศิลาขึ้นมาตามจินตนาการตามที่ร่างทรงบอกและสร้างศาล จากนั้นเชิญประชาชนที่มีเชื้อสายเยอในอำเภอรายีไสลและใกล้เคียง ตลอดจนข้าราชการและผู้สนใจ ให้มาร่วมจัดงานบวงสรวง โดยกำหนดให้จัดในวันเพ็ญเดือน 3 ของทุกปี

ภาพที่ 31 หุ่นจำลองแสดงวิถีชีวิตชนเผ่าเยอ วัดพระธาตุเรืองรอง
ที่มา <https://www.onbnews.com/post/19473>

ที่มา <https://www.bloggang.com/viewblog.php?id=fonrin-june&group=2>

ส่วนพญาไกรผู้ที่ได้นำผู้คนส่วนหนึ่งอพยพมาด้านทิศใต้แม่น้ำมูล เดินทาง
เรื่อยมาเพื่อหา¹⁹ชัยภูมิที่เหมาะสมมาพบบริเวณที่เนินดินกว้างใหญ่มีปราสาทขอมโบราณ
ตั้งอยู่ตรงกลาง ด้านทิศตะวันออกมีลำห้วยใหญ่ผ่าน มีหนองน้ำกว้างใหญ่ ด้านทิศเหนือเป็นที่
ราบอุดมสมบูรณ์ พญาไกรจึงให้ตั้งหลักแหล่งอยู่บริเวณนี้สืบเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

บ้านปราสาทเยอเป็นหมู่บ้านเยอที่มีวัฒนธรรม ประเพณี ของชนเผ่าเยออย่าง
เด่นชัด และยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีไว้อย่างเหนียวแน่น ปัจจุบันยังคงสืบทอดความ
เป็นชาวเยออย่างโดดเด่นทั้งภาษาเยอที่ใช้พูดคุยสื่อสารเป็นภาษาหลัก ความเชื่อที่ชาวเผ่าเยอ
เชื่อในเรื่องผีฟ้า ผีดิน ที่คอยปกป้องดูแลลูกหลาน และ ปราสาทเยอซึ่งเป็นปราสาทขอม
โบราณที่ชาวเยอเคารพสักการะบูชาตามความเชื่อ

¹⁹ ชัยภูมิ หมายถึง ทำเลที่เหมาะสม

ภาพที่ 32 ปราสาทเขอ

ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2561

ปราสาทเขอ ตั้งอยู่ที่วัดปราสาทเขอ ตำบลปราสาทเขอ อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ ปราสาทเขอเป็นโบราณสถานในศิลปะแบบขอมโบราณ ปัจจุบันอยู่ในสภาพหักพัง มีลักษณะเป็นเนินโบราณสถาน มีชิ้นส่วนของหินทราย อิฐ ศิลาแลง กระจายอยู่ทั่วไป องค์ปราสาทก่อด้วยอิฐ หินทราย ตั้งอยู่บนฐานศิลาแลง ชิ้นส่วนอาคารที่หลงเหลืออยู่ได้แก่ กรอบประตูหินทราย ที่เป็นทางเข้าด้านทิศตะวันออก 2 ประตู มีทับหลังตกอยู่บนเนินดิน 2 ชั้น เป็นภาพบุคคลนั่งอยู่เหนือเกียรติมุขกำลังคายท่อนพวงมาลัยออกมาทั้งสองข้าง มีพวงอุบะและใบไม้มีววน ปราสาทแห่งนี้สันนิษฐานสร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 16-17

ภาพที่ 33 ชุดการแต่งกายชนเผ่าเขอ (การแสดงสี่เผ่าไทยศรีสะเกษ ปี 2561)

ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2560

จากการสอบถามนางสาวสุรฉัตร สมศรี ชาวบ้านบ้านปราสาทเขอได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการแต่งกายของชาวเขอว่าชาวเขอมีความเชื่อตามตำนานเกี่ยวกับการกินข้าวดำ จึงได้หาหมากไม้มาข้อมเสื่อผ้าเป็นสีดำใส่กัน คนเฒ่าคนแก่เล่าว่าใครกินข้าวดำ ปรุงเสื่อผ้าดำทำอะไรก็จะไม่เห็นคเหนื่อจะมีกำลังดังพระยาสีโลตรตะบอง คนทั้งหลายจึงพากันสวมใส่เสื่อผ้าสีดำเป็นธรรมเนียมเขอมาจนถึงปัจจุบัน

ส่วนสาเหตุที่ชาวเขอและชาวส่วยไม่มีตัวหนังสือ นั้น มีเรื่องเล่าว่า กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว พระอินทร์บอกวิธีเขียนหนังสือ หัวหน้าเผ่าได้แก่ เผ่าส่วย เขมร ลาว และเขอ ทั้ง 4 คนก็พากันไปร่ำเรียนวิชา พระอินทร์สอนวิธีเขียนตัวหนังสือแต่ละคนไม่เหมือนกัน เพราะทั้ง 4 คนพูดภาษาต่างกัน เมื่อร่ำเรียนวิชาสำเร็จหัวหน้าเผ่าก็ลาพระอินทร์กลับบ้าน ชาวเขมรและชาวลาวเขียนตัวหนังสือลงในใบลาน ส่วนชาวส่วยและชาวเขอเขียนตัวหนังสือลงในแผ่นหนัง เพราะคิดว่าทนทานกว่าใบลาน

ระหว่างเดินทางกลับเกิดฝนตกหนัก ชาวเขมรและชาวลาวได้เก็บหนังสือใบลานของตนไว้เป็นอย่างดี ส่วนชาวส่วยและชาวเขอเห็นว่าตัวหนังสือของตนอยู่ในแผ่นหนังทนทานกว่า จึงได้อาแผ่นหนังบังกันฝนเดินทางมาตลอดทางแผ่นหนังถูกฝนจนเปื่อย ครั้นตกเย็นทั้งสี่คนก็มาพักผ่อนที่กระท่อมชายป่า ชาวเขอและชาวส่วยได้นำแผ่นหนังไปผึ่งไว้ ทั้งสี่ก็นอนหลับไป มีสุนัขตัวหนึ่งหากินอยู่แถวนั้น ได้กลิ่นแผ่นหนังก็มากินหมด เมื่อชาวเขอและชาวส่วยตื่นขึ้นมาเห็นสุนัขกินแผ่นหนังที่ตนเขียนตัวหนังสือ ก็ไล่ตีสุนัขพร้อมพูดว่า “จ้อจ่าจิม” แปลว่า สุนัขกินหมดตั้งแต่นั้นมาชาวเขอและชาวส่วยจึงไม่มีตัวหนังสือ เพราะสุนัขกินหมด ส่วนชาวเขมรและชาวลาวมีตัวหนังสือตั้งแต่สมัยนั้นมาและนิยมเขียนในใบลาน

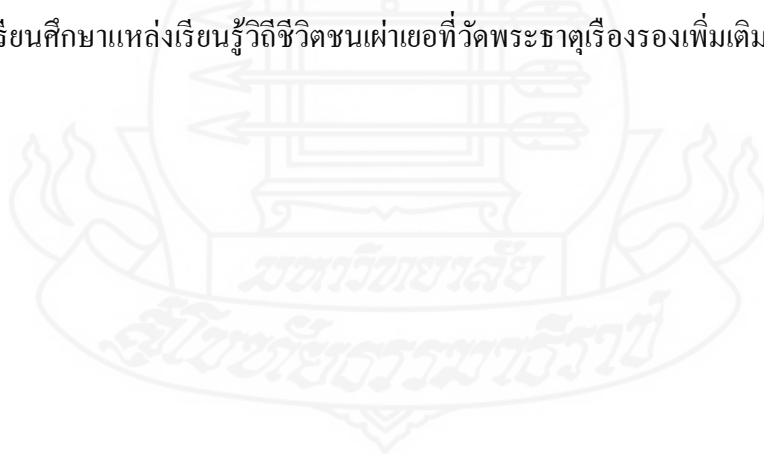
คำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามจากเรื่อง

1. การอพยพของชาวเขมในท้องถิ่นศรีสะเกษมีความเป็นมาอย่างไร
2. ชาวเขมมีความเชื่อเกี่ยวกับการกินข้าวดำอย่างไร
3. ให้นักเรียนอธิบายลักษณะปราสาทเขม จากที่ได้ศึกษามาแล้ว
4. หากนักเรียนต้องการศึกษาวิถีชีวิตชนเผ่าเขม นักเรียนสามารถศึกษาได้โดยวิธีใด
จงยกตัวอย่าง
5. สาเหตุที่ชาวเขมและชาวส่วยไม่มีตัวอักษรเพราะเหตุใด

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนศึกษาแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตชนเผ่าเขมที่วัดพระธาตุเรืองรองเพิ่มเติม

ตำนานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในท้องถิ่นศรีสะเกษ

ตำนานหลวงพ่อกษัตริย์ วัดสระกำแพงใหญ่

ภาพที่ 34 หลวงพ่อกษัตริย์ วัดสระกำแพงใหญ่ หุ่นขี้ผึ้งหลวงปู่เครื่อง สุภัทโท

ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2561

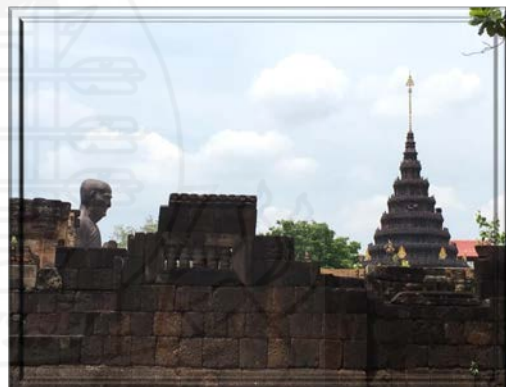
วัดสระกำแพงใหญ่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดศรีสะเกษเป็นที่เคารพสักการะและเป็นแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวพุทธ เป็นโบราณสถานอันสำคัญที่พุทธศาสนิกชนต่างเคารพสักการะ อีกทั้งยังมีพระพุทธรูปปางนาคปรก ชื่อว่า หลวงพ่อกษัตริย์ มีอายุ 1,000 กว่าปีมาแล้ว จากคำบอกเล่าของ หลวงปู่เครื่อง สุภัทโท อดีตเจ้าอาวาสวัดสระกำแพงใหญ่เล่าว่า เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2491 สาเหตุที่ได้พบหลวงพ่อกษัตริย์องค์นี้ เนื่องด้วยคืนวันหนึ่ง ข้าพเจ้าได้ตั้งจิตและเจริญภาวนา อธิษฐานถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์บริเวณนั้น แล้วก็เกิดนิมิตขึ้นที่ใจปรากฏเห็นหลวงพ่อกษัตริย์ ประดิษฐาน อยู่ในหน้าเจดีย์ปราสาทหลังกลางเปล่งรัศมีเป็นแสงทองคำธรรมชาติส่องแสงตามบริเวณกำแพงข้าพเจ้าก็ได้สติขึ้นมา แล้วตั้งสติพิจารณาว่าคงจะเป็นบุญลาภอันประเสริฐ ของเราแล้วเมื่อรุ่งขึ้นข้าพเจ้าพร้อมด้วยสามเณรน้อยองค์หนึ่งนำจอบ ไปขุดบริเวณดังกล่าว เห็นสะเก็ดลวดลาย ไม่นึกว่าจะเป็น พระพุทธรูปนาคปรก เพราะเกิดความสงสัยจึงได้พยายามขุดลงไปอีก จึงได้พบองค์หลวงพ่อกษัตริย์กลายเป็นพระศิลาทรายอย่างละเอียด ซึ่งเป็นองค์พระนาคปรกวัตถุโบราณของเก่าแก่ คงเป็นสมัยครั้งเมื่อพระเจ้ากัวยรมันรัชกาลที่ 2 - 3 หรือในระหว่าง

ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ 41

สมัยพระเจ้าวรมันที่ พ.ศ.1345 (หรือสมัยขอม) จึงได้พร้อมกันยกขึ้นมาแล้วเอามาตั้งไว้ที่บริเวณภายในกำแพง แรก ๆ ก็ไม่มีผู้ใดสนใจเป็นข่าวธรรมดา บุคคลทั่วไปได้เดินทางมาชม

อยู่มาวันหนึ่งมีเด็กนักเรียนคนหนึ่ง เอาชอล์กไปเขียนด้านหลัง หลวงพ่อนาคปรก ส่วนเด็กนั้นเมื่อเวลากลับไปถึงบ้าน กลางคืนก็เกิดเสียดิกล้าย ๆ จะเป็นบ้า ร้องห่มร้องไห้ พ่อแม่จึงพาไปคุควงชะตา หมอคูทำนายว่าเด็กเอาชอล์กไปเขียนพระนาคปรก เพราะพระเศวภาพหลวงพ่อนาคปรกเข้าไปสิงกายของเด็กให้แสดงอิทธิฤทธิ์ให้ประชาชนได้เคารพสักการะบูชา เมื่อพ่อแม่เอาดอกไม้ธูปเทียนมาขอขมาลาโทษ เด็กคนนั้นก็หายเป็นปกติ

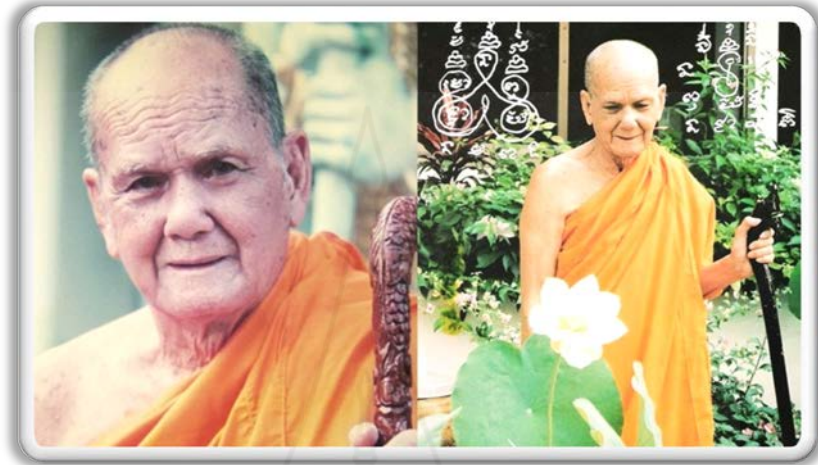
เพราะเหตุนี้ ท่านนายอำเภอพวง ศรีบุญลือ พร้อมด้วยคณะสงฆ์และข้าราชการครู พ่อค้า ประชาชนชาวพุทธทั้งหลาย จึงได้จัดทำบุญ มีงานเทศกาลประจำปี ปิดทองเพื่อฉลองพระเดชพระคุณหลวงพ่อนาคปรกตลอดทุกปี ปัจจุบันหลวงปู่เครื่องและประชาชนมีความศรัทธาหวงแหน จึงได้จัดสร้างหอพระสูงสง่าภายในบริเวณวัดสระกำแพงใหญ่ เป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อนาคปรก พร้อมกำกับดูแลอย่างดี

ภาพที่ 35 บริเวณปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่

ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2561

อัตโนประวัติหลวงปู่เครื่อง สุภัทโท

หลวงปู่เครื่อง สุภัทโท หรือ พระมงคลวุฒ เป็นพระเกจิชื่อดังและพระนักพัฒนาที่ชาวอีสานใต้ต่างให้ความเลื่อมใสศรัทธา ด้วยความเป็นพระเถระที่มีเมตตาธรรมขั้นสูง เกร่งกรัดในพระธรรมวินัย เข้มขลังในวิทยาคมศักดิ์สิทธิ์ด้านเมตตามหานิยม เป็นที่พึ่งพิงทางจิตใจแก่ผู้ประสบทุกข์ร้อนทั้งหลาย

หลวงปู่เครื่อง มีนามเดิมว่า เครื่อง ประถมบุตร เกิดเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคมพ.ศ. 2453 ตรงกับวันศุกร์ ขึ้น 9 ค่ำ เดือน 8 ปีกอ ณ บ้านค้อกำแพง (ปัจจุบันคือ บ้านหนองแปน) หมู่ 3 ตำบลสระกำแพงใหญ่ อำเภอกุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ

หลวงปู่เครื่องเป็นผู้หมั่นศึกษาหาความรู้²⁰ กอปรด้วยความขยันหมั่นเพียร จึงทำให้ท่านเป็นผู้รอบรู้ และ ท่านเป็นพระสงฆ์ผู้มักน้อยถ้อยสันโดษ ด้วยคุณงามความดีจึงทำให้ท่านเป็นพระเถระที่ชาวศรีสะเกษให้ความเลื่อมใสศรัทธาจุดดังเทพเจ้า ในขณะเดียวกันหลวงปู่เครื่องได้ทำนุบำรุงพัฒนาวัดสระกำแพงใหญ่ ให้เจริญก้าวหน้า ด้วยวัตถุสิ่งก่อสร้างภายในวัดมากมาย ได้แก่ กุฏิ วิหาร โบสถ์ศาลาการเปรียญ กำแพงวัด ชุ่มประตู่ และ บ่อน้ำขนาดใหญ่ ก่อด้วยอิฐ ล้วนแต่สร้างขึ้นในสมัยหลวงปู่เครื่องเป็นเจ้าอาวาสทั้งสิ้น

²⁰ กอปร หมายถึง ประกอบ

ปราสาทสระกำแพงใหญ่ อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ

ภาพที่ 37 ปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่

ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2561

ปราสาทสระกำแพงใหญ่ เป็นโบราณสถานอันล้ำค่า เป็นจุดกำเนิดของจังหวัดศรีสะเกษ จากการศึกษาศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมในการก่อสร้างแล้ว และปรากฏคำจารึกที่กรอบประตู ระเบียงคต ด้านทิศตะวันออกจะเห็นว่าปราสาทสระกำแพงใหญ่ น่าจะอยู่ในสมัยยุคศิลปะขอมแบบคลังต่อบาปวนหรือประมาณพุทธศตวรรษที่ 16

ปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่ ตั้งอยู่ภายในวัดสระกำแพงใหญ่ ตำบลสระกำแพงใหญ่ อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่ มีลักษณะสถาปัตยกรรมขอมแบบบาปวน เป็นปราสาท 3 องค์ ตั้งอยู่บนฐานเดียวกัน หันหน้าไปทางทิศตะวันออก ปราสาทประธานองค์กลางก่อด้วยศิลาทราย ส่วนปราสาทอีก 2 องค์ มีขนาดเล็กกว่า ก่อด้วยอิฐ ด้านหลังปราสาทองค์ทิศใต้มีปราสาทก่อด้วยอิฐอีกองค์หนึ่ง หันหน้าไปทางทิศตะวันออกเช่นเดียวกัน

นอกจากปราสาททั้งสี่องค์นี้แล้ว ด้านหน้าของปราสาทองค์รองสององค์ มีวิหารก่ออิฐด้านละหนึ่งหลัง หันหน้าเข้าหาปราสาททั้งสององค์ สิ่งก่อสร้างทั้งหมดล้อมรอบด้วยระเบียงคตรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าก่อด้วยศิลาแลงองค์ปราสาทสร้างจากหินทราย และศิลาแลง

ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ 44

ขนาดใหญ่ บริเวณหน้าบันของปราสาทแต่ละปราสาทยังคงมีทับหลังจำหลักเรื่องราวทางเทวนิยม เช่น พระนารายณ์ พระอิศวร ฯลฯ ที่ยังคงสภาพค่อนข้างดี

ปัจจุบันปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่ได้รับการบูรณะ และอยู่ภายใต้การดูแลของกรมศิลปากร ส่วนภายนอกปราสาทหินที่วัดสระกำแพงใหญ่ มีพระอุโบสถ และพระประธานให้ประชาชนกราบไหว้บูชาเพื่อเป็นสิริมงคล

เชื่อกันว่า ณ สถานที่แห่งนี้คือ ส่วนหนึ่งของอดีตกาลอันรุ่งเรืองและจังหวัดศรีสะเกษ ได้จัดพิธีย้อนรำลึกปราสาทสระกำแพงใหญ่ขึ้นทุกปีในวันขึ้น 2 ค่ำ เดือน 5 แห่งวิสาขมาสกรณต์ โดยกำหนดจัดให้มีการแสดง แสง สี เสียง ชุดศิวราตรีแห่งศรีพทุทเศศวร เกี่ยวกับตำนานการสร้างปราสาทแห่งนี้

ภาพที่ 38 พิธีย้อนรำลึกปราสาทสระกำแพงใหญ่

ที่มา <http://www.komkhaotuathai.com/content/11610>

นอกจากนี้ปราสาทสระกำแพงใหญ่ยังเหมือนเทวาลัย ที่เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เป็นที่สถิตของเทพเจ้า ประติมากรรม ภาพสลักที่ปรากฏตามทับหลัง และหน้าบัน เป็นสื่อกลางถ่ายทอดเรื่องราวตามคัมภีร์ในลัทธิ ศาสนาต่างๆ นอกจากเป็นศูนย์กลางการศาสนาแล้วเทวาลัยยังเป็นที่พึงพอใจของชาวพุทธทั้งหลายอีกด้วย

ตำนานหลวงพ่อดาต ณ วัดสำโรงเกียรติ

ภาพที่ 39 รูปปั้นหลวงพ่อดาต ณ

ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2561

หลวงพ่อดาต ณ ประดิษฐานอยู่ที่วัดสำโรงเกียรติเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวศรีสะเกษที่มาสักการะบูชากราบไหว้ขอพรเพื่อให้ชีวิตอยู่เย็นเป็นสุข และสาเหตุที่พระพุทธรูปองค์นี้ถูกเรียกขานว่า "พระดาต ณ" เพราะตั้งตามชื่อคนที่นำมาถวาย ตามประวัติคือ นายดาต ณ เป็นชาวกัมพูชาแต่มีญาติอยู่ที่บ้านสำโรงเกียรติและได้ไปมาหาสู่กันเป็นประจำ วันหนึ่งนายดาต ณ ได้นำไข่ไปดักจับปลาแถวเชิงเขาทางทิศใต้ของบ้านสำโรงเกียรติ รุ่งเช้าก็ไปกู่ไข่ที่ดักเอาไว้ไม่พบปลาแม้แต่ตัวเดียว แต่ปรากฏว่าเห็นพระพุทธรูปติดไข่อยู่ จึงนำพระพุทธรูปไปลอยในน้ำคั้นที่เดิม วันต่อมา นายดาต ณ ก็ไปกู่ไข่อีก ก็ยังเห็นพระพุทธรูปติดไข่อยู่เช่นเดิม จึงพิจารณาเห็นว่าเคยนำพระพุทธรูปลงน้ำคั้นที่เดิมแล้ว แต่พระพุทธรูปยังมาติดไข่เช่นเดิม จึงคิดว่าคงเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์จึงนำมาฝากไว้ที่บ้านญาติ ในเวลากลางคืน ญาติฝันว่านำพระพุทธรูปเข้าบ้านจะไม่เป็นมงคลให้นำไปฝากไว้ที่วัด รุ่งขึ้น นายดาต ณ ได้นำพระพุทธรูปไปถวายวัดสำโรงเกียรติเพื่อเป็นสมบัติของวัดต่อไป เจ้าอาวาสได้แจ้งให้ญาติโยมประชาชนใกล้เคียงได้ทราบทั่วกัน ต่างพากันมานมัสการ จึงพากันเรียกขานว่า "หลวงพ่อดาต ณ" ตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน

ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ 46

ใน พ.ศ.2420 พระยาขุขันธ์ภักดีศรีนครลำดวน เจ้าเมืองขุขันธ์ ได้อาราธนา พระตาตนไปประดิษฐานไว้ ณ เมืองขุขันธ์ (ปัจจุบันคือ อ.ขุขันธ์) จึงได้จัดขบวนช้างม้า อัญเชิญหลวงพ่อตานขึ้นบนหลังช้างและขบวนออกจาก วัดสำโรงเกียรติ ไปเพียงเล็กน้อย ฝนตกหนักเกิดลมพายุพัดมาทุกทิศ เสียงฟ้าร้องราวกับแผ่นดินจะถล่ม เจ้าเมืองขุขันธ์เชื่อในความศักดิ์สิทธิ์และปาฏิหาริย์จึงได้ประกาศคำขาดว่า “ถ้าลมฝนหยุดตกจะนำหลวงพ่พระตาตนกลับวัดสำโรงเกียรติ ไว้ที่เดิม” พอประกาศคำขาดเสร็จลมฝนก็หยุดทันที เจ้าเมืองขุขันธ์ได้ประกาศให้นำขบวนช้างม้ากลับเพื่อที่จะนำหลวงพ่พระตาตนประดิษฐานไว้ที่เดิม ณ วัดสำโรงเกียรติ

ต่อมาไม่นานเกิดไฟไหม้กุฏิที่หลวงพ่พระตาตนประดิษฐานอยู่ไฟไหม้หมดทั้งหลังไม่มีอะไรเหลือ ทำให้หลายคนเข้าใจว่าหลวงพ่พระตาตนคงถูกไฟไหม้หมดแล้วอย่างแน่นอน คืบวันต่อมามีชาวบ้านฝันเห็นพระตาตนอยู่ในบ่อลึกบอกว่าหนาว พอรุ่งขึ้นได้เล่าให้คนฟัง แต่ไม่มีใครเชื่อ เพราะผู้ที่ฝันนั้นยังเป็นเด็ก พอเย็นวันหนึ่ง ชาวบ้านได้มาดักน้ำที่บ่อน้ำภายในวัด มองลงไปเห็นหลวงพ่พระตาตน ลอยน้ำอยู่คิดว่าน่าจะเป็นกบ เมื่อสาวถั่งน้ำลงไปได้เห็นหลวงพ่อตานลอยอยู่ในถัง จึงร้องด้วยความดีใจและเรียกชาวบ้านให้มาดูและได้อาราธนาหลวงพ่พระตาตนไว้ที่เดิม

วันหนึ่งสามเณรรูปหนึ่งได้อาราธนาหลวงพ่พระตาตนใส่พานถือไปบนกุฏิ ได้สะดุ้งตื่นและล้มลง หลวงพ่พระตาตนจึงตกลงมากระทบกับพื้นจนพระเกศหักต้องเอายางไม้ต่อพระเกศจนถึงปัจจุบันนี้ด้วยเหตุความศักดิ์สิทธิ์และอภินิหารต่างๆ ทำให้มีผู้คนเลื่อมใสศรัทธา และส่วนมากชาวบ้านจะมาบนบานในเรื่องประสงค์จะได้บุตรธิดาหรืออีกหลายประการ ส่วนผู้ที่ได้รับผลสมปรารถนาตามที่ได้บนบานต้องมาแก้บนตามที่บนบานเอาไว้ ส่วนการแก้บนหลวงพ่อตาน คือ การบวชอยู่ชั่วคราวหรือตลอดไป ถือเป็นงานที่ได้กุศลอย่างสูง

ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ 47

ภาพที่ 40 บริเวณวัดสำโรงเกียรติ

ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2561

คำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามจากเรื่อง

1. สาเหตุใดที่ทำให้พบหลวงพ่อกษัตริย์ วัดสระกำแพงใหญ่
2. อธิบายอัตราประวัตินหลวงปู่เครื่อง สุภทโท จากที่ได้ศึกษามาแล้ว
3. อธิบายลักษณะปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่ และพิธีศักดิ์สิทธิ์ที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาทุกปี
4. สาเหตุที่พระพุทธรูปถูกเรียกขานว่า "พระตาตน" เพราะเหตุใด และเหตุใดที่ทำให้พบ "พระตาตน"
5. ปาฏิหาริย์และความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่อดาตนเป็นอย่างไร

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 2 กลุ่ม จัดป้ายนิเทศตำนานหลวงพ่อกษัตริย์ วัดสระกำแพงใหญ่ และตำนานหลวงพ่อดาตน วัดสำโรงเกียรติ

ตำนานบุคคลสำคัญในท้องถิ่นศรีสะเกษ

หลวงปู่สรวง วัดไพรพัฒนา

ศรีสะเกษเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน มีบุคคลสำคัญเป็นพระภิกษุสงฆ์ที่มีชื่อเสียงเป็นที่ปรากฏหลายท่าน ได้แก่ “หลวงปู่สรวง” พระนักบุญที่มีชื่อเสียงแห่งแดนอีสานใต้ พระผู้บำเพ็ญเพียรตามแนวเขตชายแดนไทย-กัมพูชา อันมีเมตตาบารมีช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากจนเป็นที่รักและศรัทธาของผู้คน ชาติกำเนิดของท่านนั้นเป็นชาวกัมพูชา ต่อมาได้เดินทางมาพำนักอยู่บริเวณชายแดนเชิงเขาพนมดงรัก (พนมดงเร็ก) เขตอำเภอขุนหาญและอำเภออุษาคเนย์ ซึ่งเป็นเขตกั้นกลางระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา

ภาพที่ 41 หลวงปู่สรวง วัดไพรพัฒนา

ที่มา <https://www.tnews.co.th/contents/419520>

“หลวงปู่สรวง” เป็นพระสงฆ์ผู้ทรงศีลและปฏิบัติธรรมอยู่เสมอ ท่านได้พักอาศัยอยู่ตามกระท่อมในไร่นาของชาวบ้านโคก และเวียนปฏิบัติธรรมไปในสถานที่ต่าง ๆ แล้วก็กลับมา ณ ที่เดิมอีกเป็นนิจ ชาวบ้านในสมัยนั้นให้ความเคารพศรัทธาและมองว่าท่านเป็นผู้มี²¹คุณวิเศษ จึงเรียกขานท่านนามของท่านว่า “ลูกเอื้อวเบ้าะ” หรือ “ลูกตาเบ้าะ” (เป็นภาษาเขมร หมายถึง พระดาบสที่เป็นผู้รักษาศีลอยู่ตามถ้ำตามป่าเขา)

²¹คุณวิเศษ หมายถึง ความดีแปลกกว่าสามัญ.

ภาพที่ 42 ศรีระสังขารหลวงปู่สรวง

ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2561

หลวงปู่เป็นพระที่มีความสันโดษ มีความเมตตากรุณาและให้ความสำคัญกับทุกคนเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นคนยากจน หรือแม้กระทั่งเศรษฐีทุกคนจะได้รับความเมตตาจากหลวงปู่อย่างเท่าเทียมกัน จึงมีผู้มากราบไหว้หลวงปู่เพื่อขอพร เมื่อสำเร็จตั้งใจปรารถนาก็พากันกลับมาหาหลวงปู่อีก “หลวงปู่สรวง” ท่านเป็นแบบอย่างที่ดีของการมีวัตรปฏิบัติที่เรียบง่าย (วัตรปฏิบัติ คือ การปฏิบัติตามหน้าที่ หรือตามศีล, ความประพฤติที่เป็นไปตามขนบธรรมเนียมแห่งเพศ ภาวะ หรือวิถีดำเนินชีวิตของตน) จำวัดอยู่ตามกระท่อมปลายนาเล็กๆ จนคนทั่วไปให้สมญานามท่านว่า “เทวดาเดินดิน” หรือ “เทวดาเล่นดิน” ที่มาของสมญานามนี้ กล่าวว่าเคยมีคนพบหลวงปู่สรวงในวันและเวลาเดียวกัน แต่ต่างสถานที่กันทำให้เป็นที่แปลกใจแก่ถือเป็นความมหัศจรรย์ที่เกิดขึ้นแก่ผู้พบเห็นเป็นอย่างมาก กล่าวกันว่าหลวงปู่สรวงชอบไปนอนเล่นในดินตอนที่ท่านไปทะเล ก็เห็นท่านไปนอนเล่นในกองทรายเอาทรายมากลบตัว จึงเป็นเป็นที่แปลกตาแปลกใจแก่ผู้พบเห็นเป็นอย่างมาก

ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ 50

ภาพที่ 43 วัดไพรพัฒนา

ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2561

หลวงปู่สรวง เทวดาเดินดิน ในปัจจุบันท่านเป็นตำนานที่เล่าขานไม่รู้จบ ทั้งประสบการณ์จากผู้ที่เคยพบเจอท่าน ประสบการณ์จากการกราบไหว้ขอพร ทั้งจากสังขารที่ไม่เน่าเปื่อย ที่วัดไพรพัฒนา และประสบการณ์จากพระเครื่องวัดมงคลต่างๆ สิ่งเหล่านี้ได้สร้างปาฏิหาริย์มาโดยตลอด ถึงแม้ว่าท่านจะทิ้งสังขารมานานกว่า ๑๐ แล้ว แต่ปาฏิหาริย์ของหลวงปู่สรวงยังปรากฏขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

ตัวอย่างเหรียญหลวงปู่สรวง

ภาพที่ 44 หลวงปู่สรวง รุ่น เทวดาเดินดิน ยืมรับทรัพย์
ที่มา <https://horoscope.thaiza.com/content/366425/>

เป็นเหรียญที่มีพุทธคุณโดดเด่นด้านโภคทรัพย์ เมตตามหานิยม โชคลาภ ค้าขาย เรียกว่ายี่มรับทรัพย์สมกับชื่อรุ่น ออกโดยวัดไพรพัฒนา

ภาพที่ 44 หลวงปู่สรวง รุ่นปี 43

ที่มา <https://www.tnews.co.th/contents/419520>

หลวงปู่สรวงรุ่นปี 43 เป็นรุ่นสุดท้าย ก่อนที่ท่านจะมรณะภาพ และเหรียญรุ่นปี 43 นั้นก็ได้สร้างประสบการณ์ปาฏิหาริย์หลายครั้ง

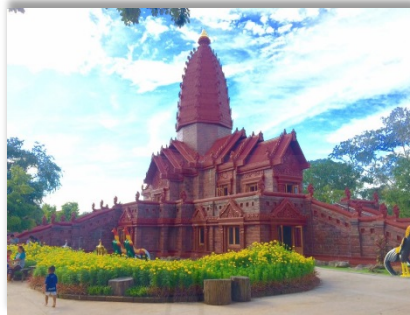
คำสอนของหลวงปู่สรวง ที่เราได้ยินบ่อยๆ คือ

- ออย เตียน สรุต แปลว่า ให้ท่าน มีความสุข
- ออยเตียน เมียนบาน" แปลว่า "ให้ท่าน แล้วจะร่ำรวย
- เทอเจ็ด ออยสะ โลด" แปลว่า "ทำจิตให้บริสุทธิ์แจ่มใส
- เตื่อวเวือด เรียชะชาเซ็ล" แปลว่า "ไปวัด รักษาศีล

พรที่หลวงปู่สรวงให้เราตลอดมา คือ

- บายตักเจีย แปลว่า ข้าน้ำดี หมายถึง ให้อยู่ดีมีสุข อุดมสมบูรณ์ด้วย ความ

พอเพียง

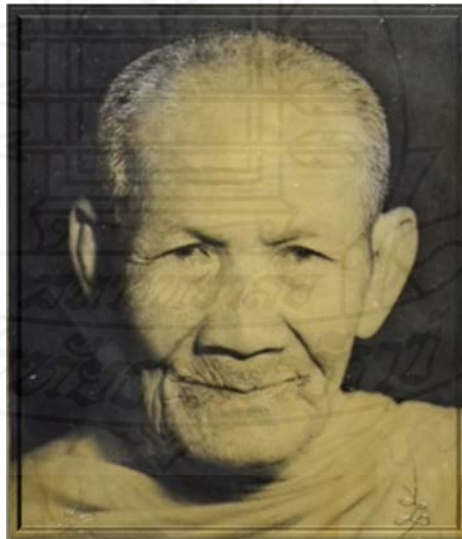

ภาพที่ 45 วัดไพรพัฒนา

ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2561

วัดไพรพัฒนา อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ เดิมทีเป็นที่พำนักของหลวงปู่สรวง ภายหลังจากที่หลวงปู่ละสังขารเมื่อปี 2542 สิริระสังขารของหลวงปู่ไม่ได้เน่าเปื่อยไปตามกาลเวลา ลูกศิษย์จึงได้นำไปบรรจุไว้ในโลงแก้วเพื่อให้ชาวพุทธและนักท่องเที่ยวได้มากราบไหว้ขอพรและลอดใต้โลงแก้วเพื่อความเป็นสิริมงคล

หลวงพ่อมุม อินุทปญโญ วัดปราสาทเยอ

ภาพที่ 46 หลวงพ่อมุม อินุทปญโญ

<http://www.ampoljane.com/2017/01/13/papamun01/>

ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ 53

บุคคลสำคัญอีกท่านหนึ่งของจังหวัดศรีสะเกษที่ควรนับถือเป็นแบบอย่างอีกท่านหนึ่ง คือ “พระครูประสาธน์ขันธคุณ” หรือที่ชาวพุทธรู้จักโดยทั่วไปในนาม “หลวงพ่อมุม” ท่านเป็นอดีตเจ้าอาวาสวัดปราสาทเขื่อนเหนือ อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ บรรพชาเป็นสามเณรตั้งแต่ยังเด็กและอุปสมบทเป็นพระภิกษุเมื่ออายุ 20 ปี แล้วดำรงอยู่ในสมณเพศตลอดชีวิตจนมรณภาพ เป็นพระภิกษุผู้ถือเคร่งทางธรรมและการปฏิบัติธรรม ภายหลังอุปสมบทท่านได้เพียรศึกษาพระปริยัติธรรม บาลี ไวยากรณ์ พระธรรมบท กัจจายนสูตร กรรมฐาน และคถาอาคมการลงอักขระเลขยันต์ต่าง ๆ จนเชี่ยวชาญ อีกทั้งอักษรขอม คถาอาคม ไสยเวทย์ จากพระอาจารย์เขมรและพระอาจารย์จากประเทศลาวจนมีความเชี่ยวชาญ ฝึกปฏิบัติสมณะกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐานจนมีจิตและสมาธิอันกล้าแข็งแน่วแน่ตามลำดับ

หลวงพ่อมุมได้เดินธุดงค์ไปตามป่าเขาในบริเวณเทือกเขาพนมดงเร็ก เขตจังหวัดศรีสะเกษและสุรินทร์ และเข้าไปจำพรรษาอยู่ในประเทศกัมพูชาหลายปี หลังจากนั้นจึงกลับมา จำพรรษาที่วัดปราสาทเขื่อนเหนืออยู่หลายปีท่านก็ออกธุดงค์อีก ท่านเดินธุดงค์ใช้เวลานานนับแรมปี แสวงธรรมไปแทบจะทุกพื้นที่ ทั้งในประเทศไทย กัมพูชา และประเทศลาว คำไหนปกกลดจำวัดที่นั่น ภายหลังพระอาจารย์ปริม เจ้าอาวาสวัดปราสาทเขื่อนเหนือได้มรณภาพลง ชาวบ้านจึงนิมนต์หลวงพ่อมุมมาเป็นเจ้าอาวาสที่วัดปราสาทเขื่อนเหนือท่านได้พัฒนาวัดปราสาทเขื่อนเหนือจนมีความเจริญขึ้น ทั้งในด้านวัตถุ เช่น เห็ญมณฑล ฝ้ายยันต์ต่าง ๆ ฯลฯ และกิจการทางพระพุทธศาสนา

ภาพที่ 47 หลวงพ่อมุม (องค์ใหญ่ที่สุดในโลก)

ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2561

ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ 54

ผู้นำชุมชนและชาวบ้านปราสาทเขอร่วมกับลูกศิษย์หลวงพ่อมุมได้ร่วมกันสร้าง หลวงพ่อมุมองค์ใหญ่ที่สุดในโลก มีขนาดหน้าตักกว้าง 7 เมตร สูง 9 เมตร ขึ้นมูลค่าการ ก่อสร้างกว่า 20 ล้านบาท เพื่อให้นักท่องเที่ยวกราบไหว้ขอพรจาก และ ชมศิลปวัฒนธรรม แบบขอมโบราณ

วัดปราสาทเขอเหนือ อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ สร้างขึ้นโดยชาวบ้านที่นับ ถือศาสนาพุทธซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวเขอที่ได้รับอารยธรรมทางขอมมาดังนั้นสิ่งก่อสร้างในวัด จึงคล้ายคลึงศิลปะแบบขอมโบราณผสมสมัยใหม่ โดยวัดมีความเจริญมากในสมัยที่หลวงพ่ อุมปกครองดูแล เพราะศรัทธาในวัตรปฏิบัติที่เรียบง่าย มกน้อย สันโดษ พุคน้อย แต่มีเมตตา สูงมาก อีกทั้งนับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของจังหวัดศรีสะเกษ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานกฐินต้นในจังหวัด และวัดปราสาทเขอเหนือก็เป็นวัดแรกที่ทรง พระราชทานกฐินต้นอีกด้วย

ภาพที่ 48 ชุมประต้วัดปราสาทเขอเหนือ, ปราสาทเขอ
ภาพโดย : สุภาวดี กลั่นประโคน : ถ่ายเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2561

คำถามท้ายเรื่อง

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามจากเรื่อง

1. คุณสมบัติของหลวงปู่สรวงที่เด่นชัดที่สุดคืออะไร
2. ยกตัวอย่างคำสอนและวัตถุประสงค์ของหลวงปู่สรวงที่นักเรียนประทับใจ พร้อมเหตุผลประกอบ
3. คุณสมบัติของหลวงพ่อมุมที่เด่นชัดที่สุดคืออะไร
4. การที่ผู้นำและชาวบ้านปราสาทเขยสร้างหลวงพ่อมงคืใหญ่ที่สุดในโลก สะท้อนให้เห็นภาพชาวบ้านปราสาทอย่างไร จงอธิบาย
5. อธิบายลักษณะวัดปราสาทเขยเหนือ

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 2 กลุ่ม จัดป้ายนิเทศตำนานหลวงพ่อนาคปรก วัดสระกำแพงใหญ่ และตำนานหลวงพ่อดาต ณ วัดสำโรงเกียรติ

บทที่ 3

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ ครั้งนี้ สรุปผลได้ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 วัตถุประสงค์การศึกษา

1.1.1 เพื่อสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ

1.1.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานท้องถิ่น ศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ

1.2 ขอบเขตการศึกษา

1.2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เนื้อหาประกอบด้วยตำนาน 10 เรื่อง ได้แก่

เรื่องที่ 1 ตำนานพระนางศรีสระผม

เรื่องที่ 2 ตำนานเมืองศรีสะเกษ

เรื่องที่ 3 ตำนานปราสาทโดนตวล

เรื่องที่ 4 ตำนานปราสาทตำหนักไทร

เรื่องที่ 5 ตำนานหาดนางเหงา

เรื่องที่ 6 ตำนานขุนหาญปราบนาคนาคเจ็ดเศียร

เรื่องที่ 7 ตำนานของชาวกูยหรือชาวส่วย

เรื่องที่ 8 ตำนานชาวเขมรท้องถิ่นศรีสะเกษ

เรื่องที่ 9 ตำนานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในท้องถิ่นศรีสะเกษ

เรื่องที่ 10 ตำนานบุคคลสำคัญในท้องถิ่นศรีสะเกษเนื้อเรื่องเรียบเรียงเป็น

ความเรียง มีภาพประกอบ และกิจกรรมวัดผลประเมินผลท้ายเรื่อง

1.2.2 ขอบเขตด้านการตรวจสอบคุณภาพหนังสือ ได้แก่

1) ตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ด้านการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม ด้านตำนานในท้องถิ่นศรีสะเกษ และด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย จำนวน 3 คน โดยใช้แบบประเมินมาตรฐานค่า

2) ตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม จำนวน 10 คน โดยใช้แบบประเมินมาตรฐานค่า

1.3 การสร้างและพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การสร้างและพัฒนาหนังสือ มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการสร้างหนังสือ ขั้นตอนปรับปรุงคุณภาพ โดยอาศัยความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และขั้นตอนตรวจสอบคุณภาพโดยการนำหนังสือที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน และให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างอ่านแล้วเก็บข้อมูล ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1.3.1 ศึกษาหลักสูตร ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เพื่อใช้เป็นแนวทางการสร้างหนังสือ

1.3.2 ศึกษาข้อมูลตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) เตรียมตัวลงพื้นที่ เพื่อสำรวจข้อมูล ผู้ศึกษาได้วางแผนการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนก่อนลงพื้นที่ เช่น สำรวจสภาพภูมิประเทศ สภาพสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ และศาสนา จากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น หนังสือ สื่อจากอินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นการทบทวนข้อมูล และเข้าใจขนบธรรมเนียมของท้องถิ่นพอสังเขป ศึกษาแผนที่ในการเดินทางเพื่อวางแผนการเดินทาง เตรียมอุปกรณ์ภาคสนาม เช่น สมุดบันทึก ดินสอ ปากกา โทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน ที่สามารถถ่ายภาพและบันทึกเสียงได้ในตัว

2) ลงพื้นที่สำรวจข้อมูล โดยการสัมภาษณ์จากปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน หรือ คนเฒ่าคนแก่ ในท้องถิ่นนั้นๆ ตลอดจนผู้มีความรู้เกี่ยวกับตำนานในแต่ละท้องถิ่น นักวิชาการที่มีความรู้ หรือ เอกสาร ตำรา ต่างๆ โดยการจดบันทึกเนื้อหาแล้วเรียบเรียงเป็นภาษาไทยที่อ่านง่าย คัดเลือกตำนานที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แล้วนำมาสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

3) การศึกษาข้อมูลจากผู้รู้ในท้องถิ่น

1.3.3 ศึกษาเอกสารการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม คู่มือการใช้ภาพประกอบ เทคนิค การเขียนหนังสือ และสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ เช่น ตำรา อินเทอร์เน็ต เพื่อใช้เป็นแนวทางใน การสร้างหนังสือให้มีคุณภาพ

1.3.4 กำหนดโครงสร้างหนังสือ โดยนำผลการศึกษารายละเอียดของหลักสูตรมา เป็นแนวทางในการกำหนดจุดประสงค์ของหนังสือ ร่างและเรียบเรียงเนื้อหาตามเค้าโครงเรื่อง แล้ว ดำเนินการสร้างหนังสือดังนี้

- เรื่องที่ 1 ตำนานพระนางศรีสระम्म
- เรื่องที่ 2 ตำนานเมืองศรีสะเกษ
- เรื่องที่ 3 ตำนานปราสาทโดนตวล
- เรื่องที่ 4 ตำนานปราสาทคำหนักไพร
- เรื่องที่ 5 ตำนานหาดนางเหงา
- เรื่องที่ 6 ตำนานขุนหาญปราบนาครเจ็ดเศียร
- เรื่องที่ 7 ตำนานของชาวกูยหรือชาวส่วย
- เรื่องที่ 8 ตำนานชาวเขมรท้องถิ่นศรีสะเกษ
- เรื่องที่ 9 ตำนานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในท้องถิ่นศรีสะเกษ
- เรื่องที่ 10 ตำนานบุคคลสำคัญในท้องถิ่นศรีสะเกษ

1.3.5 จัดภาพประกอบ ดำเนินการโดยถ่ายภาพจากสถานที่จริง บางภาพคัดลอก จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีผู้จัดทำไว้ ในกรณีที่ไม่สามารถถ่ายภาพได้ด้วยตนเองได้

1.3.6 สร้างกิจกรรมท้ายเรื่อง เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจของเนื้อหาแต่ละเรื่อง โดยใช้กิจกรรมที่สอดคล้องกับจุดประสงค์และมาตรฐานตัวชี้วัด

1.3.7 สร้างแบบตรวจสอบคุณภาพหนังสือ 2 ชุด ชุดที่ 1 เป็นแบบมาตรฐานประมาณ ค่าเพื่อหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบ มาตรฐานประเมินค่าสำหรับนักเรียน

1.3.8 นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบคุณภาพของหนังสือ นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข

1.3.9 นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ สอบถามความคิดเห็น ของนักเรียนที่มีต่อหนังสือ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

1.4 ผลการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

1.4.1 ลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น

เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่าน และเพื่อให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน พร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ แหล่งที่มาของเรื่องที่น่าสนใจเป็นแนวทางในการเขียน คือ ความเป็นมาของจังหวัดศรีสะเกษ การตั้งชื่อเมืองศรีสะเกษ หรือตั้งชื่อสถานที่อื่นๆ ในจังหวัดศรีสะเกษ มีเนื้อเรื่อง ด้านความเชื่อ ด้านสังคม ประเพณีวัฒนธรรม และด้านคตินธรรม นำมาสร้างหนังสือให้สอดคล้องกับหลักสูตร และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ได้กำหนดชื่อเรื่องหนังสือว่า ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ รูปเล่มหนังสือใช้รูปเล่มมาตรฐานทั่วไป

เนื้อหาประกอบด้วยตำนาน 10 เรื่อง ได้แก่ ตำนานพระนางศรีสระम्म ตำนานเมืองศรีสะเกษ ตำนานปราสาทโคนดวล ตำนานปราสาทคำหนักไพร ตำนานหาดนางหงา ตำนานขุนหาญปราบนาคเจ็ดเศียร ตำนานของชาวกูยหรือชาวส่วย ตำนานชาวเขมรท้องถิ่นศรีสะเกษ ตำนานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในท้องถิ่นศรีสะเกษ และ ตำนานบุคคลสำคัญในท้องถิ่นศรีสะเกษ พร้อมทั้งมีภาพประกอบเป็นภาพถ่ายสถานที่จริง และจากอินเทอร์เน็ต มีคำศัพท์ และมีกิจกรรมวัดผลประเมินผลท้ายเรื่อง

1.4.2 สรุปผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และนักเรียนสรุปผลได้ดังนี้

1) การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผลปรากฏดังนี้

(1) ด้านรูปเล่ม

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเกี่ยวกับด้านรูปเล่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 โดยในรายละเอียดพบว่า รูปเล่มทนทาน ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 รองลงมาได้แก่ ชื่อหนังสือน่าสนใจ ขนาดรูปเล่มเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน จำนวนหน้าของหนังสือเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และรองลงมาได้แก่ การออกแบบปกหนังสือเหมาะสมกับเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33

(2) ด้านการจัดภาพ

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการจัดภาพในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 โดยในรายละเอียดพบว่า ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ภาพประกอบช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 รองลงมาได้แก่ ภาพประกอบตรงกับเนื้อหา การจัดวางภาพมีความเหมาะสมและเป็นระเบียบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และรองลงมาได้แก่

ภาพประกอบมีความชัดเจนและน่าสนใจ ภาพประกอบช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33

(3) ด้านเนื้อหา

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านเนื้อหาในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 โดยในรายละเอียดพบว่า เนื้อหามีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน เนื้อหามีความถูกต้องชัดเจน เนื้อหามีการเรียงลำดับเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 รองลงมาได้แก่ ความเหมาะสมในการแบ่งโครงสร้างของเนื้อหา เนื้อหาสอดคล้องกับชื่อเรื่อง ความยาก/ง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับผู้อ่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และรองลงมา ได้แก่ กิจกรรมท้ายบทสอดคล้องกับเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33

(4) ด้านการใช้ภาษา ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการใช้ภาษาในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 โดยในรายละเอียดพบว่า ใช้ภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน การใช้ภาษาในการดำเนินเรื่องชวนให้ติดตาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 รองลงมาได้แก่ ใช้ภาษาถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และรองลงมา ได้แก่ ภาษาที่ใช้มีความสะสรวลน่าอ่าน และความยาวของเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33

(5) ด้านคุณประโยชน์ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านคุณประโยชน์ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.93 โดยในรายละเอียดพบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วยอนุรักษ์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ เนื้อหาในหนังสือเพิ่มเติมช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่นักเรียน เนื้อหาช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความรักและภูมิใจในท้องถิ่นของตน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 รองลงมาได้แก่ เป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนด้วยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76

(6) สรุปในภาพรวมของหนังสือแต่ละด้าน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 โดยในรายละเอียดพบว่า ด้านคุณประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.93 รองลงมาได้แก่ ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 รองลงมาได้แก่ ด้านรูปเล่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 และรองลงมาได้แก่ ด้านการจัดภาพ ด้านการใช้ภาษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67

2) การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยนักเรียน ผลปรากฏดังนี้

(1) ด้านรูปเล่ม นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับด้านรูปเล่มในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 โดยในรายละเอียดพบว่า ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 รองลงมาได้แก่ รูปเล่มและปกแข็งแรงทนทาน จำนวนหน้าของหนังสือ

เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 รองลงมาได้แก่ ชื่อหนังสือน่าสนใจ ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และรองลงมาได้แก่ การออกแบบปกหนังสือเหมาะสมกับเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30

(2) ด้านการจัดภาพ นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับด้านการจัดภาพในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 โดยในรายละเอียดพบว่า ภาพประกอบช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 รองลงมาได้แก่ ภาพประกอบตรงกับเนื้อหาและสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง การจัดวางภาพ มีความเหมาะสมและเป็นระเบียบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และรองลงมาได้แก่ ภาพประกอบมีความชัดเจนและน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40

(3) ด้านเนื้อหา นักเรียน มีความเห็นเกี่ยวกับด้านเนื้อหาในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 โดยในรายละเอียดพบว่า เนื้อหา มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน เนื้อหา มีความถูกต้องชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 รองลงมาได้แก่ ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสม เนื้อหา มีการเรียงลำดับเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และรองลงมาได้แก่ กิจกรรมท้ายบทมีความเหมาะสมกับเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30

(4) ด้านการใช้ภาษานักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับด้านการใช้ภาษาในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 โดยในรายละเอียดพบว่า ใช้ภาษาเข้าใจง่ายเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 รองลงมาได้แก่ การใช้ภาษา มีความถูกต้องชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 รองลงมาได้แก่ การใช้ภาษาในการดำเนินเรื่องชวนให้ติดตาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และรองลงมาได้แก่ ภาษาที่ใช้มีความสละสลวยน่าอ่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43

(5) ด้านคุณประโยชน์ นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับด้านคุณประโยชน์ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 โดยในรายละเอียดพบว่า ช่วยอนุรักษ์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 รองลงมาได้แก่ เนื้อหาในหนังสือเพิ่มเติมช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และรองลงมาได้แก่ ผู้อ่านสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน เนื้อหาช่วยปลูกฝังให้ผู้อ่านเกิดความรักและภูมิใจในท้องถิ่นของตน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50

(6) สรุปในภาพรวมของหนังสือแต่ละด้าน นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 โดยในรายละเอียดพบว่า ด้านคุณประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 รองลงมาได้แก่ ด้านการใช้ภาษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 รองลงมาได้แก่ ด้านรูปเล่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 รองลงมาได้แก่ ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 และรองลงมาได้แก่ ด้านการจัดภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50

2. อภิปรายผล

ผลการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ดำเนินานท้องถิ่น ศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและนักเรียน สรุปได้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด โดยแสดงความคิดเห็นว่า

2.1 ด้านรูปเล่ม

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่า ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ส่วนนักเรียนมีความคิดเห็นว่า ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับ จินตนา ไบกาชุยี (2542, น.38) ที่กล่าวว่า ขนาดของตัวหนังสือควรมีขนาดกะทัดรัดไม่ใหญ่ ไม่กว้างหรือยาวเกินไป และกรมวิชาการ ศูนย์พัฒนาหนังสือ (2545, น.27) ได้กล่าวถึงขนาดของตัวอักษรที่ใช้ในหนังสือว่า ตัวอักษรจะมีขนาดใหญ่หรือเล็กควรมีความสัมพันธ์กับวัยของเด็ก

2.2 ด้านการจัดภาพ

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่า ภาพประกอบช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 ส่วนนักเรียนมีความคิดเห็นว่า ภาพประกอบช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับ สมพร จารุณัญญ์ (2524, น.114) ที่กล่าวว่า ภาพประกอบมีบทบาทช่วยเสริมสร้างเนื้อหาสาระและเรื่องราว ดึงดูดความสนใจ ช่วยเสริมสร้างจินตนาการ และยังช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้เรื่องราวดังกล่าวอีกด้วย

2.3 ด้านเนื้อหา

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่า เนื้อหา มีความถูกต้องชัดเจน ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 ส่วนนักเรียนมีความคิดเห็นว่า เนื้อหา มีความถูกต้องชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับ สมพร จารุณัญญ์ (2524, น.60) ที่กล่าวว่า การเขียนหนังสือเพิ่มเติม เนื้อหาสาระและการเสนอเนื้อหาควรมีเอกภาพ สอดคล้องสนองจุดมุ่งหมายของหนังสือ มีความเชื่อมโยงของข้อสอดคล้องสัมพันธ์กันอันจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความชัดเจนและเข้าใจง่าย

2.4 ด้านการใช้ภาษา

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่า ใช้ภาษาเข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัย ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 ส่วนนักเรียนมีความคิดเห็นว่า ใช้ภาษาเข้าใจง่ายเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับ สุวรรณ รัตนธรรมเมธิ (2550, น.59-61) ที่กล่าวถึงแนวทางการสร้างหนังสือให้ผู้อ่าน ต้องใช้ภาษาสวน คือ ภาษาที่สื่อความหมายชัดเจน กล่าวคือใช้ภาษา

ง่าย เป็นคำที่คุ้นเคย โกลัšťตัวผู้อ่าน ไม่ใช่ภาษาที่สูงเกินไป ใช้ภาษาที่สุภาพ ภาษาที่หยาบคายไม่ควรนำมาใช้แม้ว่าจะเป็นคำที่โกลัšťตัวก็ตาม

2.5 ด้านคุณประโยชน์

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่ ช่วยอนุรักษ์และเผยแพร่วรรู้เกี่ยวกับตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 ส่วนนักเรียนมีความคิดเห็นว่ ช่วยอนุรักษ์และเผยแพร่วรรู้เกี่ยวกับตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับความคิดเห็นของกรมวิชาการ (2538, น.5-8) ที่กล่าวว่ลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดีต้องเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านในการดำเนินชีวิต เปิดโอกาสให้ผู้อ่านพัฒนาทักษะการสังเกต ตีความ เปรียบเทียบ ใช้เหตุผล จำแนกแจกแจง วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าสามารถนำความรู้ไปเป็นแนวทางแก้ปัญหาด่างๆ ได้

2.6 ด้านภาพรวมของหนังสือ

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ โดยภาพรวมด้านคุณประโยชน์ ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.93 ส่วนนักเรียนมีความคิดเห็นว่ ด้านคุณประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับความคิดเห็น สมพร จารุณัฐ (2554) ที่กล่าวถึงลักษณะสำคัญประการหนึ่งของหนังสืออ่านเพิ่มเติมว่เน้นให้ความสำคัญและประโยชน์ของเรื่องราวที่เสนอ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมไปใช้

3.1.1 ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจวัตถุประสงค์และเนื้อหาหนังสือให้ชัดเจน เพื่อให้สามารถเสนอแนะผู้เรียนในการใช้หนังสือได้อย่างถูกต้อง

3.1.2 ในการอ่านหนังสือเพิ่มเติมเล่มนี้ ผู้เรียนจำเป็นต้องทำกิจกรรมท่ายเรื่องเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาและกระบวนการคิดในด้านต่างๆ โดยครูผู้สอนเป็นผู้ตรวจสอบ

3.1.3 ครูผู้สอนสามารถนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้ ไปจัดการเรียนการสอน โดยบูรณาการเข้าสู่วิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หรือ รายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ตามความเหมาะสม

3.2 ข้อเสนอแนะในการสร้างหนังสือครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับจังหวัดศรีสะเกษ ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

3.2.2 ควรมีการศึกษา วิจัยเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยทดลองกับผู้เรียนจริง แล้วทำการวัดและประเมินผลผู้เรียนเพื่อดูความก้าวหน้าหรือผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของ หนังสือเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมครั้งต่อไป

3.2.3 ควรนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมไปทดลองใช้โดยศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ และนิสัยรักการอ่าน เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ ศูนย์พัฒนาหนังสือ. (2545). *การผลิตการเลือกและการใช้หนังสือเพื่อสนองการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหนังสือกรมวิชาการ.
- กรีธา โสระธิวา. (2539). *คืนแดนอีสานแลไปข้างหลังอีสาน*. กอสินธุ์: ห้องหนังสือ บ้านโสระธิวา.
- จักรพันธ์ โสมะเกษตริณ. (2552). *การศึกษาและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือในจังหวัด ศรีสะเกษ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, จังหวัดศรีสะเกษ.
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2539). *คหิชาชาวบ้านอีสาน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อักษรวัฒนา.
- จินตนา ไบกาซุอี. (2542). *เทคนิคการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2542). *หลักเกณฑ์ในการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม*. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหนังสือกรมวิชาการ.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2545). *วรรณกรรมสำหรับเด็ก*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศิลปบรรณาการ.
- ชุติมา สัจจันันท์ และคณะ. (2543). *การพัฒนาเกณฑ์การประเมินค่าวรรณกรรมไทย*. กรุงเทพฯ : สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- เดชนี ชาลิต. (ม.ป.ป.). *คำขวัญ 76 จังหวัด พร้อมตราประจำจังหวัดและสถานที่ท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: ภูมิปัญญา.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2548). *การเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม*. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- ทองคำ วิรัตน์. (ม.ป.ป.). *ตำนานเมืองศรีสะเกษ*. (ออนไลน์) ค้นคืนเมื่อวันที่ 7 เมษายน 2561. จาก : <http://thongkum.blogspot.com>.
- ธวัช ปุณโณทก. (2527). *ประวัติหัวเมืองอีสานตอนล่างพิจารณาจากด้านวัฒนธรรมและประชาคม สมบัติอีสานใต้*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). บุรีรัมย์ : ศูนย์วัฒนธรรมวิทยาลัยครูบุรีรัมย์.
- _____. (2554). *นิทานพื้นบ้าน*. นนทบุรี: ปันรู้.
- ธวัชชัย ปทุมล่องทอง. (2544). *เกร็ดน่ารู้สู่ประเทศไทย ภาคอีสาน*. กรุงเทพฯ: น้ำฝน.
- เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. (2542). *เขียนแผ่นดิน*. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.

- ประคอง นิมมานเหมินท์. (2554). *นิทานพื้นบ้านศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประชิด สกณะพัฒน์ และ อุดม เขยทิวังศ์. (2544). *ข้อมูลประวัติศาสตร์และสิ่งแวดล้อมของไทยที่ควรศึกษา 76 จังหวัด*. กรุงเทพฯ: ภูมิปัญญา.
- ประดิษฐ์ ศิลานบุตร. (2554). *เยอศรีสะเกษ: อดีต ปัจจุบัน และอนาคต*. ศูนย์ศรีสะเกษศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- พรทิพย์ ชังธาดา. (2539). *วรรณกรรมท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ไพโรธ เลิศพิริยกุล. (2516). *คติชาวบ้านล้านนาไทย*. เชียงใหม่: สุวีริยาสาส์น.
- ภราดร ศรีปัญญา. (2554). *บทกวีนิพนธ์ แผ่นดินอีสาน*. ศรีสะเกษ : กองทุนดวงแก้วเพื่อการศึกษา.
- ภิญญาพร นิตยะประภา. (2534). *การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- มานิต สิทธิสาร และ อัครเดช ชันชเกษ. (2550). *ประวัติและวัฒนธรรมอำเภอขุนหาญ*.
อุบลราชธานี: ขงสวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์บลีเคชั่นส์.
- ศรีศักร วัลลิโภดม และคณะ. (2550). *เล่าขานตำนานใต้*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์.
ศิลปากร และ กรมกระทรวงศึกษาธิการ. (2531). *พื้นบ้านอีสาน (ตำนานและนิทานพื้นบ้าน)*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สันห์ ภาวิต. (2540). *นิทาน 4 ภาค*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- สนั่น มีขันหมาก. (2537). *วิจารณ์วรรณกรรมสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: เทลโปร โมชั่น แอนด์แอด
เวอร์โทซิ่ง.
- สมัย สุทธิธรรม. (2545). *สารคดีชุดถิ่นทองของไทย ศรีสะเกษ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมพร จารุณี. (2538). *การจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์*. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหนังสือ
กรมวิชาการ.
- _____. (2541). *คู่มือการเขียนบันทึกคดีและสารคดีสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาไทย
กรมวิชาการ.
- _____. (2554). *การพัฒนาหนังสือและเอกสารเพื่อการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา
ใน ประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทย*. (หน่วยที่ 13, หน้า
1-90). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุชาดา ลิมนาดไพศาล. (2561). *100 ภาพ 1,000 เรื่อง เมืองศรีสะเกษ*. ศรีสะเกษ: พิมพ์ดี.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2537). *หลักและวิธีการสอนอ่านภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สุวรรณา รัตนธรรมเมธี. (2550). *เทคนิคการเขียนและการจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์สำหรับเด็ก:*

สื่อการเรียนรู้ท้องถิ่น. สุรินทร์: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

คำดี รักสุทธิ. (2544). *นิทานพื้นบ้านอีสานและตำนานการก่อตั้งจังหวัด. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.*

อนุพันธ์ นิตินัย. (2551). *ตำนาน 76 จังหวัด เจาะลึกความเป็นประวัติศาสตร์ไทย. กรุงเทพฯ:*

ไทยควอลิตี้บุ๊คส์.

อารีย์ ทองแก้ว. (2550). *นิทานพื้นบ้านไทยกุย. อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซต*

อุดม เขยกิจวงศ์. (2545). *ประเพณี พิธีกรรม ท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ*

อุษณีย์ ชงไชย. (2529). *จารึกและตำนาน หลักฐานที่สร้างภายใต้อิทธิพลของพุทธศาสนาลังกาวงศ์.*

เชียงใหม่: ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	เรื่องที่ให้ข้อมูล	ที่อยู่
1	นางอนงค์นาฏ ชื่นตา	ตำนานพระนางศรีสะเกษ	บ้านเลขที่ 96 หมู่ 10 ตำบลโพนข่า อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ 33000
2	อ.ทพ พิศุทธิ์ โคสขิง	ความเชื่อ	อ.ทพ พิศุทธิ์ โคสขิง
3	นายทายทก มาลัยคำสุข	ปราสาทตำหนักไทร	บ้านเลขที่ 65 หมู่ 8 ตำบลบักคอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ 33150
4	นางวัน จันจำนงค์	การตั้งบ้านเรือนของ หลวงหาญ	บ้านเลขที่ 45 หมู่ 7 ตำบลขุนหาญ อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ 33150
5	นางสาวญาณวัฒนา สุดา	การสร้างปราสาท บ้านปราสาท	โรงเรียนบ้านปราสาท หมู่ 15 ตำบลปราสาท อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ 33210
6	นางสาวสุรัตน์ สมศรี	การแต่งกายของชาวเขม	บ้านเลขที่ 10 หมู่ 2 ตำบลปราสาทเขม อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ 33180
7	นางสาวชนภรณ์ เสาดรง	หลวงปู่สรวง	บ้านเลขที่ 54 หมู่ 3 ตำบลไพรพัฒนา อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ 33140
8	นายกริต ไชยทอง	หลวงพ่อตาตน วัดสำโรงเกียรติ	บ้านเลขที่ 44 หมู่ 7 ตำบลบักคอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ 33150

ภาคผนวก ข

สำเนาหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๔๕๙

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกิจ จันตะเคียน

สิ่งที่ส่งมาด้วยโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวสุภาวดี กลั่นประโคน นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกภาษาไทย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ จังหวัดศรีสะเกษ ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้น มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา โทรศัพท์ ๐๘๘๕๐๓๙๖๒

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๔๕๙

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางกัญญาภักดิ์ ศรีดี

สิ่งที่ส่งมาด้วยโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวสุภาวดี กลั่นประโคน นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกภาษาไทย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ดำเนินงานท้องถิ่นศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ จังหวัดศรีสะเกษ ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้น มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา โทรศัพท์ ๐๘๘๕๐๓๙๖๒

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๔๕๕

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ว่าที่ร้อยตรีณัฐนัน วรรณสุข

สิ่งที่ส่งมาด้วยโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวสุภาวดี กลั่นประโคน นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกภาษาไทย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ จังหวัดศรีสะเกษ ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้น มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา โทรศัพท์ ๐๘๘๕๐๓๙๖๒

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

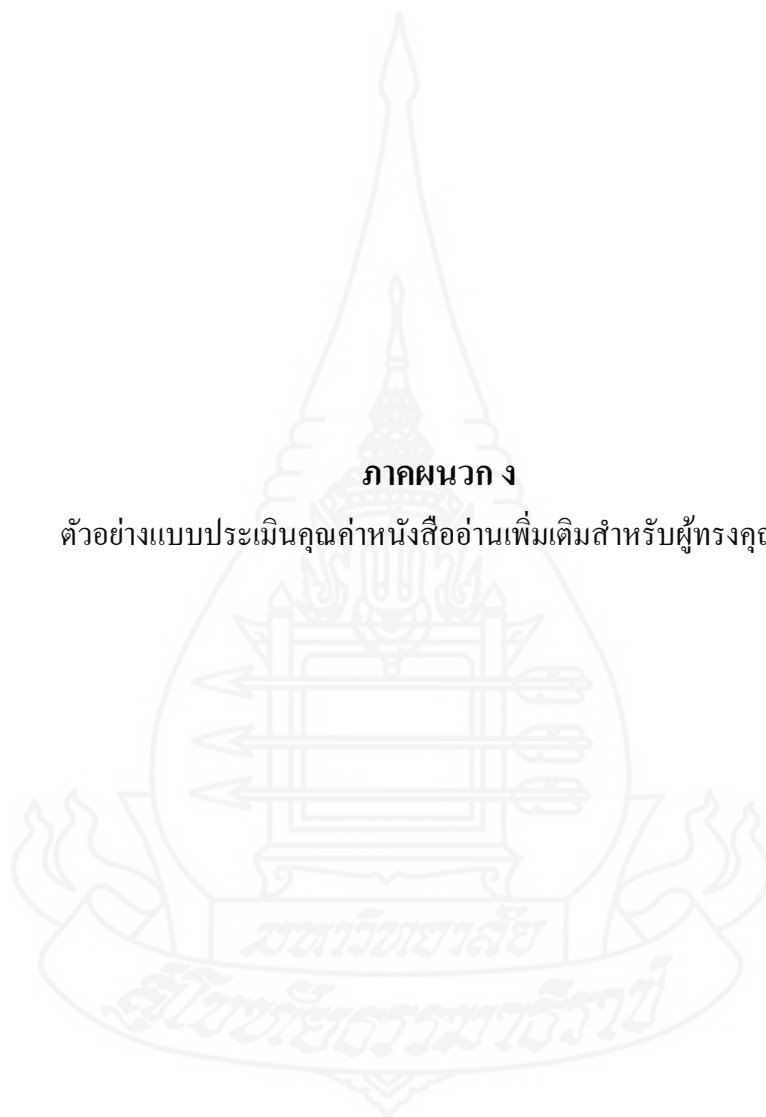
1. ชื่อ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจักษ์ จันทะเคียน
 สถานที่ทำงาน : ข้าราชการบำนาญ
 วุฒิการศึกษา : การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม) สาขาวิชาภาษาไทย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ : อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
 ระยะเวลา 44 ปี และ คณะกรรมการตรวจผลงานทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 บุรีรัมย์ เขต 1

2. ชื่อ : นางกัญญาภักดิ์ ศรีดี
 สถานที่ทำงาน : ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนไตรมิตร สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ
 วุฒิการศึกษา : ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงหลักสูตรและการสอน เอกภาษาไทย
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ : ครูภาษาไทย ระยะเวลา 15 ปี โรงเรียนไตรมิตร

3. ชื่อ : ว่าที่ร้อยตรีณัฐนันท์ วรรณสุข
 สถานที่ทำงาน : ครูชำนาญการ โรงเรียนโนนสุวรรณพิทยาคม
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32
 วุฒิการศึกษา : ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ : ครูชำนาญการ ระยะเวลา 7 ปี โรงเรียนโนนสุวรรณพิทยาคม

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างแบบประเมินคุณค่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เรื่อง ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง แบบประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เรื่อง ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมิน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับหนังสือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมิน

ชื่อ – สกุล วุฒิการศึกษา.....

ตำแหน่ง.....สถานที่ทำงาน.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

คำชี้แจง แบบประเมินหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง “ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ” แบ่งเป็น 5 ระดับ

ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ดีมาก ให้ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง ดี ให้ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง ให้ 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง พอใช้ ให้ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง ปรับปรุง ให้ 1 คะแนน

ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม	ความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านรูปเล่ม					
1. ชื่อหนังสือน่าสนใจ					
2. รูปเล่มแข็งแรงทนทาน					
3. ขนาดรูปเล่มเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน					
4. การออกแบบปกหนังสือเหมาะสมกับเนื้อหา					
5. ขนาดตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน					
6. จำนวนหน้าของหนังสือเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน					

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม	ความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
เฉลี่ย					
ด้านการจัดภาพ					
1. ภาพประกอบตรงกับเนื้อหา 2. ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง 3. ภาพประกอบมีความชัดเจนและน่าสนใจ 4. การจัดวางภาพมีความเหมาะสมและเป็นระเบียบ 5. ภาพประกอบช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น 6. ภาพประกอบช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์					
เฉลี่ย					
ด้านเนื้อหา					
1. ความเหมาะสมในการแบ่งโครงสร้างของเนื้อหา 2. เนื้อหามีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน 3. เนื้อหาสอดคล้องกับชื่อเรื่อง 4. เนื้อหามีความถูกต้องชัดเจน 5. ความยาก/ง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับผู้อ่าน 6. เนื้อหามีการเรียงลำดับเหมาะสม 7. กิจกรรมท้ายบทสอดคล้องกับเนื้อหา					
เฉลี่ย					
ด้านการใช้ภาษา					
1. ใช้ภาษาถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา 2. ใช้ภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน 3. ภาษาที่ใช้มีความสละสลวยน่าอ่าน 4. การใช้ภาษาในการดำเนินเรื่องชวนให้ติดตาม 5. ความยาวของเนื้อเรื่องเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน					
เฉลี่ย					
ด้านคุณประโยชน์					

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม	ความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. หนังสืออ่านเพิ่มเติมสอดคล้องกับหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
2. ช่วยอนุรักษ์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับตำนาน ท้องถิ่นศรีสะเกษ					
3. เนื้อหาในหนังสือเพิ่มเติมช่วยส่งเสริมนิสัยรักการ อ่านให้แก่นักเรียน					
4. เนื้อหาช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความรักและภูมิใจ ในท้องถิ่น					
5. เป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนด้วย การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง					
เฉลี่ย					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับหนังสือ

1. ท่านคิดว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง “ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ” ควรปรับปรุงแก้ไขในด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเล่มนี้

.....

.....

.....

.....

.....

(ลงชื่อ)

ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

ตำแหน่ง.....

ภาคผนวก จ

ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ตารางที่ 1.1 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านรูปเล่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการที่ประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ชื่อหนังสือน่าสนใจ	4.67	0.58	มากที่สุด
2. รูปเล่มแข็งแรงทนทาน	5.00	0.00	มากที่สุด
3. ขนาดของเล่มเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	4.67	0.58	มากที่สุด
4. การออกแบบปกหนังสือเหมาะสมกับเนื้อหา	4.33	0.58	มาก
5. ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	5.00	0.00	มากที่สุด
6. จำนวนหน้าของหนังสือเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.72	0.39	มากที่สุด

จากตารางผนวกที่ 1.1 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเกี่ยวกับด้านรูปเล่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 โดยในรายละเอียดพบว่า รูปเล่มทนทาน ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 รองลงมาได้แก่ ชื่อหนังสือที่น่าสนใจ ขนาดรูปเล่มเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน จำนวนหน้าของหนังสือเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และรองลงมา ได้แก่ การออกแบบปกหนังสือเหมาะสมกับเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33

ตารางที่ 1.2 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านการจัดภาพ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการที่ประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ภาพประกอบตรงกับเนื้อหา	4.67	0.58	มากที่สุด
2. ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	5.00	0.00	มากที่สุด
3. ภาพประกอบมีความชัดเจนและน่าสนใจ	4.33	0.58	มาก
4. การจัดวางภาพมีความเหมาะสมและเป็นระเบียบ	4.67	0.58	มากที่สุด
5. ภาพประกอบช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น	5.00	0.00	มากที่สุด
6. ภาพประกอบช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	4.33	0.58	มาก
เฉลี่ยรวม	4.67	0.39	มากที่สุด

จากตารางผนวกที่ 1.2 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการจัดภาพในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 โดยในรายละเอียดพบว่า ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ภาพประกอบช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 รองลงมาได้แก่ ภาพประกอบตรงกับเนื้อหา การจัดวางภาพมีความเหมาะสมและเป็นระเบียบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และรองลงมาได้แก่ ภาพประกอบมีความชัดเจนและน่าสนใจ ภาพประกอบช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33

ตารางที่ 1.3 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการที่ประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ความเหมาะสมในการแบ่งโครงสร้างของเนื้อหา	4.67	0.58	มากที่สุด
2. เนื้อหามีความสัมพันธ์ต่อเนื่อกัน	5.00	0.00	มากที่สุด
3. เนื้อหาสอดคล้องกับชื่อเรื่อง	4.67	0.58	มากที่สุด
4. เนื้อหามีความถูกต้องชัดเจน	5.00	0.00	มากที่สุด
5. ความยาก/ง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับผู้อ่าน	4.67	0.58	มากที่สุด
6. เนื้อหามีการเรียงลำดับเหมาะสม	5.00	0.58	มากที่สุด
7. กิจกรรมท้ายบทสอดคล้องกับเนื้อหา	4.33	0.58	มาก
เฉลี่ยรวม	4.76	0.41	มากที่สุด

จากตารางผนวกที่ 1.3 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านเนื้อหาในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 โดยในรายละเอียดพบว่า เนื้อหาที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่อกัน เนื้อหาที่มีความถูกต้องชัดเจน เนื้อหาที่มีการเรียงลำดับเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 รองลงมาได้แก่ ความเหมาะสมในการแบ่งโครงสร้างของเนื้อหา เนื้อหาสอดคล้องกับชื่อเรื่อง ความยาก/ง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับผู้อ่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และรองลงมา ได้แก่ กิจกรรมท้ายบทสอดคล้องกับเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33

ตารางที่ 1.4 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านการใช้ภาษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการที่ประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ใช้ภาษาถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา	4.67	0.58	มากที่สุด
2. ใช้ภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	5.00	0.00	มากที่สุด
3. ภาษาที่ใช้มีความสละสลวยน่าอ่าน	4.33	0.58	มาก
4. การใช้ภาษาในการดำเนินเรื่องชวนให้ติดตาม	5.00	0.00	มากที่สุด
5. ความยาวของเนื้อเรื่องเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.33	0.58	มาก
เฉลี่ยรวม	4.67	0.35	มากที่สุด

จากตารางผนวกที่ 1.4 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการใช้ภาษาในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 โดยในรายละเอียดพบว่า ใช้ภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน การใช้ภาษาในการดำเนินเรื่องชวนให้ติดตาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 รองลงมาได้แก่ ใช้ภาษาถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และรองลงมาได้แก่ ภาษาที่ใช้มีความสละสลวยน่าอ่าน และความยาวของเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33

ตารางที่ 1.5 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านคุณประโยชน์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการที่ประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. หนังสืออ่านเพิ่มเติมสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	5.00	0.00	มากที่สุด
2. ช่วยอนุรักษ์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ	5.00	0.00	มากที่สุด
3. เนื้อหาในหนังสือเพิ่มเติมช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้นักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
4. เนื้อหาช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความรักและภูมิใจในท้องถิ่นของตน	5.00	0.00	มากที่สุด
5. เป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนด้วยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.93	0.12	มากที่สุด

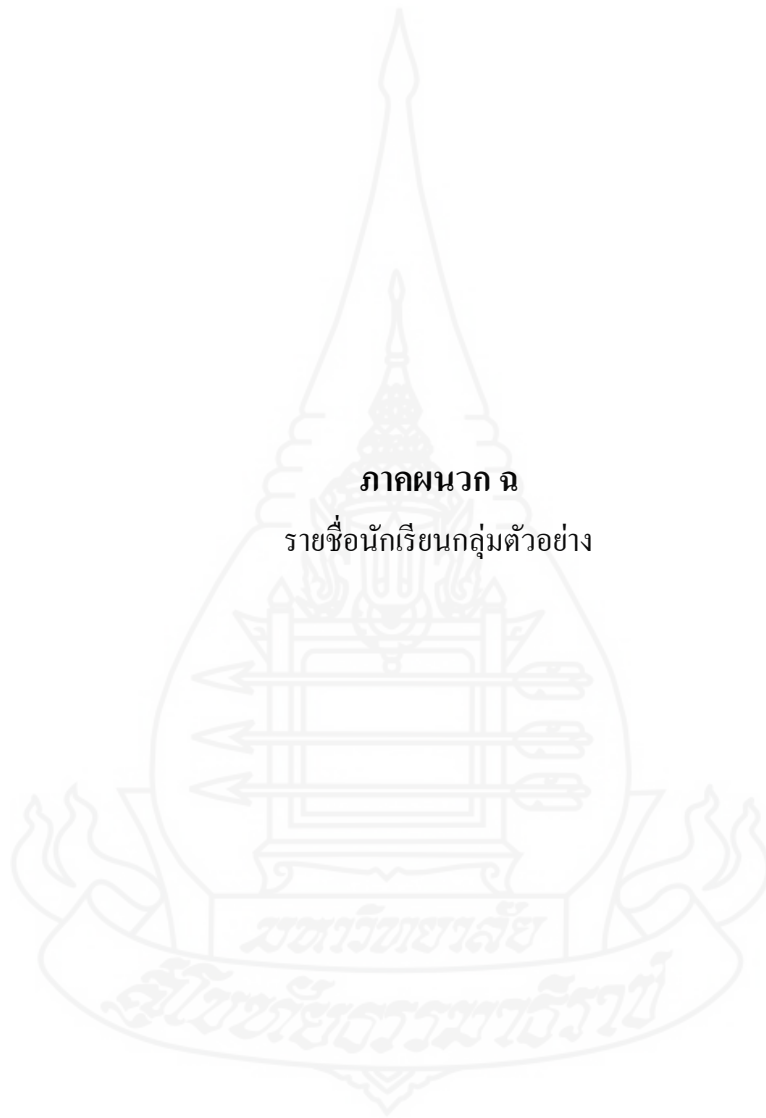
จากตารางผนวกที่ 1.5 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านคุณประโยชน์ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.93 โดยในรายละเอียดพบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วยอนุรักษ์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ เนื้อหาในหนังสือเพิ่มเติมช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้นักเรียน เนื้อหาช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความรักและภูมิใจในท้องถิ่นของตน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 รองลงมาได้แก่ เป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนด้วยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76

ตารางที่ 1.6 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพโดยรวมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการที่ประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านรูปเล่ม	4.72	0.39	มากที่สุด
2. ด้านการจัดภาพ	4.67	0.39	มากที่สุด
3. ด้านเนื้อหา	4.76	0.41	มากที่สุด
4. ด้านการใช้ภาษา	4.67	0.35	มากที่สุด
5. ด้านคุณประโยชน์	4.93	0.12	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.75	0.33	มากที่สุด

จากตารางผนวกที่ 1.6 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 โดยในรายละเอียดพบว่า ด้านคุณประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.93 รองลงมาได้แก่ ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 รองลงมาได้แก่ ด้านรูปเล่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 และรองลงมาได้แก่ ด้านการจัดภาพ ด้านการใช้ภาษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67

ภาคผนวก ฉ
รายชื่อนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

รายชื่อเรียนกลุ่มตัวอย่าง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2561
โรงเรียนร่วมโพธิ์วิทยา ตำบลขุนหาญ อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

1. นายนาฬิกาอติภักดิ์ จันจำนง
2. นางสาวดาวเรือง ศรีภักดิ์
3. นางสาวรัตนภรณ์ แก้วบุบผา
4. นางสาวอภิภาวดี วัชรจันทร์
5. นางสาวเกตุวดี ดาวงษ์
6. นางสาวณัฐธิดา อินวันนา
7. นางสาวปวีตรา จิตรโสม
8. นางสาวพิกุล เรืองคำ
9. นางสาวศรีประทุม โพธิสาร
10. นางสาวศรินทร วันนุบล

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างแบบประเมินคุณค่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับนักเรียน

แบบประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เรื่อง ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (โดยนักเรียน)

คำชี้แจง แบบประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เรื่อง ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

คำชี้แจง แบบประเมินหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง “ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ” แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	ดีมาก	ให้ 5 คะแนน
ระดับ 4	หมายถึง	ดี	ให้ 4 คะแนน
ระดับ 3	หมายถึง	ปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
ระดับ 2	หมายถึง	พอใช้	ให้ 2 คะแนน
ระดับ 1	หมายถึง	ปรับปรุง	ให้ 1 คะแนน

ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม	ความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านรูปเล่ม					
1. ชื่อหนังสือน่าสนใจ					
2. รูปเล่มแข็งแรงทนทาน					
3. ขนาดของเล่มเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน					
4. การออกแบบปกหนังสือเหมาะสมกับเนื้อหา					
5. ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน					
6. จำนวนหน้าของหนังสือเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน					
เฉลี่ย					
ด้านการจัดภาพ					
1. ภาพประกอบตรงกับเนื้อหาและสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง					
2. ภาพประกอบมีความชัดเจนและน่าสนใจ					
3. การจัดวางภาพมีความเหมาะสมและเป็นระเบียบ					
4. ภาพประกอบช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น					
เฉลี่ย					
ด้านเนื้อหา					
1. ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสม					

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม	ความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
2. เนื้อหามีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน					
3. เนื้อหามีความถูกต้องชัดเจน					
4. เนื้อหามีการเรียงลำดับเหมาะสม					
5. กิจกรรมท้ายบทมีความเหมาะสมกับเนื้อหา					
เฉลี่ย					
ด้านการใช้ภาษา					
1. การใช้ภาษา มีความถูกต้อง ชัดเจน					
2. ใช้ภาษาเข้าใจง่ายเหมาะสม					
3. ภาษาที่ใช้มีความสละสลวยน่าอ่าน					
4. การใช้ภาษาในการดำเนินเรื่องชวนให้ติดตาม					
เฉลี่ย					
ด้านคุณประโยชน์					
1. ผู้อ่านสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน					
2. ช่วยอนุรักษ์และเผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ					
3. เนื้อหาในหนังสือเพิ่มเติมช่วยส่งเสริมให้ผู้อ่านมี นิสัยรักการอ่าน					
4. เนื้อหาช่วยปลูกฝังให้ผู้อ่านเกิดความรักและภูมิใจใน ท้องถิ่นของตน					
เฉลี่ย					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

(ลงชื่อ)

ผู้ประเมิน

(.....)

ภาคผนวก ข

ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือ โดยนักเรียน

ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพโดยนักเรียน

ตารางผนวกที่ 2.1 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านรูปเล่มโดยนักเรียน

รายการที่ประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ชื่อหนังสือน่าสนใจ	4.50	0.53	มากที่สุด
2. รูปเล่มและปกแข็งแรงทนทาน	4.60	0.52	มากที่สุด
3. ขนาดของเล่มเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.50	0.53	มากที่สุด
4. การออกแบบปกหนังสือเหมาะสมกับเนื้อหา	4.30	0.55	มาก
5. ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	4.70	0.48	มากที่สุด
6. จำนวนหน้าของหนังสือเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	4.60	0.52	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.53	0.52	มากที่สุด

จากตารางผนวกที่ 2.1 พบว่า นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับด้านรูปเล่มในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 โดยในรายละเอียดพบว่า ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 รองลงมาได้แก่ รูปเล่มและปกแข็งแรงทนทาน จำนวนหน้าของหนังสือเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 รองลงมาได้แก่ ชื่อหนังสือที่น่าสนใจ ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และรองลงมาได้แก่ การออกแบบปกหนังสือเหมาะสมกับเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30

ตารางผนวกที่ 2.2 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านการจัดภาพโดยนักเรียน

รายการที่ประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ภาพประกอบตรงกับเนื้อหาและสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	4.50	0.53	มากที่สุด
2. ภาพประกอบมีความชัดเจนและน่าสนใจ	4.40	0.52	มาก
3. การจัดวางภาพมีความเหมาะสมและเป็นระเบียบ	4.50	0.53	มากที่สุด
4. ภาพประกอบช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น	4.60	0.52	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.50	0.53	มากที่สุด

จากตารางผนวกที่ 2.2 พบว่า นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับด้านการจัดภาพในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 โดยในรายละเอียดพบว่า ภาพประกอบช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 รองลงมาได้แก่ ภาพประกอบตรงกับเนื้อหาและสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง การจัดวางภาพมีความเหมาะสมและเป็นระเบียบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และรองลงมา ได้แก่ ภาพประกอบมีความชัดเจนและน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40

ตารางที่ 2.3 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านเนื้อหาโดยนักเรียน

รายการที่ประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสม	4.50	0.53	มากที่สุด
2. เนื้อหามีความสัมพันธ์ต่อเนื้ออื่น	4.60	0.52	มากที่สุด
3. เนื้อหาที่มีความถูกต้องชัดเจน	4.60	0.52	มากที่สุด
4. เนื้อหาที่มีการเรียงลำดับเหมาะสม	4.50	0.53	มากที่สุด
5. กิจกรรมท้ายบทมีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.40	0.52	มาก
เฉลี่ยรวม	4.52	0.52	มากที่สุด

จากตารางผนวกที่ 2.3 พบว่า นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับด้านเนื้อหาในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 โดยในรายละเอียดพบว่า เนื้อหาที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื้ออื่น เนื้อหาที่มีความถูกต้องชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 รองลงมาได้แก่ ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสม เนื้อหาที่มีการเรียงลำดับเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และรองลงมาได้แก่ กิจกรรมท้ายบทมีความเหมาะสมกับเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30

ตารางที่ 2.4 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านการใช้ภาษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการที่ประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การใช้ภาษามีความถูกต้อง ชัดเจน	4.60	0.52	มากที่สุด
2. ใช้ภาษาเข้าใจง่ายเหมาะสม	4.70	0.48	มากที่สุด
3. ภาษาที่ใช้มีความสละสลวยน่าอ่าน	4.40	0.52	มาก
4. การใช้ภาษาในการดำเนินเรื่องชวนให้ติดตาม	4.50	0.53	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.52	0.64	มากที่สุด

จากตารางผนวกที่ 2.4 พบว่า นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับด้านการใช้ภาษาในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 โดยในรายละเอียดพบว่า ใช้ภาษาเข้าใจง่ายเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 รองลงมาได้แก่ การใช้ภาษามีความถูกต้องชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 รองลงมาได้แก่ การใช้ภาษาในการดำเนินเรื่องชวนให้ติดตาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และรองลงมาได้แก่ ภาษาที่ใช้มีความสละสลวยน่าอ่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43

ตารางที่ 2.5 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านคุณประโยชน์โดยนักเรียน

รายการที่ประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ผู้อ่านสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.50	0.53	มากที่สุด
2. ช่วยอนุรักษ์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับตำนานท้องถิ่น ศรีสะเกษ	4.70	0.48	มากที่สุด
3. เนื้อหาในหนังสือเพิ่มเติมช่วยส่งเสริมให้ผู้อ่านมีนิสัยรัก การอ่าน	4.60	0.52	มากที่สุด
4. เนื้อหาช่วยปลูกฝังให้ผู้อ่านเกิดความรักและภูมิใจใน ท้องถิ่นของตน	5.00	0.53	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.58	0.52	มากที่สุด

จากตารางผนวกที่ 2.5 พบว่า นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับด้านคุณประโยชน์ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 โดยในรายละเอียดพบว่า ช่วยอนุรักษ์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 รองลงมาได้แก่ เนื้อหาในหนังสือเพิ่มเติมช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และรองลงมาได้แก่ ผู้อ่านสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน เนื้อหาช่วยปลูกฝังให้ผู้อ่านเกิดความรักและภูมิใจในท้องถิ่นของตน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50

ตารางที่ 2.6 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพโดยรวมโดยนักเรียน

รายการที่ประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านรูปเล่ม	4.53	0.52	มากที่สุด
2. ด้านการจัดภาพ	4.50	0.53	มากที่สุด
3. ด้านเนื้อหา	4.52	0.52	มากที่สุด
4. ด้านการใช้ภาษา	4.52	0.64	มากที่สุด
5. ด้านคุณประโยชน์	4.58	0.52	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.54	0.55	มากที่สุด

จากตารางผนวกที่ 2.1 พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานท้องถิ่นศรีสะเกษ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 โดยในรายละเอียดพบว่า ด้านคุณประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 รองลงมาได้แก่ ด้านการใช้ภาษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 รองลงมาได้แก่ ด้านรูปเล่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 รองลงมาได้แก่ ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 และรองลงมาได้แก่ ด้านการจัดภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวสุภาวดี กลั่นประโคน
วัน เดือน ปีเกิด	15 ตุลาคม 2530
สถานที่เกิด	อำเภอประโคนชัย จังหวัดศรีสะเกษ
ประวัติการศึกษา	คุรุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนร่มโพธิ์วิทยา ตำบลขุนหาญ อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
ตำแหน่ง	ครู

